

SAOPŠTENJE KOMISIJE

Okvir za mjere državne pomoći u cilju podrške Sporazumu o čistoj industriji

(Okvir državne pomoći u vezi sa Sporazumom o čistoj industriji)

(C/2025/3602)

1. UVOD

- (1) Komisija je 26. februara 2025. godine usvojila Saopštenje o Sporazumu o čistoj industriji: Zajednička mapa puta za konkurentnost i dekarbonizaciju (Sporazum o čistoj industriji)¹. Ovo saopštenje je da proprtani materijal Sporazuma o čistoj industriji koje objašnjava kako države članice mogu da osmisle mjere državne pomoći, u cilju postizanja ciljeva povezanih sa Sprazumom o čistoj industriji.
- (2) Sporazum o čistoj industriji utvrđuje djelatnosti za poboljšanje pristupa priuštljivoj energiji, povećanje tražnje i ponude proizvoda čiste tehnologije, otključavanje javnih i privatnih investicija, jačanje cirkularne ekonomije, razvoj međunarodnih partnerstava i obezbjeđivanje vještina i kvalitetnih radnih mjesta za socijalnu pravdu. Sporazum pruža sveobuhvatnu strategiju rasta za konkurentnu, održivu i dekarbonizovanu industriju u Uniji, nudeći mogućnosti za investitore i doprinoseći socijalnoj ravnoteži i pravednosti u svim regionima. Sporazum o čistoj industriji predstavlja posvećenost ubrzanju dekarbonizacije, reindustrijalizacije i inovacija i to istovremeno i širom kontinenta, uz jačanje otpornosti Evrope. Sporazum nudi evropskoj industriji bolju poslovnu pregovaračku poziciju za velika klimatska neutralna ulaganja u energetske intenzivne industrije i čiste tehnologije. Naglašava potrebu za otključavanjem investicija kako bi se omogućili dovoljni proizvodni kapaciteti u Uniji, stvorila vodeća tržišta za čiste tehnologije, smanjile visoke cijene energije, obezbjedili pravi uslovi za rast, konkurenciju i vodeća globala privredna društva, i riješili problemi uzrokovani stranim subvencijama.

1.1. Potreba za podsticanjem ulaganja u Evropi

- (3) Kako bi se postigli ciljevi Sporazuma o čistoj industriji potrebna su značajna ulaganja. Zbog toga će biti potrebno plasirati sredstva, uglavnom iz privatnih izvora, ali samo gdje je to potrebno, trebalo bi i iskoristiti ili dopuniti javnim sredstvima.
- (4) Kako je navedeno u Saopštenju o Sporazumu o čistoj industriji, ulaganja su potrebna kako bi se i dalje ubrzala primjena obnovljivih izvora energije, dekarbonizovala industrija i obezbjedili dovoljni proizvodni kapaciteti za čiste tehnologije. Ovo Saopštenje utvrđuje kriterijume koje će Komisija primjenjivati prilikom procjene mjera državne pomoći koje države članice namjeravaju da sprovede kako bi doprinjele ostvarivanju ovih ciljeva. Omogućava duži horizont planiranja za države članice kao i predvidljivost i investicionu sigurnost za privredna društva, bez nepotrebnog narušavanja konkurencije i trgovine, uz očuvanje ciljeva kohezije.
- (5) Potreba za povećanjem evropskih proizvodnih kapaciteta za tehnologije sa neto nultom emisijom i njihove ključne komponente je takođe prepoznata u Zakonu o industriji sa neto nultom emisijom

---

¹ COM (2025) 85 finalno.

(NZIA)², koji već rješava neke od prepreka za povećanje proizvodnje u Evropi. Države članice se podstiču da ubrzaju prihvatljiva ulaganja u proizvodnju čistih tehnologija tako što će ih prepoznati kao strateške projekte sa neto nultom emisijom u skladu sa uslovima navedenim u NZIA. Iako će NZIA povećati konkurentnost sektora sa tehnologijom sa neto nultom emisijom, privući investicije i poboljšati pristup tržištu za čiste tehnologije u EU, nekim ulaganjima u čiste tehnologije može biti potrebna dodatna podrška kako bi se obezbjedilo povećanje kapaciteta u Uniji, čime se omogućava ubrzanje prelaska na neto nultu emisiju i povećanje evropske održivosti u ovoj oblasti. U tom smislu, ovo Saopštenje utvrđuje uslove pod kojima se može pružiti dodatna javna podrška projektima koji poboljšavaju održivost uz minimalno narušavanje konkurencije.

- (6) Dodatno, kako bi podržale tražnju i stimulisale primjenu proizvoda čiste tehnologije, države članice mogu uvesti poreske podsticaje u obliku ubrzane amortizacije, uključujući trenutno priznavanje troškova, za sticanje imovine čiste tehnologije neophodnih za prelazak na ekonomiju sa neto nultom emisijom. Mjere koje nijesu osmišljene da se selektivno primjenjuju na određenom privrednom društvu ili sektoru i koje su “u skladu sa” ili “de fakto” otvorene za sve stvarne i potencijalne operatere smatraju se opštim i zbog toga ne predstavljaju državnu pomoć³. Ovo se odnosi i na proizvode koji nijesu obuhvaćeni ovim Saopštenjem. Međutim, tamo gdje su podsticaji za nabavku proizvoda čiste tehnologije selektivni i zbog toga uključuju državnu pomoć, Komisija će smatrati takvu pomoć usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu uslova navedenih u ovom Saopštenju.
- (7) Privlačenje privatnih investicija putem finansijskih instrumenata je od glavnog značaja. Na primjer, države članice mogu investirati zajedno sa privatnim investitorima pod tržišnim uslovima⁴. Istovremeno, neke grupe privatnih investitora, kao što su penzioni fondovi i osiguravajuća društva, ostaju nesklone riziku uprkos svojoj ukupnoj kreditnoj sposobnosti. Ovo saopštenje zbog toga, takođe, utvrđuje uslove pod kojima države članice mogu dodatno podsticati slične privatne investitore kroz šeme za smanjenje rizika za ulaganje u određene portfolije projekata. Ove šeme treba da obezbijede dodatni efekat, što znači da smanjenjem rizika povezanih sa investicijama privlače privatne investitore koji inače ne bi investirali u istu vrstu projekata. Da bi se obezbjedilo da se pomoć što više moguće prenese na predmetne projekte, ove šeme bi trebalo da ograniče pomoć investitorima na neophodni minimum. Države članice, takođe, mogu razmotriti sprovođenje takvih šema osnivanjem posebnog sektora u okviru programa InvestEU. Partneri u sprovođenju InvestEU i njihovi privatni investitori mogu zajedno investirati u takve šeme, pod uslovom da nijedan partner u sprovođenju ili privatni investitor nema koristi od dvostruke garancije države članice i drugih javnih izvora (uključujući sredstva EU) za istu investiciju.

---

² Regulativa (EU) 2024/1735 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. juna 2024.godine o uspostavljanju okvira mjera za jačanje evropskog proizvodnog ekosistema u oblasti tehnologija sa neto nultom emisijom (SL C, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

³ Vidjeti Saopštenje Komisije o pojmu državne pomoći kako je navedeno u članu 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (SL C 262, 19.7.2016, str. 1) (Saopštenje o pojmu pomoći), odjeljak 5.

⁴ Ako javni organ investira po tržišnim uslovima (na primjer po načelu pari passu sa privatnim investitorima ili kada se usklađenost sa tržištem utvrđuje na osnovu drugih instrumenata kao što je benčmarking), instrumenti se ne smatraju državnom pomoću u smislu člana 107 stav 1 Ugovora. Vidjeti Saopštenje o pojmu pomoći, odjeljak 4.2.3.

1.2. Neophodno pojednostavljenje za specifične mjere koje obezbijavaju ubrzana i dovoljna ulaganja

- (8) Pravila Unije o državnoj pomoći doprinose spriječavanju raspodijele unutrašnjeg tržišta i očuvanju jednakih uslova za sve. Integritet unutrašnjeg tržišta je važan kako bi se oduprijelo spoljnim pritiscima i izbjegla trka u subvencijama između država članica na štetu stabilnosti unutar Unije.
- (9) Utvrđivanjem uslova za usklađenosti mjera za razvoj ekonomskih djelatnosti putem investicija, ovo Saopštenje dopunjuje već postojeće smjernice o državnoj pomoći, koje već sadrže mogućnost da države članice podrže mnoge akcije predložene u Sporazumu o čistoj industriji.
- (10) Druge mjere za podršku Sporazumu o čistoj industriji, kao što je pomoć za promociju cirkularne ekonomije i bioekonomije, mogu se dodjeliti bez prethodnog prijavljivanja u skladu sa Regulativom o opštem grupnom izuzeću⁵ ili prijaviti u skladu sa odjeljkom 4.4 Smjernica o državnoj pomoći za klimu, zaštitu životne sredine i energetiku (CEEPG)⁶, iako ne spadaju u djelokrug ovog Saopštenja. Komisija podstiče države članice da u potpunosti iskoriste postojeće mogućnosti za postizanje opštih ciljeva Sporazuma o čistoj industriji i razmatraće takve slučajeve kao prioritet.
- (11) Pojednostavljeni uslovi usklađenosti u ovom Saopštenju u poređenju sa drugim postojećim smjernicama za državnu pomoć, opravdani su potrebom da se dopuste i ubrzaju određene investicije i djelatnosti. Instrumenti koje pruža ovo Saopštenje dopunjuju postojeća pravila državne pomoći koja su ostala na snazi, posebno CEEPG, Smjernice za regionalnu pomoć (RAG)⁷ ili Regulativu o opštim grupnim izuzećima. Mjere koje ne ispunjavaju pojednostavljene kriterijume utvrđene u ovom Saopštenju biće procijenjene prema drugim pravilima državne pomoći. Pomoć za nove investitore koji ulažu u određene najsavremenije dekarbonizovane tehnologije je moguća u skladu sa odjeljcima 4 i 6 ovog Saopštenja. Druga podrška za nove investitore je takođe moguća u skladu sa drugim postojećim pravilima državne pomoći koja se i dalje primjenjuju (kao što su CEEPG, RAG, kao što su pomoć za pokretanje poslovanja i pomoć za finansiranje rizika, i Regulativa o opštim grupnim izuzećima). Komisija podstiče države članice da u potpunosti iskoriste sva raspoloživa pravila o državnoj pomoći i da izaberu odgovarajuća pravila državne pomoći prilagođena prirodi i strukturi svojih mjera. Ovo se posebno odnosi na mjere dekarbonizacije i energetske efikasnosti koje uključuju grinfild investicije od strane novih učesnika, koje će biti procjenjene na osnovu dostupnih odredbi CEEPG-a kako bi se obezbjedilo da se sprječe specifični rizici, posebno oni koji se odnose na prekomjerne kapacitete i druge poremećaje tržišta. S obzirom na strateški značaj podrške konkurentnim proizvođačima, uključujući nove učesnike, da podstaknu dekarbonizaciju kroz inovacije, Komisija će ispitati ove slučajeve kao prioritetno pitanje u cilju donošenja odluke u roku od 6 nedelja od predate prijave.
- (12) Uslovi usklađenosti navedeni u ovom Saopštenju zasnivaju se na praksi i relevantnom iskustvu koje Komisija ima, uključujući i iskustvo primjene Privremenog okvira za krizu i tranziciju („TCTF“), koji će biti zamjenjen ovim Saopštenjem⁸.

---

⁵ Regulativa Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. godine, kojom se određene kategorije pomoći proglašavaju usklađenim sa unutrašnjim tržištem primjenom članova 107 i 108 Ugovora (SL C 187, 26.6.2014, str. 1) („Regulativa o opštem grupnom izuzeću“).

⁶ Smjernice o državnoj pomoći za klimu, zaštitu životne sredine i energetiku od 2022. godine (SL C 80, 18.2.2022, str. 1).

⁷ Smjernice o regionalnoj državnoj pomoći (SL C 153, 29.4.2021, str. 1).

⁸ Saopštenje Komisije „Privremeni okvir za mjere državne pomoći u krizi i tranziciji za podršku ekonomiji nakon ruske agresije protiv Ukrajine“ (SL C 101, 17.3.2023, str. 3), koje je izmjenjeno Saopštenjima Komisije C (2023)8045 (SL C,

(13) Iako u potpunosti priznaje pravo država članica da određuju svoj energetska miks, Komisija će blagovremeno sprovesti procjenu slučajeva dodijeljenje državne pomoći za proizvodnju nuklearne energije, uključujući male i napredne modularne reaktore, kako bi se obezbjedila pravna sigurnost za takvu pomoć, u skladu sa Ugovorom⁹ ili važećim smjernicama, uz puno poštovanje tehnološke neutralnosti.

(14) U skladu sa Sporazumom o čistoj industriji i kako je najavljeno u akcionom planu za evropski Industrijski automobilska sektor¹⁰: *„Komisija će, u saradnji sa državama članicama i industrijom, predložiti uslove za strane investicije u automobilska sektor kako bi se dodatno povećala njihova dodata vrijednost u EU. [...] Jedno od prioriteta područja u tom pogledu biće lanac snabdijevanja baterijama. U radu na stranim investicijama, Komisija i države članice će obezbjediti da se strane direktne investicije koriste za stvaranje dodatne vrijednosti u Evropi, posebno gdje je uključeno javno finansiranje, i zahtjevaće jasne uslove kako bi se prevazišao jaz u znanju i stručnost za proizvodnju, uključujući i efikasne mehanizme za prenos intelektualne svojine i vještina, kao i za zapošljavanje osoblja u EU i za lokalne lance snabdijevanja“.*

2. DEFINICIJE

(15) U ovom Saopštenju se slijedeće definicije primjenjuju:

- (a) „Potpomognuti region“ je region koji je identifikovan na mapi regionalne pomoći koji je odobren od strane Komisije primjenom člana 107 stav 3 tačke (a) ili (c) Ugovora, koji je na snazi u vrijeme dodjele pomoći;
- (b) „mehanizam za razvoj kapaciteta“ je mehanizam kapaciteta koji je definisan u tački (22) člana 2 Regulativa (EU) 2019/943 Evropskog parlamenta i Savjeta¹¹;
- (c) „mehanizam povraćaja“ je mehanizam koji je osmišljen na način da generiše dodatni profit koji nije bio predviđen prilikom utvrđivanja iznosa pomoći putem kojim država članica dobija odgovarajući dio dodatnih prihoda generisanih projektom koji je finansiran pomoću;
- (d) „konkurentni postupak tendera“ je postupak tendera koji ispunjava svaki od slijedećih uslova: (i) otvoren je, jasan, transparentan i nediskriminatoran, zasnovan na objektivnim kriterijumima koji su unaprijed definisani u skladu sa ciljem pomoći i održavanje minimalnog rizika od strateškog licitiranja; (ii) sa najmanje 70% ukupnih kriterijuma za izbor koji se koriste za rangiranje ponuda definisanih kao pomoć po jedinici zaštite životne sredine (kao što je pomoć po jedinici proizvedene referentne energije ili instaliranog kapaciteta ili pružena fleksibilna usluga u skladu sa Odjeljkom 4, ili eura po toni uštedenog CO2 ili jedinici uštedene energije u skladu sa Odjeljkom 5); (iii)

C/1188, 21.11.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1188/oj>) i C (2024)3123 (SL C, C/3113, 2.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3113/oj>). Ovaj Privremeni okvir za mjere državne pomoći u krizi i tranziciji zamjenio je Privremeni okvir za državnu pomoć u krizi usvojen 28. oktobra 2022. (SL C 426, 9.11.2022, str. 1) („Privremeni okvir za državnu pomoć u krizi“), koji je već zamjenio prethodni Privremeni okvir za državnu pomoć u krizi usvojen 23. marta 2022. (JSL C 1311, 24.3.2022, str. 1), kako je izmenjen 20. jula 2022. (SL C 280, 21.7.2022, str. 1). Privremeni okvir za državnu pomoć u krizi je prekinut sa primjenom od 9. marta 2023. godine.

⁹ Vidjeti na primjer odluke koje je Komisija usvojila u slučajevima SA.58207 — Češka Republika, podrška za Dukovani II (SL C, 2025/429, 12.3.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2025/429/oj>); i SA.106107 — Belgija, produženje radnog vijeka dva nuklearna reaktora (nije objavljeno).

¹⁰ Saopštenje Komisije o akcionom planu za evropski industrijski automobilska sektor (COM (2025) 95 finalno), 5.3.2025.

¹¹ Regulativa (EU) 2019/943 Evropskog parlamenta i Savjeta od 5. juna 2019. godine o unutrašnjem tržištu električne energije (SL C 158, 14.6.2019, str. 54) („Regulativa o električnoj energiji“).

kriterijumi su objavljeni dovoljno unaprijed¹², odnosno prije roka za podnošenje prijave kako bi se stvorili uslovi za efikasnu konkurenciju; (iv) budžet ili obim povezan sa postupkom tendera je obavezujuće ograničenje, tj. može se očekivati da neće svi podnosioci zahtjeva dobiti pomoć¹³; (v) iznos pomoći se određuje na osnovu početne ponude ili kliring cijene; da bi se utvrdili troškovi projekta, svaka državna pomoć ili finansiranje iz centralno upravljačkih fondova EU dodijeljenih istom projektu mora se uračunati radi rangiranja ponuda; i (vi) naknadna prilagođavanja rezultata tenderskog postupka (kao što su naknadni pregovori o rezultatima prijave ili uvođenje kvota) nijesu dozvoljena, jer takva prilagođavanja mogu potkopati efikasnost ishoda postupka;

- (e) „ovlašćeni subjekat“ je Evropska investiciona banka, Evropski investicioni fond, međunarodna finansijska institucija u kojoj je država članica akcionar ili pravno lice koje obavlja finansijske djelatnosti na profesionalnoj osnovi i kome je povjereno sprovođenje razvojnih i promotivnih djelatnosti od strane države članice ili subjekte države članice na centralnom, regionalnom ili lokalnom nivou (nacionalna promotivna banka ili druga promotivna institucija). Ovlašćeni organ može biti izabran ili direktno imenovan u skladu sa odredbama Direktive 2014/24/EU Evropskog parlamenta i Savjeta¹⁴ ili u skladu sa tačkom (iii) člana 38 stav 4 tačka (b) Regulative (EU) br. 1303/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta¹⁵ ili članom 59 stav (3) Regulative (EU) 2021/1060 Evropskog parlamenta i Savjeta¹⁶, ukoliko je primjenljivo;
- (f) „potpuno obnovljiva električna energija“ je potpuno obnovljiva električna energija u smislu pravila utvrđenih Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2023/1184 od 10. februara 2023. godine, kojom se dopunjuje Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta uspostavljanjem metodologije Unije za utvrđivanje detaljnih pravila za proizvodnju obnovljivih tečnih i gasovitih transportnih goriva, nebiološkog porjekla¹⁷; „finansijski jaz“ predstavlja razliku između neto sadašnje vrijednosti („NSV“) projekta (stvarni scenario), uzimajući u obzir sve očekivane buduće pozitivne i negativne novčane tokove, uključujući poreze¹⁸ generisane investicijom tokom cijelog njenog trajanja, i terminalne vrijednosti diskontovane korišćenjem ponderisane prosječne cijene kapitala korisnika i NSV svih očekivanih novčanih tokova povezanih sa uporednom investicijom (uporedni scenario);

---

¹² Komisija smatra da je to najmanje 6 nedelja unaprijed, osim ako se kraći period ne može opravdati na osnovu specifičnih okolnosti dodijeljenje pomoći.

¹³ Budžet ili obim mora biti pripremljen na način da obezbijedi da postupak tendera bude konkurentan. Država članica mora pokazati vjerovatnoću da će ponuđeni budžet ili obim biti niži od potencijalne ponude za projekte. To se može učiniti pozivanjem na prošle uporedive konkurentne postupke tendera, tehnološke ciljeve u nacionalnom planu za energiju i klimu ili uvođenjem zaštitnog mehanizma u slučaju pojavljivanja rizika od nedovoljnog broja ponuđača na tenderima gdje je planirano nekoliko konkurentskih postupaka tendera za mjeru. U slučaju ponovljenih slučajeva nedovoljnog broja ponuđača u konkurentskim postupcima tendera, država članica mora uvesti korektivne mjere za iste ili za sve buduće šeme o kojima je obavještena Komisija za istu tehnologiju ili projekte.

¹⁴ SL C 94, 28.3.2014, str. 65.

¹⁵ SL C 347, 20.12.2013, str. 320.

¹⁶ SL C 231, 30.6.2021, str. 159.

¹⁷ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. decembra 2018. godine, o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora (SL C 328, 21.12.2018, str. 82).

¹⁸ Moraju se uzeti u obzir svi relevantni troškovi i koristi, uključujući na primjer administrativne i transportne troškove, troškove obuke i razlike u platama za koje nije primljena pomoć. Međutim, ako se alternativna lokacija nalazi u EEP, subvencije dodijeljene na toj lokaciji ne mogu se uzeti u obzir.

- (g) „bruto ekvivalent granta“ je diskontovani iznos pomoći ukoliko bi bila dodijeljena korisniku u obliku granta, prije oporezivanja ili drugih troškova, obračunat na dan dodjele pomoći na osnovu referentne kamatne stope koja se primenjuje na taj datum¹⁹;
- (h) „nacionalni regulatorni organ“ ili NRA je regulatorni organ koji je odredila svaka država članica u skladu sa članom 57 stav 1 Direktive (EU) 2019/944 Evropskog parlamenta i Savjeta²⁰;
- (i) „preseljenje“ je prenos iste ili slične djelatnosti ili njenog dijela iz privrednog društva u jedno od ugovornih strana Sporazuma o EEP (prvobitno privredno društvo) u privredno društvo u kojem se sprovodi investicija koje dobija pomoć na teritoriji druge ugovorne strane Sporazuma o EEP (potpomognuto privredno društvo). Prenos se dešava ako proizvod ili usluga u originalnom i u potpomognutom privrednom društvu teži barem djelimično istim ciljevima i zadovoljava tražnju ili potrebe iste vrste kupaca i dovodi do gubitka radnih mjesta u istoj ili sličnoj djelatnosti u jednom od prvobitnih preduzeća korisnika pomoći u EEP.
- (j) „mala i srednja preduzeća“ ili MSP su privredna društva koja ispunjavaju uslove utvrđene u Preporuci Komisije o definiciji mikro, malih i srednjih preduzeća²¹;
- (k) „početak projektnih radova“ je prvi od slijedećih događaja: početak građevinskih radova vezanih za investiciju, ili prva pravno obavezujuća obaveza naručivanja opreme ili bilo koja druga obaveza koja čini investiciju nepovratnom. Kupovina zemljišta i pripremne djelatnosti, kao što su dobijanje dozvola i sprovođenje studija izvodljivosti, ne smatraju se početkom projektnih radova;
- (l) „Strateška rezerva“ je mehanizam za obezbjeđivanje kapaciteta za proizvodnju električne energije, pri čemu se određeni kapaciteti električne energije, kao što su proizvodnja, skladištenje ili potreba za tražnjom, drže van tržišta električne energije i raspoređuju se samo u određenim okolnostima;
- (m) „Privatni investitori“ su investitori koji, bez obzira na svoju vlasničku strukturu, teže isključivo ka komercijalnom interesu, koriste sopstvene resurse i snose puni rizik sa svojim ulaganjem, a posebno uključuju: kreditne institucije koje ulažu na sopstveni rizik iz sopstvenih sredstava, privatne zadužbine i fondacije, porodične kancelarije i poslovne anđele, korporativne investitore, fondove rizičnog kapitala, osiguravajuća društva, penzione fondove, akademske institucije, kao i fizička lica koja obavljaju ekonomsku djelatnost ili ne. Pravno lice koje obavlja finansijske djelatnosti na profesionalnoj osnovi, a kome je država članica ili subjekt države članice na centralnom, regionalnom ili lokalnom nivou dao mandat za obavljanje razvojnih ili promotivnih djelatnosti (nacionalna promotivna banka ili druga promotivna institucija), neće se smatrati privatnim investitorom u svrhu ove definicije;
- (n) „kvazi-kapital investicija“ je vrsta finansiranja koja se nalazi između kapitala i duga, sa većim rizikom od seniorskog duga i nižim rizikom od osnovnog kapitala, pri čemu se povraćaj nosioca pretežno zasniva na dobiti ili gubicima osnovnog ciljnog privrednog društva, a koja je neobezbjedena u slučaju neizvršenja obaveza; kvazi-kapital investicije mogu biti strukturirane

---

¹⁹ Referentna kamatna stopa koja se koristi kao diskontna stopa jednaka je osnovnoj kamatnoj stopi uvećanoj za fiksnu maržu od 100 baznih poena. Pogledati Saopštenje Komisije o reviziji metode za određivanje referentne i diskontne stope (SL C 14, 19.1.2008, str. 6).

²⁰ Direktiva (EU) 2019/944 Evropskog parlamenta i Savjeta od 5. juna 2019. godine o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije i o izmjeni Direktive 2012/27/EU (ponovo objavljenja) (SL C 158, 14.6.2019, str. 125).

²¹ SL L 124, 20.5.2003, str. 36.

kao dug, neobezbijeđene i subordinirane, uključujući mezaninski dug, a u nekim slučajevima konvertibilne u kapital ili kao preferencijalni kapital;

3. PROCJENA USKLAĐENOSTI NA OSNOVU ČLANA 107 STAV 3 TAČKA (c) UGOVORA O FUNKCIONISANJU EVROPSKE UNIJE: OPŠTI NAČELA

(16) Na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (Ugovor), Komisija može smatrati pomoć za olakšavanje razvoja određenih ekonomskih djelatnosti ili određenih ekonomskih područja (pozitivan uslov) usklađenom sa unutrašnjim tržištem, pod uslovom da takva pomoć ne utiče negativno na uslove trgovanja u mjeri suprotnoj zajedničkom interesu (negativan uslov).

3.1. Pozitivan uslov: pomoć olakšava razvoj ekonomske djelatnosti

(17) Što se tiče pozitivnog uslova da pomoć olakšava razvoj određenih ekonomskih djelatnosti ili regiona, Komisija smatra da pomoć u okviru ovog Saopštenja ima za cilj da podstakne investicije i djelatnosti u određenim sektorima koje doprinose ostvarivanju ciljeva navedenih u Saopštenju o Sporazumu čiste industrije, čime se olakšava razvoj specifičnih ekonomskih djelatnosti, naime onih koje spadaju u djelokrug relevantnih odjeljaka ovog Saopštenja.

(18) Državna pomoć mora imati podsticajni efekat, što znači da podstiče korisnika da sprovede investiciju ili aktivnost koju ne bi sproveo, ili bi je sproveo na ograničen ili drugačiji način bez pomoći. Osim ako nije drugačije naznačeno u ovom Saopštenju, podsticajni efekat se pretpostavlja kada radovi na projektu ili djelatnosti počnu tek nakon što korisnik podnese pisani zahtjev za pomoć nadležnim organima²². Međutim, pomoć se može smatrati podsticajnim efektom iako je početak radova održan prije podnošenja zahtjeva za pomoć, kada su ispunjena dva kumulativna kriterijuma: (i) pomoć se dodjeljuje automatski u skladu sa objektivnim i nediskriminatorskim kriterijumima i bez daljeg vršenja diskrecionog prava države članice, i (ii) mjera je usvojena i na snazi je prije nego što su započeli radovi na projektu ili djelatnosti koji dobijaju pomoć, osim u slučaju naknadnih fiskalnih šema, gdje je aktivnost već bila obuhvaćena prethodnim šemama u obliku poreskih olakšica. Pomoć privatnim investitorima u skladu sa odjeljkom 8 može se smatrati podsticajnim efektom kada podstiče privatne investitore da obezbjede finansiranje portfolija potencijalno održivih prihvatljivih projekata iznad nivoa finansiranja koji bi bili obezbijeđeni u odsustvu takve pomoći ili da preuzmu dodatni rizik, ili oboje. Za šeme podrške za fleksibilnost koja nije zasnovana na fosilnim gorivima i mehanizme kapaciteta, postoji podsticajni efekat pod uslovom da su ispunjeni uslovi detaljno opisani u pododjeljcima 4.3 i 4.4, bez obzira na bilo kakav početak radova²³.

(19) Za investicije i mjere navedene u ovom Saopštenju, Komisija pretpostavlja da bi u odsustvu pomoći korisnici nastavili svoje djelatnosti bez ikakvih promjena, pod uslovom da to ne dovede do kršenja prava Unije. Ova pretpostavka se ne primjenjuje na situacije u kojima je potrebno predstaviti specifičan uporedni scenario na osnovu uslova u relevantnim odjeljcima ovog Saopštenja. Pomoć

---

²² Zahtjev za pomoć može imati različite oblike, uključujući, na primjer, podnošenje ponude u konkurentskom postupku tendera. Svaki zahtjev mora da sadrži najmanje ime podnosioca zahtjeva, opis projekta ili djelatnosti, uključujući lokaciju gdje se sprovodi, ako je relevantno, i iznos pomoći potreban za sprovođenje projekta ili djelatnosti. Radi izbegavanja sumnje, takav zahtjev za pomoć može prethoditi ovom saopštenju.

²³ Da bi se očuvala efikasnost funkcionisanja tržišta električne energije, takve mjere pomoći trebalo bi da se dodjeljuju putem konkurentnog postupka tendera koji treba da obezbjedi da pomoć ima podsticajni efekat.

dodijeljena za investicije koje samo obezbijavaju usklađenost sa standardima Unije²⁴ koji su na snazi u vrijeme dodjele pomoći nema podsticajni efekat.

- (20) Ako projekat ili aktivnost koja dobija pomoć ili mjeru pomoći, ili uslovi koji su uz njih povezani, uključujući metodu finansiranja tamo gdje je on sastavni dio mjere, dovedu do kršenja važećeg prava Unije, pomoć se ne može smatrati usklađenom sa unutrašnjim tržištem.
- (21) Prilikom osmišljavanja mjera državne pomoći, države članice moraju da se pridržavaju relevantnih odredbi prava EU, posebno onih usmjerenih na jačanje održivosti ekonomije EU. Zakonom o industriji sa neto nultim emisijama (NZIA), Unija identifikuje i predlaže mjere za rješavanje tržišnih neuspjeha u pogledu međusobno povezanih pitanja održivosti i dekarbonizacije. Materijalni obim ovog Saopštenja o investicijama u proizvodne kapacitete čistih tehnologija je zbog toga postavljen kao potpuno usklađen sa NZIA i omogućava mjere i šeme državne pomoći da budu u skladu sa uslovima NZIA, uključujući podršku proizvodnji. Dodatno, države članice se snažno podstiču da uključe dodatne uslove za postizanje ciljeva održivosti, posebno u cilju jačanja evropskog lanca vrijednosti čistih tehnologija, doprinoseći postizanju cilja od 40% koji je postavio NZIA, u mjeri u kojoj takvi uslovi ne krše pravo Unije, uključujući međunarodne obaveze Unije, ili nisu u suprotnosti sa specifičnijim uslovima u ovom Saopštenju. Države članice bi posebno mogle da uzmu u obzir zahtjeve za održivost u instrumentima finansiranja EU, kao što je Fond za inovacije. U okviru ovih ograničenja, države članice se snažno podstiču da uključe evropske kriterijume preferencija kada koriste konkurentne postupke tendera ili druge oblike dodjele pomoći, gdje je to primjenljivo. Ovi kriterijumi treba da ostanu transparentni, objavljeni prije objavljivanja poziva za podnošenje predloga i proporcionalni kako bi se obezbijedila efikasna konkurencija, a istovremeno podržao razvoj i održivost evropskih lanaca vrijednosti.
- (22) Slično tome, države članice se takođe snažno podstiču da dodaju uslove kako bi se postigli širi ciljevi socijalne i ekološke politike. Komisija je spremna da podrži države članice u razvoju uslova povezanih sa socijalnim ciljevima. Države članice se podstiču da razvijaju takve uslove zajedno sa socijalnim partnerima. Podržavajući razvoj ekonomskih djelatnosti i doprinoseći ciljevima tranzicije za čistu energiju, ovo Saopštenje pruža državama članicama alate koji će doprinjeti stvaranju kvalitetnih radnih mjesta i njihovoj održivosti, kao i ciljevima neto nulte emisije.
- (23) U slučajevima kada države članice postavljaju uslove za dodjelu pomoći, bez obzira da li proizilaze iz prava EU ili ne, nepoštovanje tih uslova može dovesti do povraćaja pomoći od strane organa koji je dodjelio pomoć. Države članice se podstiču da predvide promjene koje proizilaze iz prelaska na ekonomiju sa neto nultom emisijom i da promovišu pravedne rezultate na tržištu rada, kao što su pravedna plata, pristojni uslovi rada, obuka i pravedan prelazak sa jednog posla na drugi. Države članice se takođe podstiču, da uzmu u obzir razmatranja poreske solidarnosti i mogu isključiti iz mjera državne pomoći subjekte koji koriste poreske rajeve kako bi izbjegli svoj pravedni udio u porezima u društvu²⁵.
- (24) Komisija napominje značaj cirkularnosti i bioekonomije u postizanju dekarbonizacije, smanjenju zavisnosti i povećanju ekonomske konkurentnosti. Države članice se podstiču da obezbijede da projekti

---

²⁴ „Standard Unije“ je standard Unije u smislu tačke 19(89) Smjernica o državnoj pomoći za klimu, zaštitu životne sredine i energetiku iz 2022. godine

²⁵ Vidjeti Preporuku Komisije (EU) 2020/1039 od 14. jula 2020. o uslovljavanju primanja finansijske podrške od strane privrednih društava u Uniji odsustvom veza sa nekooperativnim jurisdikcijama (SL C 227, 16.7.2020, str. 76).

i djelatnosti podržani državnom pomoći u okviru ovog Saopštenja u najvećoj mogućoj mjeri doprinose cirkularnoj ekonomiji.

3.2. Negativni uslov: pomoć ne može neopravdano uticati na uslove trgovine u mjeri koja je suprotna zajedničkom interesu

- (25) Po pitanju drugog (negativnog) uslova iz člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, kako bi se obezbjedilo da pomoć ne utiče neopravdano na uslove trgovanja u mjeri suprotnoj zajedničkom interesu, Komisija procjenjuje neophodnost, prikladnost i srazmjernost pomoći, provjerava da li se izbjegavaju neopravdani negativni efekti na konkurenciju i trgovinu i da li se ispunjavaju uslovi praćenja i izvještavanja iz odjeljka 9.
- (26) Svaka pomoć mora biti neophodna, što znači da se mora dodjeliti u slučajevima kada može dovesti do značajnog razvoja tržišta koje ono samo ne može da ostvari, na primjer, rješavanjem tržišnog neuspjeha povezanih sa projektima za koje se pomoć dodjeljuje. S obzirom na potrebu da se ubrzaju prihvatljive investicije i djelatnosti u skladu sa ovim Saopštenjem, Komisija smatra da tržište samo ne bi bilo u stanju da u dovoljnoj mjeri obezbjedi neophodan nivo investicija ili djelatnosti u vremenskim okvirima potrebnim za postizanje čiste, pravedne i konkurentne tranzicije. Komisija, zbog toga smatra da su mjere koje spadaju u okviru ovog Saopštenja i ispunjavaju sve uslove u odgovarajućim odjeljcima neophodne.
- (27) U Saopštenju o Sporazumu o čistoj industriji, Komisija priznaje da finansijska pomoć može biti neophodna za podsticanje neophodnih dodatnih investicija i da drugi instrumenti politike sami po sebi nijesu dovoljni za postizanje ciljeva. Komisija, zbog toga, u načelu, smatra da je državna pomoć u okviru ovog Saopštenja, odgovarajuća mjera za podsticanje investicija i djelatnosti koje ispunjavaju uslove za pomoć, pod uslovom da su ispunjeni svi važeći uslovi u relevantnim odjeljcima. Dodatno, izbor instrumenta pomoći treba da bude srazmjernan cilju koji se mjerom pomoći želi postići i da vjerovatno rezultira najmanjim narušavanjem trgovine i konkurencije. Pod uslovom da države članice ispunjavaju uslove ovog Saopštenja, Komisija smatra da je i instrument pomoći odgovarajući.
- (28) Pomoć u skladu sa ovim Saopštenjem u načelu neće biti dodijeljena privrednim društvima u teškoćama kako bi se obezbjedilo da samo održiva privredna društva dobijaju pomoć²⁶. Međutim, Komisija smatra da posebne zaštitne mjere svojstvene strukturi investicionih fondova u Odjeljku 8, koje uključuju posebno usklađivanje finansijskih podsticaja za menadžera fonda i značajna privatna suinvesticije, teže istom cilju i predstavljaju odgovarajući alternativni mehanizam za formalnu isključenost privrednih društava u teškoćama iz projekata koji ispunjavaju uslove za investicije u skladu sa ovim Odjeljkom.
- (29) Pomoć se smatra srazmjernom, kada je iznos dodijeljene pomoći svakom pojedinačnom korisniku ograničen na minimum koji je neophodan za sprovođenje projekta ili djelatnosti za koja se pruža pomoć. Srazmjernost je obično obezbjeđena ako se iznosi pomoći određuju putem konkurentnog tenderskog postupka, jer on pruža pouzdanu procjenu minimalne pomoći koju zahtjevaju potencijalni korisnici. Komisija smatra da je korišćenje konkurentnih postupaka tendera posebno prikladno za mjere usmjerene na veliki broj dovoljno uporedivih projekata, na primjer u oblasti proizvodnje obnovljivih izvora energije za veće projekte koji koriste zrele tehnologije. Tamo gdje konkurentni

---

²⁶ U smislu Smjernica o državnoj pomoći za spasavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u teškoćama (SL C 249, 31.7.2014, str. 1).

postupci tendera nijesu prikladni, uključujući i s obzirom na potrebu za ubrzanjem specifičnih investicija navedenih u tački (4), relevantni odjeljci ovog Saopštenja dozvoljavaju državama članicama da administrativno odrede iznos pomoći na osnovu maksimalnih intenziteta pomoći ili na osnovu finansijskog jaza u skladu sa specifičnim uslovima utvrđenim u odgovarajućem odjeljku. Tamo gdje se iznos pomoći izračunava na osnovu finansijskog jaza, scenariji koji se koriste u ovom proračunu moraju biti zasnovani na realnim pretpostavkama kao dio vjerodostojnog poslovnog plana. Kada se kontrafaktualni scenario sastoji od toga da korisnik ne obavlja nijednu aktivnost ili obavlja svoju aktivnost bez promjena, neto sadašnja vrjednost (NSV) kontrafaktualnog scenarija odgovara nuli, a finansijski jaz se može aproksimirati kao negativna NSV investicije u stvarnom scenariju. Svaki odjeljak ovog Saopštenja navodi specifična primjenljiva ograničenja pomoći koja će Komisija smatrati srazmjernim.

- (30) Dodatno, rizici od poremećaja tržišta povećavaju se sa ukupnim iznosom dodijeljene državne pomoći. Ovo je naročito slučaj kada se pomoć dodjeljuje bez konkurentskog postupka tendera. Iz tog razloga, iznos pomoći za stvaranje novih proizvodnih kapaciteta je ograničen po projektu, dok je za projekte dekarbonizacije, pomoć iznad određenih pragova zahtjeva pojedinačnu procjenu finansijskog jaza od strane Komisije.
- (31) Osim ako nije drugačije predviđeno u određenim odjeljcima, pomoć u skladu sa ovim Saopštenjem može se dodijeliti u bilo kom obliku, uključujući direktne grantove, poreske olakšice ⁽²⁷⁾, uključujući poreske kredite i ubranu amortizaciju, subvencije za kamatne stope na nove kredite ili garancije za nove kredite. Kada se pomoć dodjeljuje u obliku koji nije grant, iznos pomoći se izražava u bruto ekvivalentu granta, a nominalni iznos poreske olakšice ili nominalni iznos osnovnog finansijskog instrumenta, kao što je novi kredit ili garancija, ne smije biti veći od prihvatljivih troškova (gdje je primjenljivo).
- (32) Za izračunavanje bruto ekvivalenta granta javnih garancija, države članice mogu koristiti premije zaštićenih područja utvrđene u Saopštenju Komisije o državnoj pomoći u obliku garancija²⁸ („Saopštenje o garanciji“) ili metodologiju koju je Komisija usvojila prije njene primjene na osnovu Saopštenja o garanciji i pod uslovom da se ova metodologija eksplicitno odnosi na vrstu garancije i vrstu predmetne transakcije u kontekstu primjene ovog Saopštenja. Da bi se olakšalo dodjeljivanje pomoći isključivo u obliku kredita ili garancija malim i srednjim privrednim društvima ili velikim privrednim društvima sa najmanje ocjenom B (ili ekvivalentom), umjesto izračunavanja bruto ekvivalenta granta, države članice mogu da odaberu da primjene slijedeći pojednostavljeni pristup za pomoć dodijeljenu na osnovu intenziteta pomoći i za pomoć dodijeljenu na osnovu intenziteta pomoći i gornjih granica pomoći:
- (a) za kredite: nominalni iznos kredita ne prelazi dvostruki iznos dobijen primjenljivim maksimalnim intenzitetom pomoći i, gdje je primjenljivo, maksimalnim iznosom pomoći;

---

²⁷ Pomoć se ne može odnositi na smanjenje poreza ili naknada koje odražavaju osnovne troškove obezbijedivanja energije ili povezanih usluga (npr. mrežne naknade ili naknade za mehanizme finansiranja za obezbijedivanje kapaciteta za proizvodnju električne energije).

²⁸ Saopštenje Komisije o primjeni članova 87 i 88 Ugovora o EZ na državnu pomoć u obliku garancija (SL C 155, 20.6.2008, str. 10).

- (b) za garancije: nominalni iznos garancije ne prelazi trostruki iznos dobijen primjenljivim maksimalnim intenzitetom pomoći i, gdje je primjenljivo, maksimalnim iznosom pomoći i, sa izuzetkom garancija predviđenih u odeljku 6.1, garancija ne prelazi 80% predmetnog kredita;

U oba slučaja, nominalni iznos (relevantnog) kredita ne smije preći 100% prihvatljivih troškova i da podliježe dodatnim uslovima u skladu sa relevantnim odjeljkom.

(33) Prema Saopštenju, prilikom procjene pomoći u korist korisnika koji je predmet neizmirenog naloga za povraćaj nakon što je prethodnom odlukom Komisije državna pomoć proglašena nezakonitom i neusklađenom sa unutrašnjim tržištem, Komisija će uzeti u obzir iznos pomoći koji još nije vraćen²⁹.

(34) Kada države članice odluče da pruže pomoć u obliku garancija ili kredita, koji se odobravaju preko kreditnih institucija i drugih finansijskih institucija kao finansijskih posrednika, a kako bi se obezbijedilo da se pružena pomoć direktno prenosi u najvećoj mogućoj mjeri³⁰ krajnjim korisnicima, poštovaće se slijedeći uslovi³¹:

(a) ako se garancije daju kreditnim institucijama i drugim finansijskim institucijama kao finansijskim posrednicima, ti finansijski posrednici treba da u najvećoj mogućoj mjeri, prenesu na krajnje korisnike prednosti koje proizilaze iz javnih garancija. Finansijski posrednik mora biti u stanju da dokaže da primjenjuje mehanizam koji obezbjeđuje da se prednosti u najvećoj mogućoj mjeri prenose na krajnje korisnike u obliku većeg obima finansiranja, rizičnijih portfolija, nižih zahtjeva za kolateral, nižih premija garancije ili nižih kamatnih stopa nego što bi to bio slučaj bez takvih javnih garancija;

(b) ako se krediti daju kreditnim institucijama i drugim finansijskim institucijama kao finansijskim posrednicima, ti finansijski posrednici treba da u najvećoj mogućoj mjeri, da prenesu na krajnje korisnike prednosti koje proizilaze iz subvencionisanih kamatnih stopa na kredite. Finansijski posrednik mora biti u stanju da dokaže da primjenjuje mehanizam koji obezbjeđuje da se prednosti, u najvećoj mogućoj mjeri, prenose na krajnje korisnike, bez uslovljavanja pružanja subvencionisanih kredita refinansiranjem postojećih kredita, u skladu sa ovim Saopštenjem.

(35) Na osnovu relevantnog iskustva i sa obzirom na ciljeve koje teže da se ostvare mjerama obuhvaćenim ovim Saopštenjem, Komisija smatra da ove mjere neće dovesti do jasnog negativnog uticaja na konkurenciju i trgovinu, pod uslovom da ispunjavaju sve uslove u odgovarajućim odjeljcima.

(36) Pomoć dodijeljena u skladu sa ovim Saopštenjem ne smije biti uslovljena preseljenjem, jer bi takvi uslovi bili štetni za unutrašnje tržište.

---

²⁹ Vidjeti Presudu Prvostepenog suda od 13. septembra 1995. godine, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH protiv Komisije, spojeni slučajevi T-244/93 i T-486/93, ECLI:EU: T:1995:160.

³⁰ Pomoć koju države članice dodjeljuju privrednim društvima u skladu sa ovim Saopštenjem, a koja prolazi kroz kreditne institucije u ulozi finansijskih posrednika, mora direktno koristiti tim privrednim društvima. Međutim, ona može dati indirektnu prednost finansijskim posrednicima. Međutim, uz poštovanje zaštitnih mjera utvrđenih u odijeljku (34)(a) i (b), takva indirektna pomoć nije namjenjena očuvanju ili obnavljanju održivosti, likvidnosti ili solventnosti kreditnih institucija. Takva pomoć se zbog toga neće kvalifikovati kao vanredna javna finansijska podrška prema Direktivi 2014/59/EU Evropskog parlamenta i Savjeta (Direktiva o oporavku i restrukturiranju banaka — BRRD) ili prema Regulativi (EU) br. 806/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta (Regulativa o jedinstvenom mehanizmu za restrukturiranje — SRM) i neće se procjenjivati prema pravilima državne pomoći koja se primjenjuju na bankarski sektor.

³¹ Za pomoć koja se pruža u skladu sa Odijeljkom 8, ovaj uslov podliježe posebnim uslovima u tom Odijeljku.

(37) Kao posljednji korak, u skladu sa članom 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, Komisija mora da uravnoteži negativne uticaje mjere pomoći na konkurenciju i uslove trgovine sa pozitivnim efektima planirane pomoći na podržane ekonomske djelatnosti, uključujući njen doprinos čistoj, pravednoj i konkurentnoj tranziciji i ciljeve Sporazuma o čistoj industriji. Pod uslovom da mjere obuhvaćene ovim Saopštenjem ispunjavaju sve uslove u odgovarajućim odjeljcima, Komisija će utvrditi da pozitivni efekti planirane pomoći nadmašuju negativne efekte na konkurenciju i uslove trgovine.

3.3. Kumulacija sa drugom državnom pomoći i kombinacija sa centralno upravljanim fondovima EU

(38) Osim ako nije drugačije utvrđeno u ovom Saopštenju:

- (a) pomoć prema ovom Saopštenju, može se kumulirati sa bilo kojom drugom državnom pomoći ili *de minimis* pomoći ili kombinovati sa centralno upravljanim fondovima EU, ukoliko se te mjere odnose na različite identifikovane troškove;
- (b) pomoć prema ovom Saopštenju, može se kumulirati sa bilo kojom drugom državnom pomoći ili *de minimis* pomoći ili kombinovati sa centralno upravljanim fondovima EU, u vezi sa istim identifikovanim troškovima, djelimično ili potpuno preklapajućim, pod uslovom da takva kumulacija ne rezultira prekoračenjem najvećeg inteziteta pomoći ili iznosa koji se primjenjuje pod bilo kojim relevantnim uslovima;
- (c) pomoć prema ovom Saopštenju, može se kumulirati sa bilo kojom drugom državnom pomoći bez identifikovanih troškova³².

4. POMOĆ U UBRZANJU PRIMJENE ČISTE ENERGIJE I PODRŠKE TROŠKOVA ELEKTRIČNE ENERGIJE U SKLADU SA CILJEVIMA SPORAZUMA O ČISTOJ INDUSTRIJI

(39) Pored dostupnih postojećih opcija prema članu 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, uključujući i u okviru CEEPG-a, Sporazum o čistoj industriji prepoznaje potrebu za ubrzanjem primjene obnovljivih i niskougleničnih izvora energije, čime se doprinosi ukupnoj globalnoj konkurentnosti, smanjuje zavisnost od uvoza fosilnih goriva, ubrzava energetska tranzicija i postižu niže i stabilnije cijene energije.

(40) Sporazum o čistoj industriji prepoznaje centralnu ulogu obnovljivih goriva nebiološkog porijekla³³, kao što je vodonik iz obnovljivih izvora, u dekarbonizaciji energetske sistema EU. U skladu sa Strategijom EU za vodonik, Unija je dala prioritet korišćenju vodonika iz obnovljivih izvora, uglavnom proizvedenog vjetroelektrana ili solarne energije. Da bi se podržalo stvaranje tržišta vodonika, Direktiva (EU) 2018/2001 uključuje obavezujuće ciljeve za korišćenje vodonika iz obnovljivih izvora u industriji i transportu do 2030. godine.

(41) Proizvodnja vodonika iz obnovljivih izvora ima će važnu ulogu u balansiranju mreže i povezivanju sektora. Tokom perioda prekomjerne proizvodnje iz obnovljivih izvora, proizvodnja vodonika može da obezbjedi fleksibilnu tražnju koja stabilizuje mrežu. Međutim, proizvodnja i korišćenje vodonika iz obnovljivih izvora je sporija nego što je se očekivalo.

(42) Sporazum o čistoj industriji zbog toga prepoznaje da će goriva sa niskim sadržajem ugljenika, kao što je vodonik sa niskim sadržajem ugljenika, da doprinesu brzom smanjenju emisija i da podrže tranziciju

---

³² Državna pomoć bez identifikovanih prihvatljivih troškova obuhvata državnu pomoć izuzetu na osnovu članova 19b, 20a, 21, 21a, 22 ili 23, člana 56e(5)(a)(ii), (iii) ili (iv), člana 56e (10) i člana 56f Opšte regulative o grupnim izuzećima.

³³ Kako je definisano u članu 2, tački 36 Direktive (EU) 2018/2001.

kupaca iz Unije u sektorima koje je teško dekarbonizovati, gdje nisu dostupne energetske ili isplativije opcije. To uključuje sektor transporta, gdje Regulatorna o vazduhoplovstvu ReFuelEU³⁴ i Regulatorna o pomorstvu ReFuelEU³⁵ uvode specifične ciljeve za održiva goriva za vazduhoplovstvo i brodove, naime biogoriva, obnovljiva goriva nebiološkog porijekla i goriva sa niskim sadržajem ugljenika koja mogu doprinjeti smanjenju emisija iz transporta ovih prevoznika.

- (43) Od 2030. godine pa nadalje, obnovljiva goriva nebiološkog porijekla proizvođači će se kada su postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora u funkciji ili kada proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora premašuje tražnju sistema. Zbog toga, ona obezbjeđuju efikasnije korišćenje postojećih kapaciteta za proizvodnju obnovljive energije, pružajući rješenje za skladištenje i sprečavajući ograničenja. Ovu dodatnu uslugu za elektroenergetski sistem mogle bi da podrže države članice, što bi dovelo do većeg intenziteta pomoći za obnovljiva goriva nebiološkog porijekla, uz potpuno priznavanje da će i ona i vodonik sa niskim sadržajem ugljenika (za koji će metodologija biti definisana u predstojećem delegiranom aktu) igrati ulogu u postizanju ukupnih ciljeva dekarbonizacije.
- (44) Fleksibilna proizvodnja goriva sa niskim sadržajem ugljenika može smanjiti troškove rada energetske sistema i olakšati integraciju jeftinijih i čistijih izvora energije. U skladu sa Akcionim planom za pristupačnu energiju³⁶, neophodno je održati podsticaje za fleksibilnost u cjelom sistemu, smanjiti volatilnost i doprinjeti nižim i stabilnijim cjenama električne energije.
- (45) Za razliku od obnovljivih goriva nebiološkog porijekla, niskougljenična goriva mogu se proizvoditi iz fosilnih goriva ili iz električne energije koja nije definisana kao obnovljiva. Zbog toga je prikladno da javna podrška ne stavlja obnovljiva goriva nebiološkog porijekla i niskougljenična goriva u ravnopravan položaj, i da priznaje veći doprinos koji će obnovljiva goriva nebiološkog porijekla dati dekarbonizaciji i upravljanju troškovima sistema.
- (46) U tom kontekstu, neophodno je olakšati investicije kako bi se ubrzala i proširila dostupnost čiste energije na isplativ način, uz istovremeno uvažavanje da je prioritet Unije razvoj vodonika iz obnovljivih izvora, proizvedenog uglavnom korišćenjem vjetroelektrana i solarne energije, kao i uvođenje zaštitnih mjera kako bi se obezbjedilo da goriva sa niskim sadržajem ugljenika ne dovode do povećanja troškova sistema.
- (47) Povećanje udjela varijabilnih obnovljivih izvora energije u energetske sistemu može dovesti do veće varijabilnosti u obrascima proizvodnje energije. Istovremeno, raspoređivanje fleksibilnih izvora i mehanizama za obezbjeđivanje kapaciteta za proizvodnju električne energije može zbog toga biti neophodno, kako bi se obezbjedilo da sve veći broj dekarbonizovanih elektroenergetskih sistema ostanu bezbjedni i da obezbjeđuju pristupačnu energiju.

---

³⁴ Regulatorna (EU) 2023/2405 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. oktobra 2023. godine o obezbjeđivanju jednakih uslova za održivi vazdušni saobraćaj (inicijativa ReFuelEU — Sektor vazduhoplovstva) (SL C 2023/2405, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj>).

³⁵ Regulatorna (EU) 2023/1805 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. septembra 2023. o korišćenju obnovljivih i niskougljeničnih goriva u pomorskom saobraćaju i o izmjeni Direktive 2009/16/EZ (SL C 234, 22.9.2023, str. 48).

³⁶ Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Savjetu, Evropskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regiona: Akcioni plan za pristupačnu energiju: Otključavanje prave vrijednosti naše energetske unije radi obezbjeđivanja pristupačne, efikasno proizvedene i čiste energije za sve Evropljane (COM/2025/79 finalno).

4.1. Šeme pomoći za ubrzanje primjene energije iz obnovljivih izvora

(48) Komisija će smatrati usklađenost sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, pod uslovom da su u skladu sa ovim odjeljkom i odjeljkom 3, mjere pomoći koje podržavaju:

- (a) investicije za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora kako je definisano u tački (1) člana 2 Direktive (EU) 2018/2001, uključujući proizvodnju obnovljivih goriva nebiološkog porijekla, ali isključujući proizvodnju električne energije iz obnovljivih goriva nebiološkog porijekla;
- (b) investicije u skladištenje obnovljivih goriva nebiološkog porijekla, biogoriva, biotečnosti, biogasa (uključujući biometan) i gasovitih i čvrstih biomasa goriva koja skladište isključivo energiju koja spada u djelokrug ovog odjeljka;
- (c) investicije u skladištenje električne energije³⁷ i skladištenje toplotne energije³⁸.

(49) Kada se pomoć dodjeljuje za podršku skladištenju električne energije, države članice moraju ili da dokažu da imaju odstupanja od relevantnog prava Unije ili da potvrde da:

- (a) odgovor na potražnju i skladištenje energije, bez obzira na nivo napona na koji su sredstva povezana, mogu:
  - i) prodavati i kupovati električnu energiju na tržištima za dan unaprijed i unutar dana;
  - ii) učestvovati u bilo kojoj pomoćnoj usluzi za kontrolu frekvencije i osim kontrole frekvencije gdje bi potrebna usluga mogla biti obezbijeđena odgovorom na potražnju i/ili skladištenjem;
  - iii) učestvovati u tržišno zasnovanom redispečerskom raspoređivanju i/ili se kvalifikovati za pružanje usluga upravljanja operaterima prenosnog sistema (TSO) i/ili operaterima distributivnog sistema (DSO).
- (b) pružaoci usluga agregacije, uključujući nezavisne pružaocce usluga agregacije, mogu učestvovati na tržištima i uslugama navedenim u tački (a).

(50) U odsustvu potrebne potvrde u tački 49, mjere podrške za skladištenje električne energije u skladu sa ovim odjeljkom mogu se odobriti samo za maksimalni period od 2 godine. Države članice mogu zahtjevati novo odobrenje tek nakon što se sva tržišna poboljšanja sprovedu. Dodatno, države članice se pozivaju da uzmu u obzir nalaze o tržišnim neuspjesima u svojoj procjeni potreba za fleksibilnošću u smislu člana 19e Regulative o električnoj energiji, kada postanu dostupni, u svakoj naknadnoj odluci o uspostavljanju šeme investicione pomoći za skladištenje električne energije. U svakom slučaju, mjere podrške za skladištenje električne energije u skladu sa ovim odjeljkom ne mogu se odobriti za period duži od 5 godina.

(51) Kada se pomoć dodjeljuje za proizvodnju obnovljivih goriva nebiološkog porijekla, države članice moraju da obezbjede da se podržana goriva proizvode iz obnovljivih izvora energije u skladu sa

---

³⁷ „Skladištenje električne energije“ je odlaganje konačne upotrebe električne energije do perioda kasnijeg od perioda njene proizvodnje, ili pretvaranje električne energije u oblik energije koji se može skladištiti, skladištenje te energije i njeno naknadno pretvaranje unazad u električnu energiju.

³⁸ „Skladištenje toplote“ je odlaganje konačne upotrebe toplotne energije do kasnijeg perioda od njene proizvodnje, ili pretvaranje električne energije ili toplotne energije u oblik energije koji se može skladištiti, skladištenje te energije i, ako je to prikladno, njeno naknadno pretvaranje ili ponovno pretvaranje u toplotnu energiju za konačnu upotrebu (tj. za grijanje ili hlađenje).

metodologijama utvrđenim u Direktivi (EU) 2018/2001 i njenim implementacionim ili delegiranim aktima³⁹.

- (52) Kada se pomoć dodjeljuje za proizvodnju biogoriva, biotečnosti, biogasa (uključujući biometan) i gasovitih i čvrstih biomasa goriva, države članice moraju da obezbijede da podržana goriva ispunjavaju kriterijume održivosti i uštede emisije gasova staklene bašte utvrđeni u Direktivi (EU) 2018/2001 i njenim sprovedbenim ili delegiranim aktima.
- (53) Pomoć se može dodjeliti poštujući novoinstalirane ili modernizovane kapacitet⁴⁰. U slučaju modernizovanih kapaciteta, samo dodatni troškovi povezani sa modernizovanim kapacitetom ispunjavaju uslove za pomoć.
- (54) Sa izuzetkom energije vjetroelektrana, hidroenergije, uključujući pumpno-akumulacione elektrane, i instalacije za proizvodnju obnovljivih goriva nebiološkog porijekla, podržani projekti moraju biti završeni i operativni u roku od 48 mjeseci od datuma dodjele pomoći. Šema treba da uključuje efikasan sistem kazni u slučaju da se ovaj rok ne ispoštuje⁴¹.
- (55) Pomoć mora biti dodijeljena na osnovu šeme sa procenjenom kapacitetom i budžetom. Šeme mogu biti ograničene na jednu ili više tehnologija obuhvaćenih tačkom (48), ali ne mogu da uključuju ograničenja prihvatljivosti, koja bi dovela do nesrazmjernog narušavanja konkurencije. Šeme ne mogu biti diskriminatorne, uključujući i dodjelu licenci, ovlašćenja ili koncesija ukoliko je to potrebno. U slučaju da države članice uvedu minimalnu veličinu potrebnu za učešće u šemama u skladu sa ovim odjeljkom, ona ne smije preći 1 MW smanjenog kapaciteta i agregacija mora biti dozvoljena.
- (56) Država članica mora da obezbijedi poštovanje načela nenanošenja značajne štete.

4.1.1. Šeme investicione pomoći

- (57) Investiciona pomoć za ubrzanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora može se dodjeliti za investicije opisane u tački (48), tačke (a) do (c).
- (58) Pomoć se može dodjeliti putem konkurentnog tenderskog postupka⁴² ili administrativno.
- (59) Konkurentni tenderski postupak je potreban kada se pomoć dodjeljuje za investicije u proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, sa izuzetkom pomoći za demonstracione projekte⁴³ i male projekte koji su definisani na sljedeći način:

---

³⁹ Investicije za proizvodnju goriva sa niskim sadržajem ugljenika zajedno sa obnovljivim gorivima nebiološkog porijekla mogu biti obuhvaćene ovim odjeljkom ako udio proizvedenih goriva sa niskim sadržajem ugljenika ne prelazi 20% ukupne proizvodnje.

⁴⁰ „Modernizacija“ je renoviranje elektrana za proizvodnju obnovljive energije i instalacija za skladištenje obnovljive energije, uključujući potpunu ili djelimičnu zamjenu instalacija ili operativnih sistema i postrojenja, u svrhu zamjene proizvodnih kapaciteta ili poboljšanja efikasnosti ili kapaciteta instalacije

⁴¹ Kazne se mogu oprostiti u slučajevima kada je kašnjenje posljedica faktora koji su van kontrole korisnika pomoći i nijesu se mogli razumno predvidjeti u vrijeme podnošenja zahtjeva za pomoć.

⁴² Konkurentni tenderski postupak trebalo bi, u načelu, da bude otvoren za sve prihvatljive korisnike. Međutim, postupak tendera može biti ograničen na jednu ili više specifičnih kategorija korisnika, u kojem se dostavljaju dokazi koji pokazuju da se nivoi ponuda koji se očekuje da će različite kategorije korisnika ponuditi, razlikuju za više od 10%; u takvom slučaju, mogu se koristiti odvojeni konkurentni tenderski postupci kako bi se omogućilo kategorijama korisnika sa sličnim troškovima da se međusobno nadmeću.

⁴³ Kako je definisano u članu 2, tački 24 Pravilnika o električnoj energiji.

- (a) projekti sa instaliranim kapacitetom jednakim ili manjim od 1 MW; ili
- (b) projekti sa instaliranim kapacitetom jednakim ili manjim od 6 MW, ako je 100% njih u vlasništvu MSP i/ili zajednica obnovljive energije ⁽⁴⁴⁾ i/ili građanskih energetske zajednice ⁽⁴⁵⁾; ili
- (c) samo za proizvodnju u vjetroelektranama, projekti sa instaliranim kapacitetom jednakim ili manjim od 18 MW, ako je 100% njih u vlasništvu malih i mikro preduzeća i/ili zajednica obnovljive energije i/ili građanskih energetske zajednice.

(60) Prihvatljivi troškovi su ukupni investicioni troškovi.

(61) Kada se za dodjelu pomoći koristi konkurentski tenderski postupak, nivo pomoći mora odgovarati ishodu konkurentskog postupka licitiranja i ne smije preći 100% ukupnih prihvatljivih troškova projekata kojima se dodjeljuje pomoć.

(62) Kada se pomoć dodjeljuje administrativnim putem, iznos pomoći mora se utvrditi na osnovu podataka o prihvatljivim troškovima svakog projekta koji dobija pomoć i ne smije preći 45% tih troškova. Intenzitet pomoći može se povećati za 20 procentnih poena za pomoć dodijeljenu malim privrednim društvima i za 10 procentnih poena za pomoć dodijeljenu srednjim privrednim društvima.

(63) Pomoć u skladu sa ovim odjeljkom može se kumulirati sa pomoći u skladu sa odjeljkom 4.1.2 ovog Saopštenja, samo ako prijavljena šema pomoći predviđa ovu mogućnost u vrijeme početne prijave.

4.1.2. Šeme direktne podrške cijenama

(64) Šeme direktne podrške cijenama⁴⁶ mogu pokrivati investicije kako je opisano u tački (48), tačkama (a) i (b).

(65) Države članice mogu da obezbjede direktnu podršku cijenama koristeći različite instrumente, uključujući ugovore o razlici i preferencijalne premije.

(66) Odstupajući od tačke (65), pomoć za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora mora biti u obliku dvosmjernih ugovora o razlici⁴⁷ osmišljenih u skladu sa načelama člana 19d stav 2 Regulative o električnoj energiji. Trajanje ugovora ne smije biti duže od 25 godina nakon početka rada podržanog postrojenja⁴⁸.

(67) Pomoć se može dodijeliti putem konkurentskog tenderskog postupka⁴⁹ ili administrativnim putem.

---

⁴⁴ Kako je definisano u članu 2, tački 16 Direktive (EU) 2018/2001.

⁴⁵ Kako je definisano u članu 2, tački 11 Direktive (EU) 2019/944.

⁴⁶ Šeme direktne podrške cijenama podstiču raspoređivanje investicija u proizvodnju i skladištenje energije tako što korisnicima pomoći pružaju fiksnu ili varijabilnu novčanu isplatu koja direktno zavisi od količine proizvedene i/ili skladištene energije, što se može utvrditi na osnovu stvarne ili referentne proizvodnje.

⁴⁷ Dvosmjerni ugovor o razlici u cijeni je ugovor između operatera postrojenja za proizvodnju električne energije i druge strane, obično javnog subjekta, koji obezbjeđuje i zaštitu minimalne naknade i ograničenje viška naknade. Svrha ugovora je očuvanje podsticaja za postrojenje za proizvodnju električne energije da posluje i efikasno učestvuje na energetske tržištima.

⁴⁸ Isplate podrške po ugovoru moraju biti ograničene na 25 godina, ali države članice mogu slobodno da zahtjevaju od postrojenja da nastave da isplaćuju sredstva po ugovorima sve dok mehanizam podrške funkcioniše.

⁴⁹ Vidjeti fusnotu 42.

- (68) Konkurentni tenderski postupak je potreban kada se pomoć dodjeljuje za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, sa izuzetkom pomoći za demonstracione projekte i male projekte kako je definisano u tački (59).
- (69) Prihvatljivi troškovi su očekivani neto troškovi izračunati uzimajući u obzir sve glavne troškove i prihode nastale tokom trajanja projekta i svaku već primljenu pomoć, diskontovanu po ponderisanoj prosječnoj cijeni kapitala.
- (70) Kada se za dodjelu pomoći koristi konkurentski postupak licitiranja, nivo pomoći mora odgovarati ishodu konkurentskog tenderskog postupka i ne smije preći 100% ukupnih prihvatljivih troškova projekata kojima se dodjeljuje pomoć.
- (71) Kada se pomoć dodjeljuje administrativno, nivo pomoći mora odrediti nadležni regulatorni organ kako bi se pokrili prihvatljivi troškovi⁵⁰. Kada se pomoć dodjeljuje administrativno za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, nacionalni regulatorni organ mora odrediti nivo pomoći.
- (72) Pomoć mora biti osmišljena tako, da spriječi svako nepotrebno narušavanje efikasnog funkcionisanja tržišta i da očuva efikasne operativne podsticaje i cjenovne signale. Posebno, korisnici ne bi trebalo da budu podstaknuti da ponude svoju proizvodnju ispod svojih graničnih troškova i ne bi trebalo da primaju pomoć tokom perioda kada je tržišna vrijednost te proizvodnje negativna⁵¹.

4.2. Šeme pomoći za ubrzavanje korišćenja goriva sa niskim sadržajem ugljenika

- (73) Pored postojećih opcija dostupnih prema članu 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, uključujući i prema CEEPG-u, Komisija će razmatrati usklađenost sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, pod uslovom da su u skladu sa ovim odjeljkom i odjeljkom 3, mjere pomoći koje podržavaju:
- (a) investicije za proizvodnju goriva sa niskim sadržajem ugljenika kako je definisano u tački (13) člana 2 Direktive (EU) 2024/1788⁵², uključujući reciklirana ugljenična goriva kako je definisano u tački (35) člana 2 Direktive (EU) 2018/2001, vodonik sa niskim sadržajem ugljenika i sintetička gasovita i tečna goriva čiji je energetski sadržaj dobijen iz vodonika sa niskim sadržajem ugljenika;
  - (b) investicije za proizvodnju i obnovljivih goriva nebiološkog porijekla i goriva sa niskim sadržajem ugljenika koja ne spadaju u djelokrug Odjeljka 4.1;
  - (c) investicije u skladišta goriva sa niskim sadržajem ugljenika koja skladište isključivo goriva sa niskim sadržajem ugljenika ili kombinaciju goriva sa niskim sadržajem ugljenika i obnovljivih goriva nebiološkog porijekla.

---

⁵⁰ Na primjer, kada se pomoć dodjeljuje u obliku dvosmjernih ugovora o razlici, nadležni nezavisni regulatorni organ mora da odredi cijenu izvršenja koja pokriva prihvatljive troškove.

⁵¹ Mala postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i demonstracionih projekata mogu imati koristi od direktne cjenovne podrške koja pokriva pune operativne troškove, bez potrebe da postrojenja prodaju električnu energiju koju proizvode na tržištu, u skladu sa izuzećem predviđenim članom 4(3) Direktive (EU) 2018/2001. Postrojenja će se smatrati malim ako je njihov kapacitet ispod važećeg praga utvrđenog u članu 5 Regulative o električnoj energiji. Demonstracioni projekti su definisani u članu 2(24) Regulative o električnoj energiji.

⁵² Direktiva (EU) 2024/1788 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. juna 2024. godine o zajedničkim pravilima za unutrašnja tržišta gasa iz obnovljivih izvora, prirodnog gasa i vodonika, kojom se mjenja Direktiva (EU) 2023/1791 i stavlja van snage Direktiva 2009/73/EZ (prerađena) (SL C, 2024/1788, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

- (74) Da bi bile prihvatljive u skladu sa ovim odjeljkom, mjere pomoći moraju biti otvorene i za obnovljiva goriva nebiološkog porijekla. Da bi se obezbjedilo da obnovljiva goriva nebiološkog porijekla dobiju podršku, minimalni udio od 30% budžeta ovih mjera mora biti rezervisan za investicije u obnovljiva goriva nebiološkog porijekla obuhvaćena odjeljkom 4.1.⁵³.
- (75) Kada se pomoć dodjeljuje za proizvodnju obnovljivih goriva nebiološkog porijekla, države članice moraju da obezbijede da se podržana goriva proizvode iz obnovljivih izvora energije u skladu sa metodologijama utvrđenim u Direktivi (EU) 2018/2001 i njenim implementacionim ili delegiranim aktima.
- (76) Kada se pomoć dodjeljuje za proizvodnju goriva sa niskim sadržajem ugljenika, države članice moraju da obezbijede da podržana goriva ispunjavaju prag uštede emisije gasova staklene bašte od 70% u poređenju sa referentnom vrijednosti za fosilna goriva u skladu sa metodologijama utvrđenim u Direktivi (EU) 2024/1788 i njenim implementacionim ili delegiranim aktima.
- (77) Pomoć se može dodijeliti samo za novoinstalirane kapacitete.
- (78) Projekti skladištenja koji su podržani u skladu sa tačkom (73)(c) moraju biti završeni i operativni u roku od 48 mjeseci od datuma dodjele pomoći. Šema treba da uključuje efikasan sistem kazni u slučaju da se ovaj rok ne poštuje⁵⁴.
- (79) Pomoć mora biti dodijeljena na osnovu šeme sa procenjenim kapacitetom i budžetom. Šeme mogu biti ograničene na jednu ili više tehnologija obuhvaćenih tačkom (73), ali ne smiju da uključuju ograničenja prihvatljivosti koja bi dovela do nesrazmjernog narušavanja konkurencije. Šeme ne smiju biti diskriminatorne, uključujući i dodjelu licenci, ovlašćenja ili koncesija gdje je to potrebno. U slučaju da države članice uvedu minimalnu veličinu potrebnu za učešće u šemama u skladu sa ovim odjeljkom, ona ne smije preći 1 MW smanjenog kapaciteta i agregacija mora biti dozvoljena.
- (80) Države članice mogu isključiti iz djelokruga šeme investicije u proizvodnju goriva sa niskim sadržajem ugljenika iz fosilnih goriva, a da se to ne smatra vještačkim ograničenjem djelokruga šeme. U slučaju šema koje uključuju investicije za proizvodnju goriva sa niskim sadržajem ugljenika iz fosilnih goriva, države članice mogu rezervisati minimalni udio budžeta šeme za goriva sa niskim sadržajem ugljenika koja smanjuju rizik od zavisnosti od fosilnih goriva.
- (81) Država članica mora da obezbijedi poštovanje načela „nenanošenja značajne štete“.

4.2.1. Šeme investicione pomoći

- (82) Pomoć se može dodijeliti putem konkurentskog postupka tendera⁵⁵ ili administrativnim putem.
- (83) Prihvatljivi troškovi su ukupni investicioni troškovi.
- (84) Kada se za dodjelu pomoći koristi konkurentski tenderski postupak, nivo pomoći mora odgovarati ishodu konkurentskog tenderskog postupka i ne smije preći 100% ukupnih prihvatljivih troškova projekata kojima se dodjeljuje pomoć.

---

⁵³ Takođe vidjeti fusnotu 39.

⁵⁴ Kazne se mogu oprostiti u slučajevima kada je kašnjenje posljedica faktora koji su van kontrole korisnika pomoći i nijesu se mogli razumno predvidjeti u vrijeme podnošenja zahtjeva za pomoć.

⁵⁵ Vidjeti fusnotu 42.

(85) Kada se pomoć dodjeljuje administrativnim putem, iznos pomoći mora se utvrditi na osnovu podataka o prihvatljivim troškovima svakog projekta koji dobija pomoć i ne smije preći 20% tih troškova. Intenzitet pomoći može se povećati za 20 procentnih poena za pomoć dodijeljenu malim privrednim društvima i za 10 procentnih poena za pomoć dodijeljenu srednjim privrednim društvima.

(86) Pomoć u skladu sa ovim odjeljkom može se kumulirati sa pomoći u skladu sa odjeljkom 4.1.2 ovog Saopštenja samo ako prijavljena šema pomoći predviđa ovu mogućnost u vrijeme početne prijave.

4.2.2. Šeme direktne podrške cjenama

(87) Države članice mogu pružiti podršku koristeći različite instrumente, uključujući ugovore o razlici i preferencijalne premije.

(88) Pomoć mora biti dodijeljena putem konkurentskog tenderskog postupka⁵⁶.

(89) Prihvatljivi troškovi su očekivani neto troškovi izračunati uzimajući u obzir sve glavne troškove i prihode nastale tokom trajanja projekta i svaku već primljenu pomoć, diskontovanu po ponderisanoj prosečnoj cjeni kapitala.

(90) Nivo pomoći mora odgovarati rezultatu konkurentskog tenderskog postupka i ne smije preći 100% ukupnih prihvatljivih troškova podržanih projekata.

(91) Pomoć mora biti osmišljena na način da sprječi svako nepotrebno narušavanje efikasnog funkcionisanja tržišta i da očuva efikasne operativne podsticaje i cjenovne signale. Korisnici ne smiju biti podstaknuti da ponude svoju proizvode po vijednosti ispod svojih graničnih troškova i ne smiju primati pomoć tokom perioda kada je tržišna vrjednost te proizvodnje negativna.

(92) Pomoć ne bi trebalo da se isplaćuje za proizvodnju goriva sa niskim sadržajem ugljenika (ili obnovljivih goriva nebiološkog porijekla, gdje je to primjenljivo) od električne energije dobijene iz mreže tokom više od 80% sati (ili tržišnih jedinica) svake godine⁵⁷.

4.3. Pomoć za šeme fleksibilnosti koje nisu zasnovane na fosilnim gorivima

(93) Komisija će smatrati pomoć za promociju fleksibilnosti u proizvodnji električne energije iz nefosilnih goriva⁵⁸ navedenu u čl. 19g i 19h Regulative o električnoj energiji usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora u skladu sa ovim Saopštenjem⁵⁹, pod uslovom da su ispunjeni uslovi opisani u odjeljku 3 i u ovom pododjeljku.

(94) Mjera bi trebalo da bude osmišljena tako da podrži nove investicije u fleksibilnost nefosilnih goriva. Nove investicije uključuju, na primjer:

(a) investicije za izgradnju novih fleksibilnih kapaciteta. Premještanje korišćenih fleksibilnih kapaciteta sa jedne lokacije na drugu ne može se smatrati novom investicijom; ili

---

⁵⁶ Vidjeti fusnotu 42.

⁵⁷ Kada se ovaj prag prekorači, pomoć se neće isplaćivati za procenat količine proizvedenih goriva sa niskim sadržajem ugljenika koji je jednak procentu sati koji prelaze ovaj prag.

⁵⁸ Fleksibilnost nefosilnih goriva, kao što su odgovor na potražnju i skladištenje, koja se ne oslanja na upotrebu fosilnih goriva kao primarnog izvora energije i doprinosi zadovoljavanju potreba za fleksibilnošću električne energije.

⁵⁹ Ovo ne utiče na procjenu drugih mjera fleksibilnosti u okviru CEEPG-a.

- (b) investicije za povećanje fleksibilnosti ili instaliranog kapaciteta postojećeg postrojenja. Samo povećani nivo fleksibilnosti u poređenju sa nivoom fleksibilnosti prije investicije može se smatrati dodatnom fleksibilnošću koju pruža nova investicija; ili
- (c) investicije za produženje životnog ciklusa postojećih kapaciteta. Samo životni ciklus koji je produžen u poređenju sa životnim ciklusom prije investicije može se smatrati dodatnom fleksibilnošću koju pruža nova investicija; ili
- (d) investicije za promjenu primarnog izvora energije fleksibilnog proizvodnog objekta sa fosilnih na nefosilne sirovine. Samo količina kapaciteta za koju je primarni izvor energije postao nefosilni u poređenju sa primarnim izvorima prije investicije može se smatrati dodatnom fleksibilnošću koju pruža nova investicija. U takvim slučajevima, nacionalni regulatorni organ treba da provjeri da li je preostali kapacitet fosilnih goriva isplativ bez pomoći i da li postoji unakrsno subvencionisanje proizvodnje fosilnih goriva.

(95) Dodatno, tamo gdje se smatra neophodnim kako se ne bi ugrožila ekonomska isplativost postojećih kapaciteta, države članice mogu proširiti obim pravila prihvatljivosti kako bi obuhvatile širi spektar opcija fleksibilnosti koje nijesu fosilna goriva, a koje doprinose zadovoljavanju potrebe za fleksibilnošću koja je nedavno bila predmet ulaganja.

(96) Mjera će biti otvorena za nefosilne tehnologije koje mogu da obezbjede usluge fleksibilnosti, a barem skladištenje električne energije i odgovor na potražnju. Šeme ne smiju da uključuju nikakva vještačka ograničenja ili diskriminaciju (uključujući i dodjelu licenci, dozvola ili koncesija, gdje je to potrebno). Mjera može da uključuje samo dodatne tehničke zahtjeve na osnovu identifikovanih potreba sistema u skladu sa tačkom (103). Minimalna veličina potrebna za učešće ne smije da pređe 1 MW smanjenog kapaciteta ili više od 1 sata minimalnog vremena isporuke i mora da omogućiti agregaciju.

(97) Pomoć u skladu sa ovim odjeljkom mora biti dodijeljena na osnovu šeme sa procejenjenim obimom kapaciteta i budžetom.

(98) Države članice moraju ili dokažu da imaju odstupanja od relevantnog prava Unije ili potvrditi da:

- (a) Sve tehnologije fleksibilnosti koje nijesu zasnovane na fosilnim gorivima, uključujući odgovor na tražnju i skladištenje energije, bez obzira na nivo napona na koji su sredstva povezana, imaju mogućnost da:
  - i) da prodaje i kupuje električnu energiju na tržištima za dan unaprijed i u toku dana;
  - ii) da učestvuje u bilo kojoj pomoćnoj usluzi za kontrolu frekvencije, a osim kontrole frekvencije, gdje bi se potrebna usluga mogla pružiti putem odgovora na potražnju i/ili skladištenja;
  - iii) da učestvuju u tržišno zasnovanom redispečerskom poslovanju i/ili da ispune uslove za pružanje usluga za upravljanje Operaterima Prenosnog Sistema (OPS) i/ili operaterima distributivnog sistema (ODS);
- (b) Pružaoci usluga agregacije, uključujući i nezavisne pružaocce usluga agregacije, mogu učestvovati na tržištima i uslugama navedenim u tački (a).

U odsustvu takve potvrde, mjere iz ovog odjeljka mogu se odobriti samo za maksimalni period od 2 godine. Države članice mogu zatražiti novo odobrenje nakon što se sva takva tržišna poboljšanja sprovedu.

- (99) Države članice moraju potvrditi da će sve mjere ublažavanja identifikovane u procjeni potreba za fleksibilnošću u skladu sa članom 19e stav 2 tačka (c) Regulative o električnoj energiji biti sprovedene u roku od 2 godine od objavljivanja izveštaja navedenog u članu 19e stav 1 Regulative o električnoj energiji.
- (100) Ako se u predmetnoj državi članici primjenjuje mehanizam kapaciteta, dizajn tog mehanizma treba da bude otvoren za učešće fleksibilnosti u vezi sa nefosilnim gorivima, kao što su odgovor na potražnju i skladištenje energije, u tom mehanizmu kapaciteta. Dodatno, mehanizam kapaciteta i mjere fleksibilnosti u vezi sa nefosilnim gorivima treba da budu koordinisane na jedan od slijedećih načina kako bi se izbjeglo stvaranje tržišnih barijera i prekomjerne naknade:
- (a) kapaciteti za proizvodnju električne energije treba da se kupuju zajednički⁶⁰; ili
  - (b) države članice mogu uključiti zahtjeve za fleksibilnost za nefosilna goriva, kako je identifikovano u procjeni potreba za fleksibilnošću, u svoje mehanizme za obezbjeđivanje kapaciteta za proizvodnju električne energije, na primjer zahtjev za minimalnu količinu fleksibilnog kapaciteta za nefosilna goriva koji pruža kratkoročne usluge odgovora na tražnju; ili
  - (c) resursi treba da budu koncentrisani samo u jednoj mjeri, bilo u šemi fleksibilnosti za nefosilna goriva ili u mehanizmu proizvodnih kapaciteta. Ciljana tražnja u svakoj mjeri treba da se prilagodi kako bi se uzelo u obzir učešće u drugoj mjeri.
- (101) Ciljna tražnja koja će se prodavati na aukciji trebalo bi da se odredi u skladu sa izveštajem usvojenim prema evropskoj metodologiji i vodećim kriterijumima uvedenim u članu 19e Regulative o električnoj energiji, s obzirom na potrebu da se ekonomski postigne sigurnost i pouzdanost snabdjevanja i dekarbonizacija elektroenergetskog sistema.
- (102) Dok se takva metodologija i smjernice ne razviju, ciljana tražnja ne bi trebalo da pređe privremeni indikativni nacionalni cilj fleksibilnosti opisan u članu 19f Regulative o električnoj energiji. U slučaju da ciljana potražnja nije zasnovana na evropskoj metodologiji i vodećim kriterijumima uvedenim u članu 19e Regulative o električnoj energiji, nacionalni regulatorni organ mora da potvrdi da ciljana tražnja za javne nabavke⁶¹ pokazuje:
- (a) potrebe za fleksibilnošću, pod pretpostavkom da su tržišna poboljšanja opisana u tačkama (98) i (99) sprovedena; i
  - (b) očekivanu tržišna investicija, uzimajući u obzir poboljšanje tržišta navedeno u tački (a).

---

⁶⁰ To znači da nacionalne vlasti treba da postave cilj i za potrebe fleksibilnosti i za potrebe mehanizama kapaciteta koji će se nabavljati putem iste zajednički optimizovane aukcije. Učesnici će doprinjeti i potrebama fleksibilnosti i za potrebama mehanizma kapaciteta i ponudiće zajedničku cijenu za pružanje obje usluge ili skup ponuda. Metodologija izbora će biti takva da minimizira ukupne troškove zadovoljavanja i potreba fleksibilnosti i potreba mehanizma kapaciteta, tj. nijedan alternativni izbor korisnika ne može zadovoljiti i potrebe fleksibilnosti i potrebe mehanizma kapaciteta po nižoj cijeni.

⁶¹ Ova količina fleksibilnosti može se zasnivati ili na indikativnom nacionalnom cilju fleksibilnosti za nefosilna goriva kako je definisano u članu 19f Regulative o električnoj energiji ili na privremenim indikativnim nacionalnim ciljevima, sve dok član 19f Regulative o električnoj energiji to dozvoljava.

- (103) Tehnički uslovi (kao što su zahtjevi za prethodnu kvalifikaciju⁶², obaveze ponuđača u pogledu raspoloživosti ili isporuke), kao i fleksibilna jedinica usluge koja se koristi za rangiranje ponuda, moraju biti jasno opravdani na osnovu specifičnih potreba utvrđenih u procjeni potreba opisanoj u tački (101).
- (104) Pomoć se dodjeljuje u obliku ugovora kojima se obezbjeđuju direktni grantovi u zamjenu za raspoložive fleksibilne kapacitete koje podržavaju investicije navedene u tačkama (94) i (95). U slučaju višegodišnjih ugovora, trajanje ugovora mora biti srazmjerno nivou investicija potrebnih za ispunjenje obaveza iz ugovora i ni u kom slučaju ne smije biti duže od perioda amortizacije investicije.
- (105) Iznos pomoći se određuje kroz konkurentski postupak licitiranja, pri čemu se ponude rangiraju samo prema cjeni ponude po jedinici raspoloživog fleksibilnog kapaciteta godišnje, a podrška se pruža prema klirinškoj cjeni po jedinici raspoloživog fleksibilnog kapaciteta godišnje.
- (106) Ugovor treba da opiše metodologije koje se primjenjuju za provjeru dostupnosti podržane fleksibilnosti i za izračunavanje odgovarajućih odvrćajućih sankcija u slučaju nedostupnosti ili prijevremenog raskida ugovora. Svi korisnici moraju biti aktivirani (isporuka ili testiranje) najmanje jednom godišnje uz obavještenje ≤ 24 sata. Kazna za nedostupnost mora biti ista za sve tehnologije i svaki korisnik koji je dostupan manje od 50% tokom godišnjeg perioda mora biti podložan periodičnoj finansijskoj kazni od najmanje svojih odgovarajućih prihoda od fleksibilnosti tokom tog godišnjeg perioda.
- (107) NRA mora da potvrdi da zahtjevi za dostupnost i kazne u ugovoru o dostupnosti neće stvoriti neopravdane poremećaje u funkcionisanju tržišta električne energije⁶³. Posebno će korisnici biti podstaknuti da efikasno učestvuju na tržištima električne energije i da budu izloženi fluktuacijama cijena i tržišnim rizicima tokom cjelog životnog vijeka imovine.
- (108) Država članica na koju se mjera odnosi mora potvrditi da mjera omogućava prekogranično učešće resursa koji mogu obezbijediti zahtijevane tehničke performanse, ukoliko analiza troškova i koristi pokaže pozitivan rezultat
- (109) Da bi se obezbijedili efikasni podsticaji za prilagođavanje tražnje cijenovnim signalima, potrošači koji doprinose potrebi za fleksibilnošću trebalo bi da doprinesu troškovima mjere na osnovu svoje potrošnje tokom najmanje 1% i najviše do 5% sati najveće cijene⁶⁴ (ili perioda jedinstvenog tržišta)

---

⁶² Preferencije lokacije, minimalna brzina pokretanja i/ili spuštanja i minimalno trajanje aktivacije trebalo bi da se rješe pomoću faktora smanjenja proizvodnje. Smanjenje proizvodnje je prilagođavanje instaliranog kapaciteta resursa kapaciteta kako bi se utvrdio njegov doprinos potrebi za fleksibilnošću (što odražava različite doprinose različitih tehnologija identifikovanoj potrebi). Ovaj proračun će se zasnivati na podacima koji se koriste za identifikaciju potrebe za fleksibilnošću, ažuriraće se najmanje svake 2 godine i odobriće ga nacionalni regulatorni organ. Faktori smanjenja proizvodnje treba da se izračunaju za svaki resurs koji je sposoban da kontinuirano obezbjeđuje svoju proizvodnju najmanje 1 sat.

⁶³ Način na koji mjera može uticati na formiranje tržišnih cijena (u poređenju sa uporedivom situacijom bez mjere pomoći) i svaki uticaj na postojeće resurse gdje je mjera ograničena samo na nove investicije, kao i na strane resurse gdje je mjera ograničena samo na nacionalne resurse, ne bi spadao u obim „neopravdanog narušavanja konkurencije“.

⁶⁴ Cijena će biti ili cijena za dan unapred, cijena u realnom vremenu pri zatvaranju veleprodajnog tržišta ili cijena poravnanja neravnoteže. Da bi se izbjeglo dvostruko računanje, tamo gdje resursi za odgovor na tražnju i resursi iza

svake godine ili, alternativno, tokom najmanje 1% i najviše do 20% sati (ili perioda jedinstvenog tržišta) svake godine kada je potreba za fleksibilnošću vjerovatnija (na primjer, na osnovu očekivanih obrazaca rasterećenja)⁶⁵. Ako se primenjuju tehnički kriterijumi vezani za lokaciju, dodatni troškovi sprovođenja ovih kriterijuma trebalo bi da se raspodijele potrošačima električne energije na relevantnim lokacijama. Komisija smatra da se ovaj doprinos može smatrati proporcionalnim kada je najmanje jednak 90% troškova mjere. Naknade se mogu naplaćivati od strana odgovornih za balansiranje (kao što su dobavljači).

(110) Mjera se odobrava na period koji ne može biti duži od 5 godina.

4.4. Pomoć za mehanizme kapaciteta u skladu sa ciljnim modela

(111) Komisija će smatrati pomoć za mehanizme kapaciteta navedene u čl. 21 i 22 Regulative o električnoj energiji usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, pod uslovom da su ispunjeni slijedeći uslovi, kao i uslovi iz Odjeljka 3:

(a) Mjera ispunjava sve kriterijume za stratešku rezervu ili tržišni model mehanizma za obezbijedivanje kapaciteta za proizvodnju električne energije, kako je navedeno u Prilogu I;

(b) Mjera se odobrava na period koji ne može biti duži od 10 godina.

4.5. Privremene mjere ublažavanja cijena električne energije za potrošače koji intenzivno koriste električnu energiju

4.5.1. Prelazak na niske troškove električne energije

(112) Mjere navedene u Sporazumu za čistu industriju transformisaće ekonomiju Unije u skladu sa ambicioznim klimatskim ciljevima EU. Dok se dekarbonizacija elektroenergetskog sistema Unije u potpunosti ne pretvori u niže cijene električne energije, industrije unutar Unije će se nastaviti suočavati sa višim troškovima u poređenju sa konkurentima u jurisdikcijama sa manje ambicioznim klimatskim politikama.

(113) Ova situacija predstavlja posebne izazove za sektore koji su posebno izloženi međunarodnoj trgovini i koji u velikoj mjeri zavise od električne energije za stvaranje vrijednosti. Visoke cijene električne energije povećavaju rizik da će ovi sektori premjestiti proizvodnju van Unije, na lokacije gdje ne postoje propisi o zaštiti životne sredine ili gdje su ciljevi zaštite životne sredine manje ambiciozni. Dodatno, visoki troškovi električne energije mogu obeshrabrili elektrifikaciju proizvodnih procesa, što je neophodno za uspješnu dekarbonizaciju ekonomije Unije. Da bi se ublažili ovi rizici i negativni uticaji na životnu sredinu, države članice mogu odobriti privremeno olakšanje cijena električne energije kompanija koje posluju u relevantnim ekonomskim sektorima.

4.5.2. Područje primjene i prihvatljivost

(114) Komisija će razmatrati usklađenost sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora pomoć u obliku privremenog oslobađanja od cijena električne energije za djelatnosti u

---

brojila direktno učestvuju u šemi fleksibilnosti za nefosilna goriva, oni će takođe biti podložni takvim naknadama za električnu energiju koja nije potrošena u skladu sa obavezama isporuke u okviru šeme fleksibilnosti.

⁶⁵ Da bi se izbjeglo dvostruko računanje, tamo gdje resursi za odgovor na potražnju i resursi iza brojila direktno učestvuju u šemi fleksibilnosti za nefosilna goriva, oni bi takođe trebalo da budu podložni takvim naknadama za električnu energiju koja nije potrošena u skladu sa obavezama snabdijevanja u šemi fleksibilnosti.

sektorima gdje su ovi rizici posebno visoki. Da bi se postigao trajan efekat, korisnici su dužni da izvrše investicije koje doprinose ekološkoj tranziciji i podržavaju troškove energetskog sistema na srednji i dugi rok (na primjer, zamjenom fosilnih goriva energijom iz obnovljivih izvora).

- (115) Države članice mogu odobriti smanjenje veleprodajne cijene električne energije za određeni dio potrošnje električne energije, bez obzira na izvor snabdijevanja električnom energijom (sopstvena proizvodnja, ugovori o snabdijevanju električnom energijom ili snabdijevanje mrežom). Ovaj odjeljak se ne bavi smanjenjem naknada za finansiranje podrške za obnovljive izvore energije ili kombinovanu proizvodnju toplote i električne energije, što ostaje u okviru Odjeljka 4.11 CEEPG-a.
- (116) Rizik na sektorskom nivou od preseljenja djelatnosti van Unije na lokacije gdje nisu na snazi mjere zaštite životne sredine ili gdje su ciljevi zaštite životne sredine manje ambiciozni zavisi u velikoj mjeri od energetskog intenziteta predmetnog sektora i njegove otvorenosti za međunarodnu trgovinu. Shodno tome, pomoć se može dodijeliti samo privrednim društvima u sektorima gdje su ovi rizici značajni. Ovo se odnosi na sektore navedene u Prilogu 1 CEEPG-a⁶⁶ za koje multiplikator njihovog trgovinskog i električnog intenziteta na nivou Unije dostiže najmanje 2% i čiji je trgovinski i električni intenzitet na nivou Unije najmanje 5% za svaki indikator.
- (117) Sektor ili podsektor koji ispunjava kriterijume prihvatljivosti iz tačke (116), ali nije uključen u listu navedenu u toj tački, takođe će se smatrati prihvatljivim, pod uslovom da države članice to dokažu podacima koji su reprezentativni za sektor ili podsektor na nivou Unije, koje je verifikovao nezavisni stručnjak i koji su zasnovani na periodu od najmanje tri posljednje godine za koje su podaci dostupni.
- (118) Pomoć će biti dodijeljena na osnovu budžetski zasnovane šeme. Države članice mogu ograničiti šemu pomoći na određene ekonomske sektore u zavisnosti od njihove izloženosti troškovima električne energije ili na sektore od posebnog značaja za ekonomiju ili za bezbjednost i održivost unutrašnjeg tržišta. Međutim, sva takva ograničenja moraju biti osmišljena opštije i ne smiju dovesti do vještačkog ograničavanja potencijalnih korisnika. U okviru prihvatljivog sektora, države članice moraju obezbijediti da se izbor korisnika vrši na osnovu objektivnih, nediskriminatornih i transparentnih kriterijuma i da se, u načelu, pomoć dodjeljuje na isti način svim konkurentima u istom sektoru ako se nalaze u sličnoj činjeničnoj situaciji.

4.5.3. Podsticajni efekat i proporcionalnost

- (119) Pomoć je usklađena sa unutrašnjim tržištem samo ako ima podsticajni efekat. Da bi imala podsticajni efekat i da bi se efikasno spriječili rizici opisani u odjeljku 4.5.1, za pomoć se mora podnijeti zahtjev i ona se mora isplatiti korisniku u godini u kojoj su rashodi nastali ili u narednoj godini.
- (120) Komisija će smatrati da je pomoć srazmjerna za korisnike u sektorima iz tačaka (116) i (117) ako pokriva najviše 50% smanjenja prosječne godišnje veleprodajne tržišne cijene u tržišnoj oblasti na koju je korisnik povezan za najviše 50% njegove godišnje potrošnje električne energije. Ukupna godišnja potrošnja električne energije može se mjeriti ili u godini u kojoj su nastali prihvatljivi

---

⁶⁶ U mjeri u kojoj je statistička klasifikacija određene ekonomske djelatnosti u NACE kodu bila pogođena najnovijom izmjenom NACE (Delegirana regulativa Komisije (EU) 2023/137, OJ L 19, 20.1.2023, str. 5), države članice mogu da odluče da koriste izmjenjenu klasifikaciju ili da se pozivaju na klasifikaciju koja je na snazi u vrijeme usvajanja CEEPG-a.

troškovi ili u prethodnoj godini. Komisija takođe, smatra da bi pomoć bila srazmjerna, takva smanjenja ne bi trebalo da dovedu do smanjenja cijene manje od 50 evra/MWh za prihvatljivu potrošnju.

4.5.4. Doprinosa dekarbonizaciji

- (121) Prilikom uspostavljanja šema, države članice moraju da identifikuju vrste investicija za koje se može mjerljivo pokazati da dodatno doprinose smanjenju troškova elektroenergetskog sistema, odražavajući potrebe tržišta i sistema u toj državi članici, a da to ne dovede do povećanja potrošnje fosilnih goriva. Korisnici pomoći moraju biti obavezni da izdvoje najmanje 50% iznosa pomoći u okviru ove mjere za ulaganja u nova ili modernizovana sredstva. Prihvatljive investicione djelatnosti mogu uključivati, na primjer, razvoj kapaciteta za proizvodnju obnovljivih izvora energije, rješenja za skladištenje energije, mjere fleksibilnosti na strani tražnje, poboljšanja energetske efikasnosti koja utiču na tražnju za električnom energijom i razvoj elektrolizera za proizvodnju vodonika iz obnovljivih izvora ili vodonika sa niskim sadržajem ugljenika. Investicije usmjerene na elektrifikaciju su takođe prihvatljive. Države članice mogu uspostaviti ograničeniji spisak prihvatljivih investicija, ali investicije za povećanje fleksibilnosti na strani tražnje moraju biti prihvatljive.
- (122) Ova ulaganja ne smiju imati koristi od drugih mjera pomoći. Prihvatljiva investiciona aktivnost mora početi sa radom u roku od 48 mjeseci od dodjele pomoći u skladu sa ovim odjeljkom, osim ako korisnik može da dokaže državi članici da je duži period prikladan iz tehničkih razloga. Pojedinačna ulaganja mogu pokrivati pomoć primljenu tokom nekoliko godina. Ulaganja se mogu obavljati u prostorijama korisnika ili delegirati trećim licima. U ovom drugom slučaju, korisnik ostaje odgovoran za efikasnu implementaciju ulaganja.
- (123) Država članica može da odobri dodatnu podršku do 10% iznosa dodijeljenog u skladu sa tačkom (120). Korisnici moraju da izdvoje najmanje 75% ove dodatne podrške za investicije koje su navedene u tački (121). Države članice mogu da odobre ovu dodatnu podršku samo kada korisnik može da dokaže da je najmanje 80% ukupne investicije potrošeno na investicije za povećanje fleksibilnosti tražnje, uključujući rezervno snabdijevanje iz nefosilnih izvora.
- (124) Država članica mora da provjeri ove zahtjeve za svakog korisnika i da objavi godišnje izveštaje o investicionim mjerama sprovedenim u skladu sa ovim odjeljkom.

4.5.5. Kumulacija

- (125) Pored opštih pravila kumulacije iz odjeljka 3.3, pomoć prema ovom odjeljku može se kumulirati sa bilo kojom drugom državnom pomoći ili de minimis pomoći, ili kombinovati sa centralno upravljanim fondovima EU, u vezi sa istim prihvatljivim troškovima (tj. veleprodajnom cjenom električne energije, uključujući indirektno troškove koji nastaju zbog troškova emisije gasova staklene bašte prenetih u cijene električne energije), djelimično ili potpuno preklapajući se, pod uslovom da takva kumulacija ne dovodi do toga da pomoć pređe najviši intenzitet podrške ili iznos koji se primjenjuje pod bilo kojim relevantnim uslovom. Kada se kumulira sa pomoći koja kompenzuje indirektno troškove emisije u skladu sa Smjernicama Komisije o određenim mjerama državne pomoći u kontekstu sistema za trgovinu dozvolama za emisiju gasova staklene bašte

nakon 2021. godine ⁶⁷, kombinovani iznos pomoći ne smije preći najviši iznos koji se primenjuje prema bilo kojoj od dve smjernice.

4.5.6. Trajanje

- (126) Pomoć u skladu sa ovim odjeljkom može se dodjeliti korisnicima u maksimalnom periodu od tri godine. Isplate se ne smiju vršiti nakon 31. decembra 2030. godine.

5. POMOĆ ZA DEKARBONIZACIJU INDUSTRIJE

- (127) Pored postojećih mogućnosti koje su dostupne, u skladu sa članom 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, uključujući i prema CEEPG-om, Komisija će smatrati usklađenom sa unutrašnjim tržištem, na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, pomoć za investizije koje značajno doprinose smanjenju emisije gasova staklene baste iz industrijskih djelatnosti radi ostvarivanja klimatskih djelatnosti radi ostvarivanja klimatskih ambicija Unije ili dovode do značajnog smanjenja potrošnje energije u industrijskim djelatnostima kroz poboljšanje energetske efikasnosti, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz odjeljka 3 i ovog odjeljka.
- (128) Poboljšanje materijalne efikasnosti takođe može smanjiti emisije gasova staklene bašte koje nastaju usljed industrijskih djelatnosti. Ekološke koristi od materijalne efikasnosti prevazilaze samo smanjenje emisije gasova staklene bašte. Stoga je podrška materijalnoj efikasnosti, cirkularnoj ekonomiji i bioekonomiji obihvaćena posebnim odjeljkom u CEEPG-u (odjeljak 4.4 CEEPG-a). Projekti biogasa i biometana koji su osmišljeni za koproizvodnju digestata, koji se potom prerađuje u biohranljive hranljive materije ili proizvode za đubrenje (kao što su bio-đubriva), takođe mogu već biti podržani u skladu sa postojećim pravilima državne pomoći. Konkretno, odjeljak 4.4 CEEPG-a pruža pravnu osnovu, uključujući valorizaciju bio-ostataka i zamjenu primarnih sekundarnim sirovinama. Komisija će takve slučajeve tretirati kao prioritet. Investicije koje podržavaju cirkularnu ekonomiju takođe mogu biti podržane bez prethodne najave u skladu sa Opštom regulativom o grupnim izuzećima.

5.1. Područje primjene i opšti uslovi

- (129) Ovaj odjeljak se generalno odnosi na investicije koje smanjuju emisije gasova sa efektom staklene baste ili poboljšavaju energetska efikasnost industrijskih djelatnosti. Za potrebe ovog odjeljka, industrijske djelatnosti se definišu kao djelatnosti koje se obavljaju u industrijskim postrojenjima⁶⁸ koje uključuju proizvodnju materijalnih dobara velikih razmjera za finalnu ili međupotrošnju.
- (130) Ovaj odjeljak se ne primjenjuje na:
- (a) Državna pomoć za primarnu proizvodnju poljoprivrednih proizvoda i primarnu proizvodnju proizvoda ribarstva i akvakulture⁶⁹;

---

⁶⁷ SL C 317, 25.9.2020, str. 5.

⁶⁸ Ovo može da uključi i rudarske instalacije, sa izuzetkom instalacija koje se koriste za ekstrakciju energetskih proizvoda.

⁶⁹ "Primarna proizvodnja poljoprivrednih proizvoda" znači proizvodnju proizvoda zemljišta i stočarstva koji su navedeni u Prilogu I Ugovora, a koji ne zahtijevaju nikakve dalje operacije koje mijenjaju prirodu takvih proizvoda. "Primarna proizvodnja proizvoda ribarstva i akvakulture", znači sve radnje koje se odnose na ribolov, uzgoj ili kultivaciju vodenih organizama, kao i djelatnosti na farmi ili na brodu koje su neophodne za pripremu životinje ili biljke za prvu prodaju, uključujući rezanje, filetiranje ili zamrzavanje, kao i prvu prodaju preprodavcima ili prerađivačima.

- (b) Državna pomoć za proizvodnju, transport i skladištenje energije bez uticaja na tačke (131) i (132)⁷⁰;
  - (c) Državna pomoć za nove investicije u industrijsku proizvodnju, uključujući investicije navedene u tački (131), strukturno zasnovane na fosilnim gorivima. Izuzetno, investicije zasnovane na prirodnom gasu mogu biti obuhvaćene ovim odjeljkom, pod uslovom da ispunjavaju dodatne uslove u pododjeljku 5.2.4.
- (131) Iako je podrška proizvodnji energije kao takva obuhvaćena odjeljkom 4 ovog Saopštenja, takve djelatnosti mogu izuzetno biti obuhvaćene i ovim odjeljkom 5, pod uslovom da:
- (a) je dio investicije koja smanjuje emisiju gasova staklene baste ili poboljšava energetska efikasnost industrijskih djelatnosti kako je predviđeno u tački (139);
  - (b) se energija proizvodi iz obnovljivih izvora⁷¹. Za proizvodnju toplote ili kombinovane proizvodnje toplote i električne energije, takođe se može koristiti prirodni gas pod dodatnim uslovima navedenim u pododjeljku 5.2.4. Proizvodnja goriva sa niskim sadržajem ugljenika kako je navedeno u tački (73) podtačka (a) takođe može biti obuhvaćena;
  - (c) se energija proizvodi ili na lokaciji gdje se odvija industrijska aktivnost, ili u industrijskom parku⁷² gdje se obavlja industrijska aktivnost, pod uslovom da se energija isporučuje industrijskom korisniku putem ograničene mreže, bez tranzita kroz javnu mrežu; i
  - (d) ili (i) se proizvedena energija koristi najmanje 80% u industrijskim djelatnostima na lokaciji projekta⁷³, ili (ii) u slučaju investicija u visokoeffikasnu kogeneraciju, korisnik u potpunosti koristi proizvedenu toplotu⁷⁴.
- (132) Ovaj odjeljak se primjenjuje na pomoć za investicije u pomoćnu infrastrukturu za skladištenje energije ili transport, pod uslovom da investicija čini sastavni dio investicije iz tačke (139) ili tačke (131) i:
- (a) u slučaju skladištenja, infrastruktura se nalazi na lokaciji projekta i dimenzionisana je prema potrebama te investicije;
  - (b) u slučaju transporta, infrastruktura se ili nalazi na lokaciji projekta ili isključivo povezuje tu lokaciju sa otvorenom infrastrukturom kojoj je omogućen pristup trećih strana u skladu sa pravnim okvirom koji se primjenjuje na unutrašnje tržište energije.
- (133) Pomoć u okviru ovog odjeljka biće dodijeljena na osnovu šeme sa procijenjenim budžetom. Države članice moraju da pružaju procjenu ukupnih direktnih emisija gasova staklene baste koje treba uštedeti ili ukupnih ušteda energije koje treba postići kroz šemu. Pomoć u okviru ovog odjeljka

⁷⁰ Ovaj odjeljak obuhvata investiranja u industrijske djelatnosti rafinerija koje su namijenjene proizvodnji petrohemijskih proizvoda koji se ne koriste kao goriva za grijanje ili motorni transport.

⁷¹ Kao što je navedeno u tački (48) (a), što uključuje proizvodnju RFNBO-a.

⁷² Industrijski park odgovara geografski ograničenoj industrijskoj lokaciji na kojoj se određene komunalne usluge pružaju grupi privrednih društava.

⁷³ Ova procjena mora se zasnivati na vjerodostojnim *ex ante* simulacijama u pogledu očekivane proizvodnje i potražnje energije.

⁷⁴ U situaciji navedenoj u tački (c), energija se mora koristiti najmanje 80 % u industrijskim djelatnostima unutar industrijskog parka, ili se toplota mora u potpunosti koristiti unutar industrijskog parka u slučaju investiranja u proizvodnju toplote putem visokoučinkovite kogeneracije.

može se dodijeliti samo u obliku direktnih grantova, otplativih avansa, kredita, garancija ili poreskih olakšica⁷⁵.

- (134) Šeme procijenjene u skladu sa ovim odjeljkom trebalo bi u načelu da pokrivaju sve sektore koji mogu doprinijeti cilju navedenom u tački (127). Države članice koje žele da ograniče prihvatljivost šeme na određene sektore moraju (i) opravdati takvu ograničenu prihvatljivost na osnovu objektivnih razmatranja; i (ii) pokazati da ograničena prihvatljivost šeme i dalje doprinosi ispunjavanju klimatskih ciljeva EU i nacionalnih ciljeva i ne isključuje neopravdano klimatski i ekološki prihvatljivija rješenja.
- (135) Kao zaštitna odredba i bez ugrožavanja mogućnosti država članica da pruže alternativna obrazloženja, Komisija će pretpostaviti da je ograničavanje prihvatljivosti šeme opravdano u svrhu tačke (134) ako šema pokriva sve stacionirane instalacije navedene u poglavlju III Direktive o sistemu emisije gasova (ETS)⁷⁶.
- (136) Da bi se osiguralo da se projekti realizuju blagovremeno i da se ostvare očekivane emisije gasova staklene baste ili uštede energije, države članice moraju da obezbijede da:
- (a) instalacija ili oprema koja će se finansirati iz pomoći u funkciji u roku od 60 mjeseci od datuma dodjele; i
  - (b) projekat, nakon što nova instalacija ili oprema finansirana iz pomoći bude u potpunosti operativna⁷⁷, projekat postigne direktno smanjenje emisije gasova staklene baste ili uštede energije koja odgovara najmanje 80% procijenjenih smanjenja ili ušteda.
- (137) Šeme moraju da uključuju efikasan system sankcija u slučaju da bilo koji od uslova iz tačke (136) nije ispunjen⁷⁸.
- (138) Država članica mora dokazati da pomoć ne finansira povećanje ukupnog proizvodnog kapaciteta korisnika. Ovo ne utiče na:
- (a) privremeno povećanje proizvodnih kapaciteta tokom prelaznog perioda prije nego što nova instalacija ili oprema finansirana iz pomoći bude u potpunosti operativna, a postojeća oprema još nije u potpunosti dekomisionirana; ili
  - (b) ograničeno povećanje kapaciteta koje je rezultat tehničke nžnosti i ne prelazi 15% u poređenju sa situacijom prije investicije finansirane pomoći.

---

⁷⁵ Drugi oblici pomoći, naime direktna podrška za smanjenje emisije ugljenika, kao što je pomoć u obliku (ugljeničnih) ugovora o razlici i premija za otkup energije, kao i sertifikati koji se mogu trgovati, isključeni su ovim odjeljkom. Pomoć u tim oblicima ili drugi oblici direktne podrške za smanjenje emisije ugljenika biće procijenjeni u skladu sa CEEPG-om.

⁷⁶ Direktiva 2003/87/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. oktobra 2003.godine o uspostavljanju sistema trgovine dozovola za emisiju gasova staklene baste unutar Unije i o izmjeni Direktive Savjeta 96/61/EZ.

⁷⁷ Ovo je posebno slučaj u roku od dvije godine nakon puštanja u rad.

⁷⁸ Kazne se mogu ukinuti u slučajevima kada je neispunjavanje uslova posljedica faktora van kontrole korisnika pomoći i koji se nisu mogli razumno predvidjeti u trenutku podnošenja zahtjeva za pomoć.

5.2. Minimalni efekti dekarbonizacije ili energetske efikasnosti

5.2.1. Zajednički zahtjevi

- (139) Investicije koje smanjuju emisije gasova staklene bašte iz instalacija ili poboljšavaju energetske efikasnost industrijskih djelatnosti navedenih u tačkama (129) do (132) su prihvatljive, bez obzira na korišćeno tehnološko rješenje, pod uslovom da:
- (a) ostvari smanjenje direktnih emisija gasova staklene baste koje proizilaze iz predmetne djelatnosti, (i) što se ne bi desilo bez pomoći, uzimajući u obzir mjere politike i mehanizme uvedene za otklanjanje istog tržišnog neuspjeha, uključujući Sistem trgovine emisijama Unije (ETS), i (ii) što je u skladu sa ciljevima Zapada EU o klimi⁷⁹; ili
  - (b) ostvari smanjenje potrošnje energije dotične djelatnosti po jedinici proizvoda u poređenju sa situacijom bez pomoći⁸⁰ i imati period povrata ulaganja od 5 godina ili više. Smanjenje potrošnje energije po jedinici proizvoda mora biti jednako najmanje 10% za već dekarbonizovane procese i najmanje 20% u svim ostalim slučajevima⁸¹.
- (140) Kao “odredba sigurne luke” i bez predrasuda prema državama članicama koje pružaju alternativna obrazloženja, Komisija će pretpostaviti da je pomoć dodijeljena za investicije u dekarbonizaciju u skladu sa tačkom (139) (a), ako šema sadrži sljedeće zahtjeve:
- (a) u vezi sa investicijama koje smanjuju emisije gasova staklene baste iz postojećih instalacija:
    - (i) investicija smanjuje emisije gasova staklene baste postojećeg postrojenja za najmanje 40% i, za postrojenja navedena u poglavlju III Direktive o sistemu trgovanja emisijama (⁸²), spušta ih ispod prosječnih emisija 10% najefikasnijih postrojenja, kako bi utvrđeno implementacionim propisom koji je na snazi u vrijeme objavljivanja šeme za uspostavljanje referentnih vrijednosti u skladu sa članom 10a Direktive 2003/87/E3 (“najefikasnija postrojenja”); ili
    - (ii) investicija smanjuje emisiju gasova staklene baste tehničke jedinice (⁸³) unutar postojeće investicije za najmanje 90% i ne ograničava upotrebu fosilnih gasova.

---

⁷⁹ Za investicije koje sprovode kompanije koje otkrivaju planove korporativne tranzicije, ovo uključuje zahtjev da investicija mora biti u skladu sa planom korporativne tranzicije kako je navedeno u Direktivi o izvještavanju o korporativnoj održivosti (Direktiva (EU) 2022/2464 od 14. decembra 2022. godine).

⁸⁰ Nivo uštede energije mora se izračunati na osnovu konačne potrošnje energije opreme(a).

⁸¹ Investicije koje uključuju promjene izvora ili energetske nosača, na primjer prelazak sa uglja na gas, smatraju se projektima dekarbonizacije i podliježu zahtjevima za dekarbonizaciju, a ne zahtjevima za energetske efikasnosti.

⁸² Za potrebe ove tačke, emisija gasova staklene baste instalacije moraju se mjeriti na nivou relevantne industrijske podinstalacije sa referentnom vrijednosti poroizvoda u okviru Sistema za trgovanje emisijama (ETC), kako je definisano u članu 2 (2) Delegirane regulative Komisije (EU) 2019/331 od 19. decembra 2018. godine kojom se utvrđuju prelazna pravila za harmonizovanu besplatnu raspodjelu dozvola za emisiju na nivou cijele Unije u skladu sa članom 10a Direktive 2003/87/E3 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL C 59, 27.2.2019, str.8). Da bi se osigurala uporedivost projekata, država članica mora razviti zajedničku metodologiju za izračunavanje ušteda emisija gasova staklene baste za djelatnosti koje nisu obuhvaćene ETC-om.

⁸³ U okviru Odjeljka 4.4, Smjernica Komisije o tumačenju Priloga I Direktive ETS-a, objavljenog 18.3.2010. godine, dostupnog na: https://climate.ec.europa.eu/system/files/2016-11/guidance_interpretation_en.pdf. Za sektore koji nisu obuhvaćeni ETS-om, koncept se može primijeniti po analogiji.

- (b) u vezi sa investicijama koje smanjuju emisije gasova staklene baste novih instalacija koje zamjenjuju postojeće instalacije, investicija osigurava da su emisije gasova staklene baste instalacije najmanje 10% ispod najefikasnijih instalacija ili uporedive referentne vrijednosti koje nisu one navedene u poglavlju III Direktive o sistemu trgovanja emisijama.
- (141) Projekti moraju dovesti do ukupnog smanjenja emisije gasova staklene bašte. Ne smiju dovesti do isključivog premještanja emisije gasova staklene bašte iz relevantnog industrijskog sektora u energetske sektor ili sa jedne industrijske lokacije na drugu.
- (142) Da bi se pokazalo da emisije nisu pomjerene, države članice moraju da dokažu da indirektna emisija gasova staklene baste povezane sa podobnim projektima ne nadoknađuju u potpunosti direktna smanjena emisija gasova staklene baste postignuta investicijom, tako da neto uštede emisija ostanu značajne. Države članice mogu da dokažu kroz dizajn šeme ili na osnovu simulacija procjenjivih smanjenja emisija gasova staklene baste i procjenjenih indirektnih emisija za referentni projekat, koristeći utvrđene metodologije. Za električnu energiju, to se također može ukazati pokazivanjem (i) da se očekivano povećanje potražnje za električnom energijom koje proizilazi iz šeme, može u potpunosti pokriti povećanjem ponude električne energije iz obnovljivih izvora ili niskouglenične električne energije, kako je projektovano u najnovijem Nacionalno planu za energiju i klimu ("NECP") dotične države članice ili ažuriranim planovima za povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora ili niskouglenične električne energije usvojenim nakon posljednjeg ažuriranja NECP-a, i (ii) da korisnici ostaju izloženi signalima cijena električne energije i da šema sadrži dovoljno podsticaja za fleksibilna rješenja.
- (143) Kao "odredba sigurne luke" i bez predrasuda prema državama članicama koje pružaju alternativna obrazloženja, Komisija će pretpostaviti da su uslovi iz tačke (142) ispunjeni u sljedećim scenarijima:
- (a) indirektna emisija povezane sa upotrebom vodonika u skladu sa uslovima navedenim u tački (146);
  - (b) indirektna emisija povezane sa projektima fleksibilne elektrifikacije⁸⁴ uključujući upotrebu toplotnih pumpi, čija konačna energetska proizvodnja značajno prevazilazi primarni energetski ulaz potreban prema metodologiji u Prilogu VII Direktive 2018/2001; ili
  - (c) indirektna emisija povezane sa upotrebom biogoriva, biotečnosti, biogasa (uključujući biometan) i goriva od biomase u skladu sa uslovima navedenim u tački (145).
- (144) Države članice moraju da obezbijede da pomoć za dekarbonizaciju neopravdano istiskuje investicije u čistije alternative koje su već dostupne na tržištu ili da stvara zavisnost od određenih tehnologija, ometajući širi razvoj tržišta za čistija rješenja i njihovo usvajanje. Države članice stoga ne smiju neopravdano ograničavati tehnološki obim šema. Posebno za dekarbonizaciju industrijske toplote ispod 500°C, ne smiju isključivati klimatski i ekološki najprihvatljivije tehnologije, tj. Obnovljivu toplotu koja nije zasnovana na biomasi, fleksibilnu elektrifikaciju i ponovnu upotrebu otpadne toplote.

---

⁸⁴ Investicije u elektrifikaciju mogu se smatrati fleksibilnim, na primjer ako se potrošnja električne energije može prilagoditi na osnovu cjenovnih signala ili kada se investicije kombinuju sa zahtjevima za instalaciju fleksibilnih rješenja, kao što je skladištenje energije.

5.2.2. Dodatni zahtjevi za podršku biogorivima, bodoniku ili gorivima dobijenim iz vodonika

- (145) Za šeme pomoći iz investicija koje se u potpunosti ili djelimično oslanjaju na upotrebu biogoriva, biotečnosti, biogasa (uključujući biometan) i gasovitih i čvrstih biomasa goriva, države članice će propisati uslove kojima se zahtijeva da ta goriva budu u skladu sa kriterijumima održivosti i uštede emisije gasova staklene baste utvrđenim u Direktivi (EU) 2018/2001 i njenim sprovodeći ili delegiranim aktima.
- (146) Za šeme pomoći koje pokrivaju investicije koje se u potpunosti ili djelimično oslanjaju na upotrebu vodonika ili goriva dobijenih iz vodonika, države članice moraju da propišu uslove kojima se osigurava da su vodonik ili goriva dobijena iz vodonika koja se koriste u projektima ili obnovljiva goriva nebiološkog porijekla ili goriva sa niskim sadržajem ugljenika⁸⁵. Ova goriva se takođe mogu kombinovati sa vodonikom proizvedenim iz biomase koji ispunjava kriterijume održivosti i uštede emisije gasova staklene baste utvrđene Direktivom (EU) 2018/2001 i njenim implementacionim ili delegiranim aktima.

5.2.3. Dodatni zahtjevi za podršku projektima hvatanja ugljenika

- (147) Za šeme pomoći koj pokrivaju i investicije za raspoređivanje opree za hvatanje ugljenika⁸⁶, države članice moraju da obezbijede da će projekti koji pokrivaju investicije u opremu za hvatanje ugljenika, nakon puštanja u rad, rezultirati izbjegavanjem direktnih emisija gasova staklene baste, uzimajući u obzir cio lanac hvatanja i skladištenja ugljenika (CCS) ili hvatanja i korišćenja ugljenika (CCU).
- (148) Kao “odredba o sigurnoj luci”, i bez predrasuda prema državama članicama koje pružaju alternativna obrazloženja, Komisija će pretpostaviti usklađivanje sa tačkom (147) ako šema predviđa da su podobni samo projekti koji:
- (a) se tiču instalacije opreme za hvatanje ugljenika u mjeri u kojoj se zarobljeni CO₂ prilikom puštanja u rad (i) koristi na takav način da je postao trajno hemijski vezan u proizvodu tako da ne ulazi u atmosferu pri normalnoj upotrebi, uključujući bilo koju normalnu aktivnost koja se odvija nakon završetka životnog vijeka proizvoda, ili (ii) koristi za proizvodnju sintetičkih goriva u skladu sa važećim zakonodavstvom UE; i/ili
  - (b) se odnose na ugradnju opreme za hvatanje ugljenika radi njegovog trajnog geološkog skladištenja, kroz lanac hvatanja i skladištenja ugljenika na lokacijama dozvoljenim u skladu sa Direktivom 2009/31/EZ⁸⁷, uključujući i lokacije priznate kao strateški projekti skladištenja CO₂ sa neto nultom emisijom u skladu sa NZIA.

---

⁸⁵ Goriva sa niskim sadržajem ugljenika kako je definisano u članu 2 stav 13 Direktive (EU) 2024/1788 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13.juna 2024. o zajedničkim pravilima za unutrašnja tržišta obnovljivog gasa, prirodnog gasa i vodonika i njenim sprovođenjem ili delegiranim aktima.

⁸⁶ Investicije u transportne, skladišne i korišćene objekte nisu obuhvaćene ovim odjeljkom. Izuzetno, povezivanje infrastrukture (na mrežu) može biti obuhvaćeno ovim odjeljkom pod uslovom da je u skladu sa tačkom (132).

⁸⁷ Direktiva 2009/31/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 23.aprila 2009.godine o geološkom skladištenju ugljen-dioksida i kojom se mijenja Direktiva Savjeta 85/337/EEZ, directive Evropskog parlamenta i Savjeta 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 204/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Regulativa (EZ) br.1013/2006.

5.2.4. Dodatni zahtjevi za podršku projektima koji se oslanjaju na prirodni gas

- (149) U skladu sa načelama navedenim u tačkama (130) i (144), šeme mogu samo izuzetno podsticati nova ulaganja zasnovana na prirodnom gasu kao sredstvo za smanjenje emisija ili povećanje energetske efikasnosti. Ova ulaganja obihvaćena su ovim odjeljkom isključivo ako država članica dokaže: (i) da ne postoji tehnološki zrela alternative prirodnom gasu, (ii) da alternative prirodnom gasu još nijesu izvodljive zbog nedovoljne dostupnosti ili infrastructure, ili (iii) da će se dekarbonizacija sprovesti. U svim ovim slučajevima, države članice moraju zahtijevati da korisnici dostave vjerodostojan i detaljan plan kojim se pokazuje kako će se prirodni gas postepeno ukinuti najkasnije do 2040.godine; država članica mora obezbijediti da se ovo postepeno ukidanje sprovede.
- (150) Odstupajući od tačaka (139) (b) i (140) (a) (i) i (b), ulaganja koja se u velikoj mjeri zasnivaju na prirodnom gasu kao sredstvo za dekarbonizaciju industrijske toplote moraju, po puštanju u rad, ostvariti smanjenje direktnih emisija gasova sa efektom staklene baste od najmanje 70% ili smanjenje potrošnje energije po jedinici proizvodnje od najmanje 40%⁸⁸.
- (151) Izuzeci koji omogućavaju ograničeno povećanje kapaciteta, utvrđeni u pod (a) i (b) tačke (139), ne primjenjuju se na ulaganja zasnovana na prirodnom gasu, osim ako je ulaganje u skladu sa najboljim raspoloživim tehnikama kako su definisane Direktivom 2010/75/EU⁸⁹.

5.3. Primjenjiva ograničenja državne pomoći

- (152) Prilikom planiranja šeme pomoći u okviru ovog odjeljka, radi obezbjeđivanja proporcionalnosti pomoći, država članica mora izabrati jednu od alternativnih metodologija opisanih u pododjeljcima 5.3.1, 5.3.2 ili 5.3.3.
- (153) U slučajevima kada pojedinačni iznosi pomoći u okviru odjeljka 5.3.1 prelaze 200 miliona eura, iznos pomoći mora biti utvrđen u skladu sa pododjeljkom 5.3.2.

5.3.1. Intenzitet pomoći

- (154) Za iznose pomoći⁹⁰ do 200 miliona eura, maksimalni iznos pomoći u okviru šeme pomoći može se utvrditi na osnovu prihvatljivih troškova ulaganja, odnosno ukupnih investicionih troškova koji su direktno povezani sa ostvarivanjem ušteda emisija gasova sa efektom staklene baste ili povećanjem energetske efikasnosti, kao i maksimalnog inteziteta pomoći. Maksimalni intenzitet pomoći predstavlja aproksimaciju dodatnih ekoloških troškova primjene odgovarajućih tehnoloških rješenja za dekarbonizaciju. Maksimalni intenzitet pomoći ne smije biti veći od:
- (a) 60% za investicije koje omogućavaju korišćenje vodonika ili goriva izvedenih iz vodonika, kada je udio RFNBO-a⁹¹ pomenut u tački (146) najmanje 40%;

---

⁸⁸ Ovi ciljevi se mogu postići kombinovanjem prirodnog gasa sa drugim rješenjima za dekarbonizaciju. Podsjeća se da se investicije koje uključuju promjenu izvora ili energetske nosača smatraju projektima dekarbonizacije i podliježu zahtjevima za dekarbonizaciju, a ne za energetske efikasnost (vidjeti fusnotu 81).

⁸⁹ Direktiva 2010/75/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. novembra 2010. godine o industrijskim emisijama (SL C 334, 17.12.2010, str.17).

⁹⁰ Iznosi pomoći na osnovu ove tačke izračunavaju se na osnovu ekvivalenta bruto bespovratne pomoći.

⁹¹ Kada prelazak na upotrebu vodonika podrazumijeva pretvaranje drugih proizvodnih procesa na istoj lokaciji, intenzitet pomoći od 60% primjenjuje se i na te dodatne investicije.

- (b) 45% za investicije u proizvodnji obnovljive energije⁹², skladištenje energije⁹³, ulaganja u fleksibilnu elektrifikaciju pomenutu u tački (143) podtačka (b), ulaganja u opremu za hvatanja ugljenika koja je u skladu sa tačkom (147);
  - (c) 35% za investicije koje omogućavaju korišćenje goriva sa niskim sadržajem ugljenika navedenih u tački (146);
  - (d) 20% za investicije u proizvodnju goriva sa niskim sadržajem ugljenika navedenih u tački (146);
  - (e) 30% za sve ostale tehnologije.
- (155) Za investicije koje obavljaju mala preduzeća, intenziteti pomoći iz tačke (154) mogu se povećati za 10 procentnih poena, a za investicije koje obavljaju srednja preduzeća, intenziteti pomoći mogu se povećati za 5 procentnih poena.

5.3.2. Finansijski jaz

- (156) Države članice mogu odlučiti da maksimalni iznosi pomoći u okviru šeme pomoći odrede finansijski jaz prihvatljivu investiciju. Podnosioci zahtjeva u okviru šemu moraju biti obavezni da koriste zajednički obrazac za izračunavanje finansijskog jaza. Države članice moraju da uspostave metodologiju koju će pratiti kako bi provjerile da li su projekcije novčanog toka, na kojima se zasnivaju proračuni neto sadašnje vrijednosti, pouzdane i u skladu sa projektom dekarbonizacije. Jedinstveni obrazac trebalo bi da bude u skladu sa načelama i glavnim karakteristikama modela koji će objaviti Komisije.
- (157) Kada pomoć izračunata na osnovu finansijskog jaza projekta prelazi najviši iznos od 200 miliona eura ili 10% bužeta šeme po privrednom društvu po projektu, finansijski jaz mora procijeniti Komisija nakon posebnog prijavljivanja.
- (158) Kada države članice utvrde iznos pomoći na osnovu tačke (156) i taj iznos pomoći prelazi 30 miliona eura po privrednom društvu po projektu, mora se uspostaviti mehanizam za povraćaj sredstava koji osigurava da država članica dobije odgovarajući dio svih dodatnih viškova generisanih projektom koji dobija pomoć, na osnovu poređenja projektovanog poslovnog plana sa stvarnim novčanim tokovima projekta. Mehanizam za povraćaj sredstava mora da sadrži sve sljedeće karakteristike:
- (a) Obračun sproveden u okviru mehanizma za povraćaj sredstava mora se provjeriti na osnovu odvojenog računovodstva za podržani projekat, koje verifikuje nezavisni revizor;
  - (b) Mehanizam za povraćaj sredstava mora se primjenjivati tokom trajanja finansijskih projekcija na kojima se zasniva procjena finansijskog jaza i mora uključivati konačnu vrijednost projekta na kraju planskog perioda na osnovu standardnih ekonomskih metodologija⁹⁴; i
  - (c) Mehanizam za povraćaj mora uključivati podsticaje za korisnike da minimiziraju svoje troškove i efikasno sprovedu projekat tokom vremena, dok udio viška koji se vraća državi mora da ostane značajan.

⁹² Kao što je navedeno u tački (48) (a), što uključuje proizvodnju obnovljivih goriva nebiološkog porijekla.

⁹³ U mjeri u kojoj je u skladu sa tačkom (132).

⁹⁴ U svrhu ove tačke, mehanizam povraćaja sredstava (*the claw-back*) može se primjenjivati prvi put 5 godina, a posljednji put 10 godina nakon puštanja projekta u rad, pod uslovom da se pri konačnoj primjeni mehanizma povraćaja sredstava uzme u obzir terminalna vrijednost projekta.

5.3.3. Konkurentno nadmetanje

- (159) Kao alternativa tačkama (154) i (156), države članice mogu takođe odlučiti da maksimalni iznos pomoći u okviru šeme pomoći utvrde putem postupka konkurentnog nadmetanja, koji ispunjava sljedećim dodatnim uslovima:
- (a) Konkurentni postupak nadmetanja mora biti otvoren za sve prihvatljive projekte koji ispunjavaju uslove u okviru šeme i koji pružaju isti doprinos ekološkim ciljevima mjere tj. doprinos izbjegavanju emisije gasova staklene baste ili doprinos poboljšanju energetske efikasnosti;
  - (b) Tehnološki specifične kategorije se ne smiju primjenjivati, osim ako su neophodne da bi se izbjeglo da tehnologije sa višim troškovima smanjenja emisija, ali i sa visokim potencijalom za dekarbonizaciju, budu *de facto* isključene;
  - (c) Potencijalna ograničenja ponuda, radi ograničavanja maksimalne ponude pojedinačnih ponuđača u određenim kategorijama i grupama (korpama), moraju biti opravdana pozivanjem na proračune finansijskog jaza za referentne projekte⁹⁵.

6. POMOĆ ZA OBEZBJEĐIVANJE DOVOLJNOG PROIZVODNOG KAPACITETA U ČISTIM TEHNOLOGIJAMA

- (160) Pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz odjeljka 3 i ovog odjeljka, Komisija će smatrati usklađenom sa unutrašnjim tržištem, na osnovu člana 107 (3) (c) Ugovora, državnu pomoć dodijeljenu za podsticanje investicionih projekata kojima se povećavaju proizvodni kapaciteti za:
- (a) proizvodnju, uključujući i proizvodnju sekundarnih sirovina, finalnih proizvoda navedenih u Prilogu II; i/ili
  - (b) proizvodnju, uključujući i proizvodnju sekundarnih sirovina, glavnih specifičnih komponenti navedenih u Prilogu II; i/ili
  - (c) proizvodnju novih ili recikliranih povezanih kritičnih sirovina neophodnih za proizvodnju finalnih proizvoda ili glavnih specifičnih komponenti definisanih u tačkama (a) i (b).

Takva pomoć može značajano doprinijeti ostvarivanju cilja otpornosti od 40% u okviru NZIA-e, zajedno sa drugim politikama za razvoj povoljnog poslovnog okruženja za takve investicije u proizvodnju čistih tehnologija.

- (161) Ovo ne utiče na mogućnost država članica da uspostave šeme pomoći namijenjene podršci investicijama koje unapređuju cirkularnu ekonomiju (na pr. priprema za ponovnu upotrebu, reciklaža itd.), u skladu sa odjeljkom 4.4 CEEPG-a, do maksimalnog iznosa pomoći predviđenog u tom odjeljku. Komisija će takve slučajeve tretirati kao prioritetne. Ovo uključuje podršku investicijama koje omogućavaju zamjenu primarnih sekundarnim sirovinama. Investicije koje podržavaju cirkularnu ekonomiju takođe mogu biti podržane bez prethodne najave u skladu sa Opštom Regulativom o grupnom izuzeću.
- (162) Pod normalnim tržišnim uslovima, proizvođači čistih tehnologija trebalo bi da budu u mogućnosti da pokriju svoje operativne troškove bez dodatne javne podrške, posebno tamo gdje su njihovi investicioni troškovi već subvencionisani. Operativna pomoć ima potencijal da naruši konkurenciju u posebno velikoj mjeri, jer može direktno smanjiti troškove robe ili usluga koje se pružaju na tržištu i održati na tržištu opratere koji dugoročno gube novac. Međutim, proizvođači

---

⁹⁵ "Referentni projekat" znači primjer projekta koji je reprezentovan za prosječan projekat u kategoriji prihvatljivih korisnika za šemu pomoći.

čistih tehnologija, poput proizvođača baterija, mogu se suočiti sa neloyalnom globalnom konkurencijom, neočekivanim prekoračenjem troškova ili neizvjesnostima u pogledu buduće potražnje, na primjer, ali ne samo tokom perioda postepenog povećanja proizvodnje (*ramp-up period*), što je inherentno njihovom poslovanju. U takvim okolnostima, države članice mogu obezbijediti finansiranje, uključujući i u obliku instrumenata kapitala i kvazi-kapitala, pod tržišnim uslovima zajedno sa privatnim operaterima (vidjeti tačku (7)), pod istim uslovima u pogledu rizika i nagrada (*pari passu*). Ovo finansiranje može da pokrije investicione potrebe, ali i operativne troškove.

6.1. Šeme investicione pomoći

- (163) Države članice mogu da obezbijede pomoć za investicione projekte koji spadaju u djelokrug tačke (160).
- (164) Pomoć za investicione projekte navedene u tački (163) može se obezbijediti na osnovu šeme sa procijenjenim budžetom, pod uslovom da su ispunjeni uslovi utvrđeni u ovom pododjeljku i u odjeljku 3.
- (165) Korisnici moraju da podnesu zahtjev za pomoć prije početka rad ai moraju da dostave potrebne informacije navedene u Prilogu III ovog Saopštenja državi članici.
- (166) Prihvatljivi troškovi investicionog projekta koji podržava pomoć su svi investicioni troškovi u materijalnom (kao što su zemljište, zgrade, postojenja, oprema, mašine) i nematerijalnoj imovini (kao što su patentna prava, licence, know-how ili druga intelektualna svojina) potrebnoj za proizvodnju ili oporavak robe navedene u tački (160). Nematerijalna imovina mora: i) ostati povezana sa dotičnim područjem i ne smije se prenositi na druga područja; ii) preventivno se koristi u relevantnom proizvodnom pogonu koji prima pomoć; iii) biti amortizujuća; iv) biti kupljena pod tržišnim uslovima od trećih lica koja nisu povezana sa kupcem; v) biti uključena u imovinu privrednog društva koje prima pomoć; i vi) ostati povezana sa projektom za koji se pomoć dodjeljuje najmanje pet godina (ili tri godine za SMEs).
- (167) Kada se investicioni projekat odvija van područja koja dobijaju pomoć, intenzitet pomoći ne može preći 15% prihvatljivih troškova, a iznos pomoći ⁽⁹⁶⁾ ne može preći 150 miliona eura po projektu. Kada se investicioni projekat odvija u području koje dobija pomoć u skladu sa članom 107 stav 3, tačka (c) Ugovora, intenzitet pomoći ne može preći 20% prihvatljivih troškova, a iznos pomoći ne može preći 200 miliona eura po projektu. Kada se investicioni projekat odvija u području koje dobija pomoć u skladu sa članom 107 stav 3 tačka (a) Ugovora, intenzitet pomoći ne može preći 35% prihvatljivih troškova, a iznos pomoći ne može preći 350 miliona eura po projektu⁹⁷.
- (168) Za investicije koje obavljaju mala preduzeća, intenzitet pomoći navedeni u tački (167) mogu se dodatno povećati za 20 procentnih poena, a za investicije koje obavljaju srednja preduzeća, intenziteti pomoći mogu se povećati za 10 procentnih poena.

---

⁹⁶ Iznosi pomoći u skladu sa ovom tačkom se izračunavaju na osnovu ekvivalenta bruto bespovratne pomoći.

⁹⁷ Države članice moraju da obezbijede da se ovi maksimalni iznosi pomoći ne zaobilaze vještačkom podjelom projekata kojima se pruža pomoć.

- (169) Kako bi se obezbijedila održivost investicije, država članica mora da obezbijedi da korisnik pomoći obezbijedi finansijski doprinos od najmanje 25% prihvatljivih troškova, kroz sopstvena sredstva ili spoljno finansiranje, u obliku koji je osobođen bilo kakve javne podrške⁹⁸.
- (170) Korisnik pomoći se mora obavezati da će zadržati investiciju u dotičnom području u minimalnom periodu od pet godina, ili tri godine za mala i srednja preduzeća, nakon završetka projekta, sa ciljem stvaranja trajnih kvalitetnih radnih mjesta u Evropskoj uniji. Takva obaveza ne bi trebala da spriječi zamjenu postrojenja ili opreme koja je zastarjela ili se pokvarila u ovom periodu, pod uslovom da se ekonomska aktivnost zadrži u dotičnom području tokom minimalnog perioda. Međutim, nikakva dodatna pomoć ne može se dodijeliti u skladu sa ovim Saopštenjem u svrhu zamjene takvih postrojenja ili opreme. Nepoštovanje ove obaveze moglo bi dovesti do toga da davalac pomoći zahtijeva povraćaj dodijeljene pomoći.
- (171) Prije dodjele pomoći i na osnovu informacija koje je korisnik dostavio, kako je navedeno u Prilogu III ovog Saopštenja, organ koji dodjeljuje pomoć mora da provjeri konkretne rizike da investicija neće biti realizovana unutar EEP⁹⁹.
- (172) Pomoć se ne može obezbijediti za olakšavanje preseljenja proizvodnih djelatnosti unutar EEP, posebno da bi se priječilo da pomoć izazove gubitak radnih mjesta. U tu svrhu, korisnik mora:
- (a) potvrditi da u dvije godine koje, prethode podnošenju zahtijeva za pomoć nije izvršio preseljenje u poslovni objekat u kome će se izvršiti investicija koja dobija pomoć;
  - (b) obavezati se da neće izvršiti takvo preseljenje u period od dvije godine nakon završetka investicije. Nepoštovanje ove obaveze moglo bi dovesti do toga da davalac pomoći vrati dodijeljenu pomoć.

6.2. Ad hoc pomoć (jednokratna pomoć)

- (173) Komisija može da odobri pojedinačno prijavljenu pomoć za investicione projekte koji spadaju u obim definisan u tački (160), pod uslovom da su ispunjeni uslovi utvrđeni u ovom odjeljku, u tačkama (165) i (170) i u odjeljku 3.
- (174) Iznos pomoći ne može biti veći od nižeg od sljedećeg: (i) iznosa subvencije¹⁰⁰ koji bi korisnik mogao da primi za ekvivalentnu investiciju u trećoj zemlji van EEP; i (ii) minimalnog iznosa potrebnog da se korisnik pomoći podstakne da izvrši investiciju u dotičnom području EEP, a ne na alternativnoj lokaciji van EEP (finansijski jaz)¹⁰¹. Korisnik mora da dokaže da se bez pomoći planirana investicija ne bi odvijala u EEP¹⁰². Komisija smatra da je dodatna zaštitna mjera u obliku mehanizama za

---

⁹⁸ To nije slučaj, na primjer, za subvencionisane kredite, javne kredite za akcijski kapital ili javna učešća koja ne ispunjavaju načelo tržišnog investitora, državne garancije koje sadrže elemente pomoći ili javnu podršku dodijeljenu u okviru sw minimis pravila. Finansiranje od strane EIB i/ili EIF-a (na sopstveni rizik i sa sopstvenih sredstava) za investicioni projekat, do 12,5% prihvatljivih troškova, biće prihvaćeno kao finansijski doprinos u svrhu tačke (169).

⁹⁹ Za projekte kojima je dodijeljen "Pečat suvereniteta" iz člana 4 Regulative (EU) 2024/795 u okviru Fonda za inovacije (vidjeti fusnotu 106), takva verifikacija nije potrebna.

¹⁰⁰ Prijavljena pomoć subvencija (u bilo kom obliku) koju bi korisnik mogao dokazati da primi u nadzoru treće zemlje van EEP, biće upoređene sa diskontovanim iznosima.

¹⁰¹ U načelu, malo je vjerovatno da će Komisija smatrati usklađenim sa članom 107 (3) (c) Ugovora iznose pomoći koji prelaze troškove kapitalnih ulaganja neophodnih za lociranje projekta u dotičnom području, s obzirom na to da je malo vjerovatno da će takva pomoć imati podsticajni efekat.

¹⁰² Relevantni dokumentarni dokazi koji potkrepljuju kontrafaktični scenario iz Priloga III ovog saopštenja moraju biti vjerodostojni, odnosno autentični i relevantni za faktore odlučivanja koji su preovladavali u trenutku donošenja odluke korisnika pomoći u vezi sa investicijama. Države članice se pozivaju da se oslone na autentične i zvanične

povraćaj sredstava potrebna na tržištima za povećanim rizikom od buduće nestabilnosti tržišta kako bi se osigurala pravedna raspodjela dodatnih dobitaka koji nisu bili predviđeni u obavještajnoj analizi finansijskog jaza.

- (175) Kada se investicija odvija van područja koja dobijaju pomoć, država članica mora dokazati da se investicija ne bi mogla efikasno sprovesti u području koja dobija pomoć i da je stoga razumno da korisnik pomoći ne locira investiciju u takva područja koja dobijaju pomoć.
- (176) Ukoliko se za investiciju razmatra nekoliko lokacija unutar EEP, i ako bi se državna pomoć u skladu sa ovim pododjeljkom dodijelila kako bi se investicija privukla u područja sa intenzitetom regionalne pomoći, kako je navedeno na važećoj mapi regionalne pomoći, koji je niži nego u alternativnim područjima EEP koja se razmatraju (ili u području koje nije podržano), to bi predstavljalo negativan efekat na konkurenciju i trgovinu koji vjerovatno neće biti nadoknađen bilo kakvim pozitivnim efektom. U slučajevima kada se na razmatranim lokacijama u EEP primjenjuje isti intenzitet regionalne pomoći, korisnik mora da dokaže da je lokacija izabrana na osnovu objektivnih kriterijuma, bez obzira na državnu pomoć. Nasuprot tome, ne postoji takav očigledan negativan efekat na konkurenciju i trgovinu kada korisnik može da dokaže da se investicija inače ne bi odvijala u takvim alternativnim područjima EEP, već bi umjesto toga bila preusmjerena u treću zemlju van EEP.
- (177) Korisnik mora da se obaveže da će za proizvodnju robe definisane u tački (160) koristiti najnoviju komercijalnu dostupnu najsavremeniju proizvodnu tehnologiju sa stanovišta emisija u životnu sredinu.
- (178) Država članica treba da pokaže da će, sa dodatnim proizvodnim kapacitetom stvorenim investicijom koja dobija pomoć, korisnik pomoći doprinijeti jačanju evropske autonomije rješavanjem postojećeg jaza između ponude i potražnje unutar Unije, ne istisnuti proizvodne kapacitete koji već postoje ili će biti izgrađeni.
- (179) Prilikom procjene državne pomoći u skladu sa ovim pododjeljkom, Komisija će zahtijevati sve potrebne informacije kako bi razmotrila da li je vjerovatno da će državna pomoć dovesti do značajnog gubitka radnih mjesta na postojećim lokacijama unutar EEP. U toj situaciji, i ako investicija omogućava korisniku pomoći da preseli djelatnost u ciljano područje, ako postoji uzročna veza između pomoći i presjelenja, to predstavlja negativan efekat na konkurenciju i trgovinu koji je malo vjerovatno da će biti nadoknađen bilo kakvim pozitivnim efektom.

6.3. Pomoć za podršku potražnji za opremom za čiste tehnologije u obliku ubrzane amortizacije

- (180) Komisija će smatrati usklađenim sa unutrašnjim tržištem, na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora šeme koje predviđaju državnu pomoć u obliku ubrzane amortizacije dodijeljene za podsticanje nabavke ili zakupa opreme za čiste tehnologije, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz ovog podčlana i člana 3.

---

dokumente odbora, procjene rizika (uključujući procjenu rizika specifičnih za lokaciju), finansijske izvještaje, interne poslovne planove, stručna mišljenja i druge studije koje se odnose na predmetni investicioni projekat. Navedeni dokumenti moraju biti **savremeni u odnosu na proces donošenja odluke** o ulaganju ili njegovoj lokaciji. Dokumenti koji sadrže informacije o projekcijama potražnje, procjenama troškova, finansijskim projekcijama, dokumenti podneseni investicionom odboru koji razrađuju investicione scenarije, kao i dokumenti dostavljeni finansijskim institucijama, takođe mogu biti od pomoći u tom pogledu.

- (181) Pomoć mora biti dodijeljena u obliku šema pomoći koje se sastoje od ubrzane amortizacije, do potpunog i trenutnog priznavanja troškova¹⁰³ nastalih za sticanje ili iznajmljivanje prihvatljive imovine.
- (182) Prihvatljiva imovina su svi finalni proizvodi kako je navedeno u tački (106) podtačka (a).
- (183) Prihvatljiva sredstva moraju ispunjavati svaki od sledećih uslova:
- (a) biti nova;
  - (b) prvenstveno se koristiti za djelatnosti korisnika i ostati povezana sa tim djelatnostima najmanje pet godina (ili tri godine za SME)¹⁰⁴;
  - (c) biti predmet amortizacije;
  - (d) biti kupljena ili iznajmljena pod tržišnim uslovima;
  - (e) biti uključena u imovinu korisnika.
- (184) Sticanje ili zakup prihvatljive imovine mora se obaviti, a ubrzana amortizacija mora početi najkasnije do datuma isteka ovog Saopštenja, kako je definisano u tački (216).
- (185) Tačka (38) (a) i (b) se ne primjenjuju na pomoć u skladu sa ovim pododjeljkom. Pomoć u obliku ubrzane amortizacije može se pružati pored bilo koje druge državne pomoći ili podrške iz centralno upravljanih fondova EU, u vezi sa istim prihvatljivim troškovima, bez potrebe za izračunavanjem njenog ekvivalenta bespovratnih sredstava.

7. ŠEME ZA PODRŠKU KONKURENTNIM PROJEKTIMA INOVACIONOG FONDA

- (186) Pored odjeljaka 4.1, 4.2, 5.1 do 5.3 i 6.1, ovaj odjeljak sadrži posebne uslove usklađenosti za šeme koje podržavaju investicije koje su pozitivno ocijenjene u okviru Fonda za inovacije (¹⁰⁵). Ukoliko, u skladu sa ovim idjeljkom i odjeljkom 3, Komisija će smatrati usklađenim sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora, mjere pomoći za podršku investicijama za proizvodnju i skladištenje čiste energije navedene u tačkama (48) i (73), investicije za smanjenje emisija gasova staklene bašte iz industrijskih djelatnosti navedenih u tačkama 128 do 132 i investicije koje stvaraju dodatne proizvodne kapacitete koji spadaju u okvir tačke (160) za projekte koji su bili uspješni i evaluaciji Fonda za inovacije i kojima je dodijeljen "Pečat suvereniteta" iz člana 4 Regulative (EU) 2024/765¹⁰⁶.
- (187) U vezi sa investicijama u proizvodnji i skladištenje obnovljive energijama, navedenim u tački (48) i procijenjenim u skladu sa ovim odjeljkom, primjenjuju se tačke (48) do (52).

---

¹⁰³ Nije dozvoljeno trenutno priznavanje kao rashoda imovine koja se može amortizovati tokom perioda dužeg od 15 godina.

¹⁰⁴ Međutim, za sredstva sa normalnim periodom amortizacije kraćim od pet godina, minimalni period korišćenja se smanjuje na tri godine.

¹⁰⁵ Fond za inovacije uspostavljen članom 10a (8) Direktive 2003/87/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. oktobra 2003. godine o uspostavljanju šeme za trgovanje dozvolama za emisiju gasova staklene baste u Uniji i o izmjeni Direktive Savjeta 96/61/EZ (Sl C 275, 25.10.2003, str.32).

¹⁰⁶ Regulativa (EU) 2024/795 Evropskog parlamenta i Savjeta od 29. februara 2024. godine o uspostavljanju Strateške tehnološke platforme za Evrope (STEP). Ovaj pečat se dodjeljuje svim projektima Fonda za inovacije koji su ocijenjeni u okviru Fonda za inovacije i koji ispunjavaju minimalne zahtjeve kvaliteta, utvrđene u relevantnom pozivu za podnošenje predloga u skladu sa Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2019/856 od 26. februara 2019. godine kojom se dopunjuje Direktiva 2003/87/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta u vezi sa funkcionisanjem Fonda za inovacije (Sl C 140, 28.5.2019, str.6).

- (188) U vezi sa investicijama u proizvodnji i skladištenju goriva sa niskim sadržajem ugljenika navedenih u tački (73) i procijenjenih u skladu sa ovim odjeljkom, primjenjuju se tačke (75) i (76).
- (189) U vezi sa investicijama koje manjuju emisije gasova staklene baste iz industrijskih djelatnosti navedenih u tačkama (129) do (132) i procijenjenih u skladu sa ovim odjeljkom, primjenjuju se tačke (138), (141) do (143) i (145) do (151).
- (190) U vezi sa investicijama koje stvaraju dodatne proizvodne kapacitete za proizvode koji spadaju u okviru tačke (160) i procjenjuju se u skladu sa ovim odjeljkom, primjenjuju se tačke (165), (166), (169), (170) i (172).
- (191) Pomoć mora biti dodijeljena na osnovu šeme sa procijenjenim budžetom.
- (192) Države članice mogu uspostaviti šeme koje pokrivaju jednu ili obje sljedeće kategorije projekata:
- (a) projekti koji su bili uspješni u evaluaciji Fonda za inovacije i kojima je dodijeljen Pečat suvereniteta ali koji nisu izabrani za finansiranje u skladu sa Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2019/856;
  - (b) projekti koji su bili uspješni u evaluaciji Fonda za inovacije i kojima je dodijeljen Pečat suvereniteta, i koji su izabrani za finansiranje u skladu sa Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2019/856.
- (193) Šeme moraju biti otvorene za sve projekte koji ispunjavaju uslove navedene u ovom odjeljku i koji spadaju u jednu ili obje kategorije navedene u tački (192) (a) i (b). Države članice mogu ograničiti obim takvih šema samo na proizvodnju čiste energije, industrijsku dekarbonizaciju ili proizvodnju čistih tehnologija. One u načelu, ne mogu dalje ograničiti šemu na određeni sektor ili određenu tehnologiju. Države članice koje žele da ograniče prihvatljivost šeme na određene sektore ii tehnologije, moraju (i) opravdati takvu ograničenu prihvatljivost na osnovu objektivnih razmatranja i (ii) pokazati da šema ne isključuje neopravdano klimatski i ekološki prihvatljivija rješenja.
- (194) Šeme mogu pokrivati projekte koji proizilaze iz jednog ili više predstojećih poziva za podnošenje predloga. Kada šema pokriva projekte koji proističu iz više od jednog predstojećeg poziva za predloge u skladu sa Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2019/856, država članica može ili da dodijeli godišnji budžet po pozivu Fonda za inovacije ili da rezerviše podršku za određeni procenat projekata koji su bili uspješni u evaluaciji Fonda za inovacije i kojima je dodijeljen Pečat suvereniteta iz svakog poziva. Prilikom dodijele pomoći projektima koji ispunjavaju uslove u okviru šeme, države članice moraju da se pridržavaju rangiranja utvrđenog za izbor projekata nakon poziva za predloge u skladu sa Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2019/856.
- (195) Pomoć se može dodijeliti isključivo u obliku direktnih grantova, povratnih avansa, kredita, garancija ili poreskih olakšica.
- (196) Prilikom uspostavljanja šeme pomoći u okviru ovog odjeljka, država članica je dužna da: (i) za investicije u proizvodnji i skladištenje čiste energije iz tačaka (187) i (188), kao i za investicije kojima se smanjuje emisije gasova staklene bašte iz industrijskih djelatnosti iz tačke (189), izabрати jednu od alternativnih metodologija za utvrđivanje iznosa pomoći opisanog u tačkama (154) do (158); (ii) za investicije koje stvaraju dodatne proizvodne kapacitete navedene u tački (190), osigurati da se poštuju maksimalni intenziteti pomoći i maksimalni iznosi pomoći kako je utvrđeno u tačkama (167) i (168).

- (197) Za projekte iz tačke (192) (a), kao alternativnu tačke (196), države članice mogu takođe utvrditi iznos pomoći za investicije koje smanjuju emisije gasova sa efektom staklene bašte iz industrijskih djelatnosti, kao i za investicije u proizvodnju i skladištenje čiste energije, u skladu sa metodom izračunavanja maksimalnog iznosa finansiranja kako je utvrđena Delegiranom uregulativom (EU) 2019/856, uz dopunu efikasnim mehanizmom povraćaja sredstava (*claw-back*), uključujući karakteristike utvrđene u tački (199).
- (198) Za investicije kojima se stvara dodatni proizvodni kapacitet za proizvode koji spadaju u okviru tačke (160), pod uslovom da je stepen inovativnosti projekta u okviru Inovacionog fonda ocijenjen kao snažan, i do maksimalnih gornjih granica pomoći kako su utvrđene u tački (200), kao alternativa tački (196), države članice mogu takođe utvrditi iznos pomoći u skladu sa metodom izračunavanja maksimalnog iznosa finansiranja kako je utvrđeno Delegiranom regulativom (EU) 2019/856, uz dopunu efikasnim mehanizmom povraćaja sredstava (*claw-back*), uključujući karakteristike utvrđene u tački (199).
- (199) Mehanizam povraćaja sredstava (*claw-back*) mora obuhvatati sve sljedeće karakteristike:
- (a) Mehanizam povraćaja sredstava (*claw-back*) mora se baviti pojavom dodatnih dobitaka, uspostavljanjem i vraćanjem viška tako što će utvrditi i povratiti višak prihoda projekta u mjeri u kojoj interna stopa povrata (IRR) podržanih projekata premašuje ponderisani prosječni trošak kapitala (WACC), prihvaćen u skladu sa metodom kako je utvrđena Delegiranom regulativom (EU) 2019/856;
  - (b) Mehanizam povraćaja sredstava (*claw-back*) primjenjuje se prvi put najmanje 5 godina, a posljednji put najmanje 10 godina nakon puštanja projekta u rad, kako je definisano u važećem pozivu u okviru Inovacionog fonda;
  - (c) Obračun koji se sprovodi u okviru mehanizma povraćaja sredstava (*claw-back*) mora se provjeriti na osnovu odvojenog računovodstva pomenutog projekta, koje verifikuje nezavisni revizor;
  - (d) U konačnoj primjeni mehanizma povraćaja sredstava (*claw-back*), mora se uzeti u obzir terminalna vrijednost projekta.
  - (e) Mehanizam povraćaja sredstava (*claw-back*) mora biti osmišljen na način da zadrži podsticaje za korisnike pomoći da minimiziraju svoje troškove i da tokom vremena sprovedu projekat na najefikasniji način, sa učešćem države, utvrđenim na najmanje 70 % viška.
- (200) Za primjenu tačke (198), gdje se investicioni projekat odvija van područja koja dobijaju pomoć, intenzitet pomoći ne može preći 25 % prihvatljivih troškova, a iznos pomoći ne može preći 150 miliona EUR po projektu. Kada se investicioni projekat odvija u području koje dobija pomoć u skladu sa članom 107 (3) (c) Ugovora, intenzitet pomoći ne može preći 40 % prihvatljivih troškova, a iznos pomoći ne može preći 200 miliona EUR po projektu. Kada se investicioni projekat odvija u području koje dobija pomoć u skladu sa članom 107 (3) (a) Ugovora, intenzitet pomoći ne može preći 55 % prihvatljivih troškova, a iznos pomoći ne može preći 350 miliona EUR po projektu¹⁰⁷. Za investicije koje obavljaju mala preduzeća, navedeni intenziteti pomoći mogu se dodatno povećati za 20 procentnih poena, a za investicije koje obavljaju srednja preduzeća, ti intenziteti pomoći mogu se dodatno povećati za 10 procentnih poena.

---

¹⁰⁷ Države članice moraju obezbijediti da se ovi maksimalni iznosi pomoći ne zaobilaze vještačkim razdvajanjem projekata kojima se pruža pomoć.

8. POMOĆ ZA SMANJENJE RIZIKA PRIVATNIH INVESTICIJA POVEZANIH SA CILJEVIMA DOGOVORA O ČISTOJ INDUSTRIJI

- (201) Pored mjera opisanih u odjeljcima 4 do 7, države članice mogu odlučiti da podstaknu privatne investitore da ulažu u projekte¹⁰⁸ u okviru odjeljaka 4.1, 4.2, 4.3, 5 i 6¹⁰⁹, kao i u energetske infrastrukturu u okviru zakonskog monopola ili infrastrukturu kojom se upravlja pod prirodnim monopolom¹¹⁰, kao i u projekti koji podržavaju cirkularnu ekonomiju¹¹¹.
- (202) Komisija će, na osnovu člana 107 stav (3) tačka (c) Ugovora, smatrati usklađenim sa unutrašnjim tržištem šeme pomoći za smanjenje rizika privatnih investicija u portfelje prihvatljivih projekata, pod uslovom da su ispunjeni uslovi usklađenosti utvrđeni u ovom odjeljku i u odjeljku 3.
- (203) Pomoć se dodjeljuje na osnovu šeme za podsticanje privatnih investitora da ulažu u portfelje prihvatljivih projekata u okviru ovog odjeljka, kako je definisano u tački (201).
- (204) Pomoć se dodjeljuje u obliku vlasničkog kapitala, kredita (uključujući subordinisane kredite) i/ili garancija, datih namjenskom fondu ili društvu posebne namjene (SPV) koje će držati portfelj prihvatljivih projekata. Cilj pomoći je postizanje podsticaja za rizik i/ili prinos privatnim investitorima da ulažu u taj fond ili SPV, kao što je u obliku garancija sa kontra-garancijom za prvi gubitak ili kapitalnih investicija sa različitim klasama akcija, pri čemu se prinosi od ulaganja najprije raspoređuju klasi akcija privatnih investitora, a iznad unaprijed definisanog nivoa prinosa i klasi udjela države članice. Trajanje kredita ili garancije za dužničke instrumente ne smije biti duže od dvadeset godina ukupno, a u slučaju garancija ni u kom slučaju ne smije biti duže od dospeljeće osnovnog dužničkog instrumenta. Mobilizacija garancije je ugovorno povezano sa specifičnim uslovima, koji mogu ići do obaveznog proglašenja stečaja privrednog društva ili bilo kog sličnog postupka. Ovi uslovi moraju biti dogovoreni između strana kada se garancija prvi put dodjeljuje. U slučaju garancija datih za kapitalne i/ili kvazikapitalne investicije portfelja, prihvatljivi gubici mogu biti pokriveni garancijom, samo u trenutku kada se fond ili SPV ugasi i kada se sva ulaganja iz portfelja prodaju pod tržišnim uslovima.
- (205) Investicije iz fonda ili SPV-a u prihvatljive projekte mogu imati oblik novoemitovanog kapitala, kvazi kapitala, kredita (uključujući subordinisane kredite), drugih dužničkih instrumenata i garancija. Maksimalni nominalni iznos investicije po pojedinačnom projektu ne može biti veći od 250 miliona EUR. Investicija u pojedinačni projekat ne smije činiti više od 25 % ukupnog finansiranja fonda ili SPV-a prilikom zaključavanja. Pomoć dodijeljena u skladu sa ovim odjeljkom može se kumulirati sa pomoći dodijeljenom u skladu sa drugim odjeljcima ovog Saopštenja, kao i sa bilo kojom drugom državnom pomoći za isti projekat.
- (206) Države članice sprovode šeme pomoći iz ovog odjeljka preko finansijskog posrednika ili preko povjerenog subjekta. Naknada finansijskog posrednika ili povjerenog subjekta mora biti u skladu

---

¹⁰⁸ Alternativno, investicija se može izvršiti u privredna društva, pod uslovom da je planirani iznos investicije prihvatljivog projekta veći od 80% prosječnog godišnjeg prometa privrednog društva u prethodnih pet godina i da je to privredno društvo MSP. Kada je privredno društvo novoosnovano preduzeće koje nema pet zatvorenih godišnjih računa, prosječan promet će se izračunati na osnovu trajanja postojanja privrednog društva u trenutku podnošenja zahtjeva za pomoć od strane privrednog društva.

¹⁰⁹ Kategorije projekata koje spadaju u djelokrug ovog odjeljka su one koje su identifikovane: za odjeljak 4.1: u tačkama (48) (a) do (c), (51) i (52); za odjeljak 4.2: u tački (73) (a) i (b); za odjeljak 4.3: u tački (94) (a) do (d); za odjeljak 5: u tačkama (129) do (132) i tačkama (138) do (140) (a) i (b); i za odjeljak b: u tački (160) (a) do (c).

¹¹⁰ Kao što je navedeno u tačkama (373) do (375) CEEPG-a.

¹¹¹ Ovo se odnosi na projekte u okviru tačke (220) CEEPG-a, isključujući projekte tipa navedenog u tačkama (222-224) CEEPG-a.

sa tržišnom praksom. Smatra se da je ovaj uslov ispunjen kada su finansijski posrednici izabrani putem otvorenog, transparentnog i nediskriminatornog postupka izbora. Finansijski posrednici moraju dijeliti dio investicionih rizika, bilo kroz dovoljno značajno sufinansiranje sopstvenim sredstvima ili dobijanjem značajne naknade povezane sa uspjehom (performansama), kako bi se obezbijedilo da su njihovi interesi trajno usklađeni sa interesima države članice.

- (207) Države članice, ili njihov povjereni subjekt, moraju se obavezati da sprovedu odgovarajući postupak dubinske analize (due diligence) radi obezbjeđivanja zdrave investicione strategije, koju finansijski posrednik definiše u okviru granica mandata države članice, za investicioni portfelj iz tačke (204), uz odgovarajuću politiku diversifikacije rizika usmjerenu na postizanje ekonomske održivosti i pružanje dugoročnih investicionih mogućnosti za privatne investitore. Finansijski posrednik ili povjereni ovlašćeni subjekat odgovoran je za sprovođenje ove strategije i za izbor prihvatljivih projekata i investitora. Za svako investiranje u kvazi-vlasnički kapital, izbor mora, između ostalog, biti zasnovan na jasnom i realističnom scenariju izlaska iz ulaganja. U slučaju vlasničkog investiranja, ciljni prinos na portfolio investiciju koji određuje raspodjelu prinosa (kako je navedeno u tački (209) (b)) oređiće finansijski posrednik ili povjereni subjekt. Finansijski posrednik ili povjereni subjekt mora obezbijediti da finansiranje koje se obezbjeđuje investicionim projektima ne prelazi troškove tih projekata, uzimajući u obzir i druga već obezbijeđena finansiranja iz bilo kojih izvora.
- (208) Komisija smatra da je pomoć privatnim investitorima ograničena na neophodni minimum kada se privatni investitori biraju za ulaganja u portfelj putem otvorenog, transparentnog i nediskriminatornog postupka izbora, koji se sprovodi u skladu sa važećim pravom Unije i nacionalnim zakonodavstvom, kojim se jasno utvrđuju ciljevi javne politike koji se nastoje ostvariti predmetnim ulaganjem i koji je usmjeren na uspostavljanje odgovarajućih aranžmana za podjelu rizika i prinosa.
- (209) Ukoliko privatni investitori nijesu izabrani putem otvorenog, transparentnog i nediskriminatornog postupka izbora, Komisija smatra da je pomoć privatnim investitorima ograničena na neophodni minimum u sljedećim slučajevima:
- (a) to se tiče pomoći u obliku (subordinisanih) zajmova i garancija za portfelj projekata, kada se pomoć investitoru pruža u obliku zaštite prvog gubitka u iznosu ne većem od 20 % ugovorno definisanih gubitaka i kada se rizik koji preuzima država ogleda u premiji koja je manja od 25 % u odnosu na odgovarajuću tržišno usklađenu naknadu. Navedena naknada mora biti procijenjena uzimajući u obzir rizičnost krajnjih korisnika, vrste obuhvaćenih instrumenata i trajanje odobrene zaštite.
  - (b) Što se tiče pomoći u obliku vlasničkog investiranja u portfelj projekata, kada je svaka preferencijalna raspodjela prinosa od investicija prema klasama udjela koje drže privatni investitori ograničena na fiksnu stopu prinosa koja nije viša od ciljanog prinosa na portfeljsko investiranje i kada klase udjela koje drže ti privatni investitori čine više od 75 % ukupnog obima portfelja. Najmanje 75 % prinosa od ulaganja iznad fiksne stope prinosa usmjerava se ka klasi udjela u vlasništvu države članice, dok se preostali prinosi od ulaganja iznad fiksne stope prinosa, u iznosu od najviše 25 %, usmjeravaju ka klasama udjela koje drže privatni investitori.
- (210) Prilikom podnošenja zahtjeva za dodjelu pomoći u okviru šeme uspostavljene u skladu sa ovim odjeljkom, privatni investitori dužni su da povjerenom subjektu ili finansijskom posredniku dostave svoju investicionu strategiju, uključujući: (i) profil rizika/prinosa koji predviđaju za svoju investiciju, i (ii) mjere zaštite koje su uspostavili radi izbjegavanja bilo kakvog potencijalnog sukoba

interesa (naročito u pogledu investiranja u projekte društava u kojima investitor(i) već imaju značajan udio ili prethodnu izloženost). Privatni investitori ne smiju imati korist od bilo kakve druge državne pomoći za svoju investiciju u fond ili posebno namjensko društvo (SPV).

- (211) Imajući u vidu funkcionalne mjere zaštite sadržane u ovom odjeljku, a naročito u tačkama (204), (206) i (207), kojima se obezbjeđuje da će podrška biti dodijeljena isključivo održivim projektima, formalno isključenje privrednog društva u teškoćama iz tačke (28) ne primjenjuje se na pomoć dodijeljenu u okviru ovog odjeljka.

9. TRANSPARENTNOST, PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

- (212) Države članice moraju objaviti relevantne informacije o svakoj pojedinačnoj pomoći iznad 100.000 EUR¹¹² dodijeljenoj u skladu sa ovim Saopštenjem na sveobuhvatnoj web stranici o državnoj pomoći ili IT alat Komisije¹¹³ u roku od 6 mjeseci od njene dodjele ili, za pomoć u obliku poreske olakšice, u roku od 1 godine od datuma dospijeca poreske prijave.
- (213) Države članice moraju da podnose godišnje izvještaje Komisiji¹¹⁴.
- (214) Države članice moraju da obezbijede da se vode detaljni zapisi o dodjeli pomoći predviđene ovim Saopštenjem. Takvi zapisi, koji moraju da sadrže sve informacije neophodne za utvrđivanje da su ispunjeni neophodni uslovi, moraju se čuvati 10 godina od dodjele pomoći i dostaviti Komisiji na zahtjev.
- (215) Komisija može zahtijevati dodatne informacije u vezi sa dodijeljenom pomoći, posebno radi provjere da li su ispunjeni uslovi utvrđeni u odluci Komisije kojom se odobrava mjera pomoći.

10. ZAVRŠNE ODREDBE

- (216) Komisija primjenjuje ovo Saopštenje od 25. juna 2025.godine. Komisija primjenjuje ovo Saopštenje na sve mjere prijavljene od dana njegovog usvajanja, kao i na mjere prijavljene prije tog datuma, uključujući i mjere prijavljene u okviru TCTF-a. Komisija će primjenjivati ovo Saopštenje do 31. decembra 2030.godine.
- (217) U skladu sa Saopštenjem Komisije o utvrđivanju važećih pravila za ocjenu nezakonite državne pomoći¹¹⁵, Komisija će primjenjivati ovo Saopštenje na neprijavljenu pomoć ukoliko je pomoć dodijeljena 25. juna 2025. godine ili nakon tog datuma, dok će se u svim ostalim slučajevima primjenjivati pravila koja su bila na snazi u trenutku dodjele pomoći.
- (218) Ovo Saopštenje zamjenjuje TCTF, koji se stavlja van snage sa danom usvajanja ovog Saopštenja.

---

¹¹² Pozivajući se na informacije zahtijevane u Prilogu III Regulative Komisije (EU) br.651/2014 od 17.juna 2014. I Prilogu III Regulative Komisije (EU) br.702/2014. Za povratne avanse, garancije, zajmove, subordinirane zajmove i druge oblike, nominalna vrijednost osnovnog instrumenta biće unijeta po korisniku. Za poreske i platne olakšice, iznos individualne pomoći može se navesti u rasponima.

¹¹³ Javna pretraga transparentnosti državne pomoći omogućava pristup podacima o pojedinačnim dodjelama državne pomoći koje dostavljaju države članice u skladu sa evropskim zahtjevima transparentnosti za državnu pomoć i može se naći na: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>.

¹¹⁴ Regulativa Komisije (EZ) br.794/2004 od 21.aprila 2004.godine kojom se sprovodi Regulativa Savjeta (EZ) br.659/1999 kojom se utvrđuju detaljna pravila za primjenu člana 93 Ugovora o EZ (SL C 140, 30.4.2004, str.1).

¹¹⁵ SL C 119, 22.5.2002, str.22.

PRILOG I

CILJNI MODELI ZA MEHANIZME OBEZBJEĐIVANJE KAPACITETA ZA PROIZVODNJU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Da bi se omogućila brza procjena i odobrenje prijava država članica o mehanizmima kapaciteta u skladu sa pravom Unije, ovaj prilog navodi relevantne kriterijume za procjenu usklađenosti prema ovom Saopštenju za dva specifična ciljana modela mehanizama kapaciteta: strateška rezerva i mehanizam centralnog kupca na nivou tržišta. Kriterijumi koji se odnose na model mehanizma kapaciteta na nivou tržišta označeni su sa „MW“, dok su kriterijumi koji se odnose na model strateške rezerve označeni sa „SR“. Kada su ovi kriterijumi ispunjeni, mehanizmi kapaciteta mogu se smatrati usklađenim sa članom 107 stav 3 tačka (c), Ugovora, kao i sa svim relevantnim odredbama utvrđenim u članovima 20 do 27 Regulative o električnoj energiji.

U slučaju da neki od ovih kriterijuma nisu ispunjeni, na primjer, kada države članice žele da se oslone na procjene adekvatnosti nacionalnih resursa, koje u nekim slučajevima mogu pružiti precizniju osnovu za procjenu potrebe za mehanizmima kapaciteta i njihove proporcionalne veličine, relevantne mjere će možda morati da se procjene u okviru odjeljka 4.8 CEEPG-a. Kriterijumi navedeni u ovom prilogu će se razmatrati kakko bi se ubrzala takva procjena: u okviru bilo koje procjene mehanizama kapaciteta u skladu sa CEEPG-om, usklađenost se može pretpostaviti za sve specifične aspekte strateške rezerve ili tržišno centralizovanog mehanizma kupca koji ispunjavaju kriterijume navedene u nastavku.

Zahtjev	Područje primjene	Opis		
Neophodnost pomoći, podsticajni efekat i usklađenost sa čl. 20 stav 1, 21 stav 1, 21 stav 4, 22 stav 1 podstav (c) i 23 Regulative o električnoj energiji				
1.	SR, MW	<p>a) Najnovija dostupna Evropska procjena adekvatnosti resursa (ERAA)¹, centralni referentni scenariji odobreni od strane Agencije Evropske unije za saradnju regulatora energije (ACER), moraju predstavljati osnovu za utvrđivanje potrebe za mehanizmom kapaciteta. Standard pouzdanosti, izračunat kao odnos troška nove ulazne jedinice (CONE)/ vrijednosti izgubljene električne energije (VOLL)², ne smije biti ispunjen u dotičnoj državi članici barem od prvog perioda isporuke (vidi kriterijum 18 ispod) u periodu odobrenja; i</p> <p>b) Svi parametri izračunati za procjenu dostupnosti, uključujući i sve faktore smanjenja kapaciteta (de-rating), moraju biti u skladu sa pretpostavkama i rezultatima ERAA-e³.</p>		☐

¹ "Procjena adekvatnosti evropskih resursa (ERAA)" odnosi se na procjenu adekvatnosti evropskih resursa opisanu u članu 23. Regulative o električnoj energiji i u metodologiji ACER-a za procjenu adekvatnosti evropskih resursa od 2.oktobra 2020.godine.

² "Standard pouzdanosti" predstavlja standard pouzdanosti kako je definisano u članu 2 tački 2 Priloga I Odluke ACER-a od 2.oktobra 2020.godine o metodologiji za izračunavanje vrijednosti izgubljenog opterećenja, troškova novog ulaska i standarda pouzdanosti; "Troškovi novog ulaska (CONE)" znači troškove novog ulaska kako su definisani u članu 2 tačka 2 Priloga I Odluke ACER-a od 2.oktobra 2020.godine o metodologiji za izračunavanje vrijednosti izgubljenog opterećenja, troškova novog ulaska i standarda pouzdanosti. "Vrijednost izgubljenog opterećenja (VOLL)" predstavlja vrijednost izgubljenog opterećenja kako je definisano u članu 2 tački 9 Pravilnika o električnoj energiji. VOLL i CONE treba da budu brojke koje je ACER obezbijedio, kako je predviđeno u Izvještaju Komisije od 3.marta 2025.godine o procjeni mogućnostiracionalizacije i pojednostavljivanja procesa primjene mehanizama kapaciteta, kada bude dostupan. U međuvremenu, trebalo bi da se izračunaju prema Odluci ACER-a od 2.oktobra 2020. o Metodologiji za ozračunavanje vrijednosti izgubljene snage, troškova novog ulaska i standard pouzdanosti.

³ Umanjenje kapaciteta je prilagođavanje instaliranog kapaciteta kapacitetskog resursa kako bi se identifikovao njegov doprinos potrebi za adekvatnošću (uzimajući u obzir različite tehničke karakteristike i različitu pouzdanost različitih tehnologija u različitim zonama licitiranja). Faktori smanjenja kapaciteta koji se koriste treba da budu oni koje je objavio ACER/ENTSO-E kao rezultat Evropske procjene adekvatnosti resursa za relevantnu zonu licitiranja, kada budu dostupni. U međuvremenu, oni moraju odgovarati odnosu između: i) dostupnosti date tehnologije u svakoj zoni licitiranja tokom situacija oskudice i ii) instaliranog kapaciteta date tehnologije (ovaj proračun će se zasnivat na najnovijem dostupnom ERAA i ažuriraće se najmanje svake 2 godine). Faktori smanjenja kapaciteta moraju se izračunati za svaki resurs koji je u stanju da isporučuje svoju snagu kontinuirano tokom najmanje jednog sata.

Tržišni neuspjeh i primjerenost pomoći, kao i usklađenost sa članovima 20 st.3-8 i 21 stav 3 Regulative o električnoj energiji				
2.	SR, MW	Država članica mora dobiti mišljenje Evropske komisije nakon što je podnijela svoj plan reforme tržišta. Ako su u mišljenju Komisije date preporuke, država članica mora ili objaviti ažurirani plan reforme tržišta za sprovođenje svih preporuka ili se obavezati da će objaviti takav plan u roku od 3 mjeseca od dana usvajanja odluke o državnoj pomoći.		☐
3.	MW	Država članica mora potvrditi da je procijenila da li je strateška rezerva sposobna da riješi problem adekvatnosti resursa.		☐
Prihvatljivost i usklađenost sa članovima 22 stav 1 ,22 stav 4 i 26 Regulative o električnoj energiji				
4.	SR, MW	U skladu sa tačkom 28, mehanizam kapaciteta ne smije biti otvoren za privredna društva u teškoćama. U skladu sa tačkom 36, učešće ne smije biti uslovljeno premještanjem, a svaki neizmiren nalog za povraćaj sredstava biće uzet u obzir u skladu sa tačkom 33.		☐
5.	SR, MW	Mehanizam kapaciteta mora biti otvoren za sve tehnologije, korisnike i projekte koji ispunjavaju transparentne, objektivne i nediskriminatorne tehničke i ekološke zahtjeve. Drugi kriterijumi nisu uključeni. Minimalna veličina potrebna za učešće ne smije biti veća od 1MW, smanjene snage ili veća od 1 sata minimalnog trajanja isporuke, pri čemu mora biti omogućeno sabiranje.		☐
6.	SR, MW	Korisnici moraju ispunjavati ograničenja emisija CO2 utvrđene Regulativom o električnoj energiji. Država članica može primijeniti strožije ograničenje emisije CO2, izračunate u skladu sa metodologijom ACER-a.		☐
7.	SR, MW	Država članica potvrđuje da su faktori smanjenja snage utvrđeni u skladu sa kriterijumom 1. Množenjem relevantnog faktora smanjenja snage instaliranim kapacitetom jedne jedinice dobija se podrazumijevana vrijednost kapaciteta (u MW) koja ispunjava uslove za učešće u mehanizmu kapaciteta. Pojedinačnim dobavljačima kapaciteta je dozvoljeno da odstupaju od podrazumijevanog faktora smanjenja snage za predmetnu tehnologiju (do najmanje 15% standardnog		☐

		faktora smanjenja snage te tehnologije). U ovom slučaju, dobavljači kapaciteta moraju se suočiti sa rizikom od kazni povezanih sa njihovim prilagođenim faktorom smanjene snage.		
8.	MW	Mehanizam kapaciteta mora biti otvoren za prekogranično učešće u skladu sa metodologijom ACER-a ⁽⁴⁾ . Maksimalni ulazni kapacitet mora biti utvrđen na osnovu pravila ACER-a.		☐
Proporcionalnost pomoći i usklađenost sa članom 22 st.1 i 3 Regulative o električnoj energiji				
9.	SR, MW	Maksimalna ⁵ ciljna potražnje koja se stavlja na aukciju, treba da se izračunava na osnovu rezultata centralnog referentnog scenarija ERAA, tako da se dostigne standard pouzdanosti, utvrđen kako je opisano u kriterijumu 1. Kriva potražnje treba da bude postavljena tako da se potražnja proporcionalno smanjuje ukoliko cijene u konkurentskom postupku nadmetanja premaše CONE, koji se koristi za izračunavanje standarda pouzdanosti. Mogu se uvesti ograničenja ponuda (bip caps). Ukoliko se koriste ograničenjae ponuda, one moraju: a) Biti utvrđene na nivou koji izbjegava neefikasno rano zatvaranje postojeće imovine na osnovu detaljne procjene troškova i prihoda po referentnom projektu; b) Biti praćene postupkom kojim pojedinačni resursi mogu pred nadležnim regulatornim organom (NRA) opravdati izuzeće od ograničenja cijena, na osnovu svojih specifičnih troškova.		☐
10.	MW	Jedan glavni konkurentsku postupak licitiranja za 75-90% ⁶ procijenjene cijene potražnje za period isporuke treba da se sprovede 4-6 godina prije perioda isporuke. Dodatni (korektivni) konkurentski postupci limitiranja mogu se		☐

⁴ Vidjeti odluku ACER-a: "Tehničke specifikacije za prekogranično učešće u mehanizmima kapaciteta".

⁵ Države članice mogu slobodno da nabave manju količinu.

⁶ Ako prekogranični kapacitet nije prihvatljiv za učešće na glavnim aukcijama najmanje 10% procijenjene količine potrebne za period isporuke plus maksimalni ulazni kapacitet mora biti zatraženo na prilagođavajućim aukcijama.

		organizovati bliže periodu isporuke, uzimajući u obzir potrebno vrijeme za razvoj odgovora potražnje i skladištenja energije.		
11.	SR	Konkurentski postupci licitiranja treba da se sprovede najkasnije godinu dana prije početka perioda isporuke.		☐
12.	SR,MW	Sva pravila učešća i zahtjevi konkurentskog postupka licitiranja, moraju biti objavljeni najmanje 6 nedjelja prije roka za podnošenje ponuda.		☐
13.	SR	Korisnici pomoći moraju biti identifikovani putem konkurentskog postupka licitiranja, pri čemu se ponude rangiraju isključivo na osnovu njihove cijene po smanjenoj jedinici raspoloživog kapaciteta godišnje, a podrška se isplaćuje ili prema početnoj (ponuđenoj) cijeni ili prema cijeni poravnanja (clearing price).		☐
14.	MW	Korisnici pomoći moraju biti identifikovani putem konkurentskog postupka licitiranja, pri čemu se ponude rangiraju isključivo na osnovu njihove cijene po smanjenoj jedinici raspoloživog kapaciteta na godišnjem nivou, a podrška se isplaćuje prema cijeni poravnanja (clearing price) ⁷ .		☐
15.	MW	Korisnicima pomoći mora biti dozvoljeno da prodaju svoj sporazum o kapacitetu drugom pružaocu kapaciteta, najkasnije 2 mjeseca prije početka perioda isporuke.		☐
16.	SR	Sporazumi o kapacitetu moraju trajati godinu dana.		☐
17.	MW	Sporazumi o kapacitetu moraju generalno pokrivatu jedan vremenski okvir. Tamo gdje korisnici preduzimaju kapitalno investiranje, mogu se ponuditi sporazumi o kapacitetu, dužeg trajanja. Za svakih 25.000 eura/smanjeni MW, može se ponuditi dodatna godina trajanja ugovora ⁸ .		☐

⁷ Ako su uključeni zahtjevi za fleksibilnost (vidjeti kriterijum 22), skuplji resursi mogu se odabrati ispred jeftinijih resursa ako je to neophodno za ispunjavanje zahtjeva, a za resurse koji ispunjavaju zahtjev za fleksibilnost utvrđuje se posebna cijena poravnanja.

⁸ Na primjer, korisnicima koji investiraju 50.000eura/MW mogu se ponuditi ugovori u trajanju od 2 godine; korisnicima koji investiraju 150.000eura/MW mogu se ponuditi ugovori u trajanju do 6 godina, itd.

		<p>Proizvodna postrojenja električne energije koja koriste fosilna goriva, nikada ne smiju dodijeliti sporazum o kapacitetu sa trajanjem dužim od 15 godina.</p> <p>U državama članicama u kojima tri najveća proizvođača električne energije na teritoriji obuhvaćenoj mehanizmom kapaciteta, kontrolišu (direktno ili indirektno, pojedinačno ili zajednički) najmanje 75% domaće instalirane smanjene snage u godini u kojoj se sprovodi konkurentski postupak licitiranja, sporazum o kapacitetu moraju biti dostupni u trajanju od najmanje 10 godina, za projekte koji premašuju CAPEX prag kapitalnih ulaganja od 375.000 eura/smanjenoj snazi.</p>		
18.	SR, MW	Period isporuke mora biti jedan fiksni period, u trajanju od najviše jedne godine, koji obuhvata period od 01. novembra godine Y do 31. oktobra Y + 1.		☐
19.	SR, MW	Svi korisnici pomoći moraju biti aktivirani (isporuka ili testiranje) najmanje jednom tokom svakog perioda isporuke, uz obavještenje koje ne prelazi 24 sata.		☐
20.	SR, MW	<p>Korisnici pomoći moraju snositi kazne za nedostupnost svaki put kada nisu dostupni tokom perioda isporu⁹ ili testiranja. Plaćanje za nedostupnost mora biti isto za sve tehnologije.</p> <p>Korisnik čija je dostupnost manja od 50 % u periodima isporuke unutar jednog perioda isporuke mora biti izložen kazni u iznosu od najmanje ukupnih prihoda od kapaciteta za taj period isporuke.</p> <p>Korisnici ne smiju biti kažnjeni zbog nedostatka dostupnosti van perioda isporuke.</p> <p>Korisnici moraju platiti kazne za nedostupnost za preostali period trajanja sporazuma o kapacitetu ako prijevremeno izađu iz tog sporazuma o kapacitetu¹⁰.</p>		☐

⁹ Period isporuke je period unutar prozora isporuke u kojem ugovoreni resursi koraju biti dostupni, ili se suočavaju sa kaznama. Za strateške rezerve, pogledati kriterijum 27 u ovoj tabeli. Zamehanizam kapaciteta na nivou cijelog tržišta, on može obuhvatiti cio prozor isporuke ili samo njegov dio.

¹⁰ Osim ako nisu u mogućnosti da prenesu svoj ugovor o kapacitetu na drugog dobavljača kapaciteta na sekundarnom tržištu. Za višegodišnje ugovore o kapacitetu, kazne za nedostupnost mogu biti ograničene na 4 godine Od dobavljača kapaciteta može se zahtijevati obezbjeđenje.

21.	MW	<p>Pristup u vezi sa učešćem korisnika u pomoćnim (ancillary) uslugama tokom perioda isporuke treba da bude u skladu sa metodologijom procjene adekvatnosti koja se koristi za utvrđivanje potrebe za mjerom i njenog obima.</p> <p>Za pomoćne usluge koje se u procjeni adekvatnosti smatraju doprinosom adekvatnosti sistema, korisnicima mora biti dozvoljeno da te usluge nude paralelno sa svojom kapacitetskom obavezom, pri čemu će se, ukoliko su dostupni za pružanje usluge, istovremeno smatrati dostupnim i za potrebe mehanizma kapaciteta.</p> <p>Za pomoćne usluge koje se u procjeni adekvatnosti ne smatraju doprinosom adekvatnosti sistema, države članice mogu da izaberu ili da isključe korisnike koji prodaju te usluge iz učešća u mehanizmu kapaciteta, ili da dozvole dobrovoljno učešće i u pružanju usluge i u mehanizmu kapaciteta, ali uz rizik izricanja kazni u okviru mehanizma kapaciteta za resurse koji nijesu dostupni u periodu isporuke zbog isporuke usluge.</p>		☐
-----	----	--	--	--------------------------

22.	MW	<p>Ukoliko država članica primjenjuje i mehanizam kapaciteta i mjeru fleksibilnosti, ili već ima uspostavljenu mjeru fleksibilnosti, radi izbjegavanja tržišnih prepreka i/ili rizika od prekomjerne naknade:</p> <p>a) kapacitet treba zajednički nabavljati¹¹; ili</p> <p>b) države članice mogu u svoje mehanizme kapaciteta uključiti zahtjeve za nefosilnu fleksibilnost identifikovane u procjeni potreba za fleksibilnošću (u skladu sa članom 19e stav 2 tačka (c) Regulative o električnoj energiji), na primjer zahtjevajući minimalnu obimom nefosilnog fleksibilnog kapaciteta koji pruža kratkoročne usluge povećanja proizvodnje; ili</p> <p>c) resursi moraju izabrati učešće samo u jednoj mjeri, bilo u šemi podrške za nefosilnu fleksibilnost goriva ili u mehanizmu kapaciteta. Ciljna potražnja u svakoj mjeri treba da se prilagodi kako bi se uzelo u obzir učešće u drugoj mjeri.</p>		☐
23.	SR	Profit jedinica koje učestvuju u strateškoj rezervi mora biti isti, bez obzira na to da li su aktivirane/poslate ili ne.		☐

¹¹ To znači da nacionalni organi treba da postave cilj kako za potrebe fleksibilnosti, tako i za potrebe kapacitetskog mehanizma koje se nabavljaju u okviru iste kooptimizovane aukcije. Učesnici daju svoj doprinos i za potrebe fleksibilnosti i kapacitetski mehanizam i nude ukupnu cijenu za pružanje obje usluge, ili skup (meni) ponuda. Metodologija izbora treba da bude takva da minimizira ukupne troškove ispunjavanja i potreba fleksibilnosti i potreba kapacitetskog mehanizma, odnosno da ne postoji alternativni izbor korisnika kojim bi se istovremeno zadovoljile potrebe fleksibilnosti i potreba kapacitetskog mehanizma, tj nijedan alternativni izbor korisnika ne može da zadovolji i potrebe fleksibilnosti i potrebe kapacitetskog mehanizma po nižoj cijeni.

24.	SR, MW	Pomoć istom kapacitetskom resursu iz više od jedne mjere pomoći može se kumulirati, sve dok se izbjegava prekomjerna naknada. Ukoliko država članica dozvoli da se pomoć u okviru mehanizma kapaciteta kumulira sa pomoći u okviru drugih mjera, metod koji se koristi za ispunjavanje ovog zahtjeva mora biti jasno utvrđen u javno dostupnom dokumentu, na primjer u pravilima mehanizma kapaciteta i/ili u pravilima drugih šema.		☐
25.	SR	Najmanje 90% svih troškova mehanizma kapaciteta koji nijesu pokriveni putem naknada za neuravnoteženost, raspoređenih u skladu sa članom 22 stav 2 Regulative o električnoj energiji, mora se raspodijeliti na potrošače na osnovu njihove potrošnje tokom najmanje 1% i najviše 5% sati sa najvišim cijenama (ili tržišnih vremenskih jedinica) u toku svake godine (ili svakog perioda isporuke) ¹² . Naknade se mogu obračunavati subjektima odgovornim za balansiranje (kao što su dobavljači).		☐
26.	MW	Najmanje 90% svih troškova mehanizma kapaciteta, moraju se raspodijeliti na potrošače na osnovu njihove potrošnje tokom najmanje 1%, a najviše 5% sati sa najvišim cijenama (ili tržišnih vremenskih jedinica) u toku svake godine (ili svakog perioda isporuke) ¹³ . Naknade se mogu naplaćivati od strane odgovornih za balansiranje (kao što su dobavljači).		☐
Izbjegavanje neopravdanog narušavanja konkurencije i trgovine i usklađenost sa Regulativom o električnoj energiji član 22 st. 1 i 2				
27.	SR	Država članica mora potvrditi da mehanizam kapaciteta ispunjava zahtjeve iz člana 22 stav 2 Regulative o električnoj energiji. Ovim se ujedno definiše i period isporuke.		☐

¹² Cijena se odnosi ili na cijenu za dan unaprijed ili na cijenu bližu cijeni veleprodajnog tržišta u realnom vremenu ili na cijenu poravnanja neravnoteže. Da bi se izbjeglo dvostruko računanje, tamo gdje odgovor na potražnju i resurse iza brojala direktno učestvuju u kapacitetski mehanizam, oni takođe moraju biti podložni takvim naknadama za svu električnu energiju koja nije potrošena u skladu sa obavezama isporuke.

¹³ Cijena se odnosi ili na cijenu za dan unaprijed ili na cijenu bližu cijeni veleprodajnog tržišta u realnom vremenu ili na cijenu poravnanja neravnoteže. Da bi se izbjeglo dvostruko računanje, tamo gdje odgovor na potražnju i resurse iza brojala direktno učestvuju u kapacitetski mehanizam, oni takođe moraju biti podložni takvim naknadama za svu električnu energiju koja nije potrošena u skladu sa obavezama isporuke.

28.	SR	Dostupnost se izračunava kao vrijednost jednaka isporučenoj snazi ¹⁴ .		☐
29.	MW	Dostupnost se izračunava kao zbir: i) isporučene snage; i ii) dostupnosti ponuđene na tržištima dan-unaprijed, unutar-dnevnim i/ili tržištima balansiranja, koja nijesu rezultirale aktiviranjem ¹⁵¹⁶ .		☐

---

¹⁴ Za odgovor na potražnju: snaga nije potrošna.

¹⁵ Kada se povjeri dostupnost, kapacitet nije nužno aktiviran, jer aktivaciju kapaciteta moraju voditi signali cijena sa tržišta energije. Jedini izuzetak od toga su zahtjevi za testiranje kapaciteta koje tržište nikada ne aktivira.

¹⁶ Države članice moraju izbjegavati svako dvostruko računanje kada je isti kapacitet dostupan za nekoliko tržišnih vremenskih okvira (na pr. dan unaprijed, unutar dana i balansiranje).

PRILOG II

SPISAK FINALNIH PROIZVODA NETO-NULTE TEHNOLOGIJE I NJIHOVIH GLAVNIH SPECIFIČNIJ KOMPONENTI ZA POTREBE ODJELJKA 6

	Potkategorije tehnologija sa neto-nultim emisijama	Finalni proizvodi	Glavne specifične komponente
Solarne tehnologije	Fotonaponske (PV)tehnologije	- Solarni fotonaponski (PV)sistemi	<ul style="list-style-type: none"> - Polisilicijum kvaliteta za fotonaponske (PV) sisteme - Silicijumski ingoti kvaliteta za PV ili ekvivalent¹ - PV pločice ili ekvivalent - PV ćelije ili ekvivalent - Solarno staklo - PV moduli - PV invertori - PV sistemi za praćenje (trackeri) i njihove spesifične montažne konstrukcije

---

¹ Izraz „ekvivalent” obuhvata slične proizvodne faze ili ključne omogućavajuće tehnologije koje su potrebne za tankoslojne, organske, tandemske ili druge fotonaponske tehnologije

	Solarne termoelektrične tehnologije	- Postrojenja za koncentrisanu solarnu energiju (CSP)	- CSP reflektori - CSP sistemi za praćenje i njihove specifične montažne konstrukcije - CSP prijemnici (tačkasti ili linijski)
	Solarne termalne tehnologije	- Solarni termalni sistemi	- Solarni termalni kolektori (uključujući ravne pločaste kolektore, kolektore sa vakumskim cijevima, koncentracione sisteme i vazdušne kolektore) - Solarni termalni apsorberi - Solarno staklo - Solarni termalni sistemi za praćenje i njihove specifične montažne konstrukcije
	Ostale solarne tehnologije	- Fotonaponski termalni kolektori (PVT)	
Tehnologije vjetroenergije na kopnu i tehnologije	Tehnologije vjetroenergije na kopnu	- Vjetroturbine na kopnu	- Gondole (sklop) - Glavčine rotora

<p>iz obnovljivih izvora energije na moru</p>			<ul style="list-style-type: none"> -Glavni, osovinski i nagibni ležajevi - Direktni pogonski sklopovi (uključujući generator) i/ili pogonski sklopovi sa mjenjačem (uključujući generator) - Permanentni magneti vjetroturbina - Mjenjači vjetroturbina - Lopatice - Tornjevi
	<p>Tehnologije vjetroelektrana na moru</p>	<p>-Vjetroturbine na moru</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gondole (sklop) - Glavčine rotora - Glavni, osovinski i nagibni ležajevi - Direktni pogonski sklopovi (uključujući generator) i/ili pogonski sklopovi sa mjenjačem (uključujući generator) - Permanentni magneti vjetroturbina - Mjenjači vjetroturbina - Lopatice - Tornjevi - Plutajuće platforme

	Ostale tehnologije na moru iz obnovljivih izvora energije	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnologije za energije morskih struja - Tehnologije za energiju talasa 	
Tehnologije baterija i skladištenja energije	Tehnologije baterija	- Baterije ²	<ul style="list-style-type: none"> - Kompleti baterija - Baterijski moduli - Baterijski članci - Aktivni katodni materijali - Aktivni anodni materijali - Elektroliti - Separatori - Strujni kolektori (uključujući tanke bakarne, aluminijumske, niklne i ugljenične folije)

² Baterije, u smislu člana 3 st.13, 14 i 15 Regulative (EU) 2023/1542 Evropskog parlamenta i Savjeta od 12. jula 2023. godine o baterijama i otpadnim baterijama.

			<ul style="list-style-type: none"> - Sistem za upravljanja baterijom (BMS) - Sistemi za termalno upravljanje baterijom (BTMS)
Tehnologije toplotnih pumpi i geotermalne energije	Tehnologije toplotnih gasova	- Toplotne pumpe	<ul style="list-style-type: none"> - Toplotne pumpe - Četvorosmjerni ventili - Spiralni kompresori (Scroll compressors)/rotacioni kompresori za toplotne pumpe
	Tehnologije geotermalne energije	<ul style="list-style-type: none"> - Geotermalne elektrane - Geotermalni sistemi za direktnu upotrebu 	
Tehnologija vodonika	Elektrolizeri	- Alkalni elektrolizeri (AEL)	<ul style="list-style-type: none"> -Stekovi -Separatori (dijafragme ili membrane prilagođene za elektrolizu vode) - Bipolarne ploče i krajnje ploče - Elektrode
		- Elektrolizeri sa membranom za protonsku razmjenu (PEMEL)	<ul style="list-style-type: none"> - Stekovi - sklopovi membranskih elektroda (troslojni)/membrane obložene katalizatorom - porozni transportni slojevi/slojevi za difuziju gasa - Biolarne ploče i krajnje poloče

		<ul style="list-style-type: none"> - Elektrolizeri sa anjonskom izmjenom (AEMEL) 	<ul style="list-style-type: none"> - Stekovi - Sklopovi membranskih elektroda (troslojni)/membrane obložene katalizatorom - Porozni transportni slojevi/slojevi za difuziju gasa - Bipolarne ploče i krajnje ploče
		<ul style="list-style-type: none"> - Elektrolizeri čvrstih oksida (SOEL) 	<ul style="list-style-type: none"> - Stekovi - Elektrolit i elektrode - Zaptivke za visoke temperature/zaptivke - Međusobne spojnice/mreže i završne ploče
	Vodonikove gorivne ćelije	<ul style="list-style-type: none"> - Gorivne ćelije sa membranom za protonsku razmjenu (PEMFC) 	<ul style="list-style-type: none"> - Stekovi - Sklopovi membranskih elektroda (troslojni)/membrane obložene katalizatorom - Porozni transportni slojevi/slojevi za difuziju gasa - Bipolarne ploče i krajnje ploče
		<ul style="list-style-type: none"> - Gorivne ćelije na čvrsti oksid (SOFC) 	<ul style="list-style-type: none"> - Stekovi - Elektroliti i elektrode - Dihtunzi za visoke temperature/spojnice - Međusobne spojnice/mreže i završne ploče

	Druge tehnologije vodonika	- Mreže za prenos i distribuciju vodonika	- Kompresori vodonika - Stanice za punjenje vodikom - Cjevovodi za prenos i distribuciju vodonika
		- Postrojenja za skladištenje vodonika	- Rezervoari za skladištenje vodonika u vozilu - Stacionirani rezervoari za skladištenje vodonika
		- Postrojenja za konverziju i izdvajanje vodonika	- Razlagači amonijaka
Održive tehnologije biogasa i biometana	Održive tehnologije biogasne	Održiva biogasna postrojenja	Anaerobni reaktori/fermentacioni rezervoari

	Solarne termalne električne tehnologije	Postrojenja za koncentrisanu solarnu energiju (CPS)	
CCS tehnologije	Tehnologija hvatanja ugljenika	<ul style="list-style-type: none"> - Apsorciono hvatanje - Membranske tehnologije - Hvatanje pomoću čvrstih ciklusa - Kriogeno hvatanje - Direktno hvatanje iz vazduha 	- CO2 kompresori
	Tehnologija skladištenja ugljenika		

Tehnologije elektroenergetske mreže	Tehnologije elektroenergetske mreže	<ul style="list-style-type: none"> - Kopnene trafostanice - Trafostanice na moru 	<ul style="list-style-type: none"> - Kablovi i vodovi za prenos i distribuciju električne energije, i kablovi koji povezuju neto-nulte tehnologije sa električnom mrežom (nadzemni vodovi, podzemni i podmorski kablovi, uključujući HVDC i HVAC sisteme). - Razvodno postrojenje - Strujni prekidači - Zaštitni releji - Energetski transformatori - Rastavljači - Sistemi sabirnica - Električni ormari - Trafostanice na moru - Invertori - Konvertori (pretvarači)

		<ul style="list-style-type: none"> - Prenos i distribucija električne energije 	<ul style="list-style-type: none"> - Tornjevi za prenos i distribuciju električne energije - Električni provodnici (uključujući napredne provodnike i visokotemperaturne supravodnike) - Izolatori
		<ul style="list-style-type: none"> - Kablovi, vodovi i pripadajući pribor za prenos i distribuciju električne energije, i kablovi koji povezuju tehnologije sa neto-nultom emisijom na električnu mrežu (nadzemni vodovi, podzemni i podmorski kablovi, uključujući HVDC i HVAC) 	<ul style="list-style-type: none"> - kablovi i vodovi za prenos i distribuciju električne energije, i kablovi koji povezuju tehnologije sa električnom mrežom (nadzemni vodovi, podzemni i podmorski kablovi, uključujući HVDC i HVAC) - Električni provodnici (uključujući napredne provodnike i visokotemperaturne superprovodnike) - Izolatori
		<ul style="list-style-type: none"> - Transformatori snage 	<ul style="list-style-type: none"> - Energetski transformatori - Jezgra transformatora - Namotaji transformatora - Prekidači od voda transformatora

	<ul style="list-style-type: none"> - Električne tehnologije punjenja za transport 	<ul style="list-style-type: none"> - Oprema za snabdijevanje električnim vozilima - Električni putni sistem³ - Oprema za snabdijevanje električnom energijom sa obale - Nadzemni kontaktni vodovi - Oprema za snabdijevanje električnom energijom vazdušnog transporta 	<ul style="list-style-type: none"> - Oprema za napajanje električnih vozila - Oprema za napajanje električnom energijom sa obale - Oprema za napajanje električnom energijom za vazdušni transport
	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnologije za digitalizaciju mreže i druge tehnologije elektroenergetske mreže 	<ul style="list-style-type: none"> - Oprema i komponente energetske elektronike visokog i srednjeg napona (uključujući DC tehnologiju) - Tehnologije fleksibilnog sistema prenosa naizmjenične struje (FACTS) - Pametna brojila/napredna 	<ul style="list-style-type: none"> - Oprema i komponente energetske elektronike visokog i srednjeg napona (uključujući DC tehnologiju) - Tehnologije fleksibilnog sistema prenosa naizmjenične struje (FACTS) - Pametna brojila/napredna infrastruktura za mjerenje i upravljanje

³ Izraz „električni putni sistemi“ (dinamičko punjenje) označava opremu instaliranu duž saobraćajnica koja omogućava napajanje vozila električnom energijom tokom kretanja. Ovaj finalni proizvod uključuje provodne i induktivne sisteme punjenja

		infrastruktura za mjerenje i upravljanje	
Energetske tehnologije nuklearne fisije	Energetske tehnologije nuklearne fisije	Nuklearne elektrane fisione	<ul style="list-style-type: none"> - Gorivni elementi - Reaktorski sudovi - Primarni cjevovodi i ventili - Parne turbine - Generatori pare - Bezbjedonosni sistemi - Sistemi za praćenjem instrumentaciju i upravljanje
	Tehnologije nuklearnog gorivnog ciklusa	- Ciklusi nuklearnog goriva	<ul style="list-style-type: none"> - Centrifuge - Sistemi za rukovanje gasova i kontrolu protoka - Oprema za hemijsku preradu - Oprema za vitrifikaciju otpada

			<ul style="list-style-type: none"> - Boce, kontejneri i burad za transport, skladištenje i odlaganje - Teška voda - Bezbjedonosni sistemi - Sistemi za praćenje, instrumentaciju i kontrolu
Održive alternativne tehnologije goriva	Održive alternativne tehnologije goriva	- Održiva alternativna goriva	<ul style="list-style-type: none"> - Termohemijski, elektrohemijski, hemijski i biohemijski/biološki reaktori za pretvaranje biomase, recikliranih ugljenilnih goriva u bio-međuproizvode i/ili sintetički gas - Reaktori i jedinice za posttretman za pretvaranje bio-međuproizvoda i/ili sitetičkih gasova i recikliranih ugljeničnih goriva u održiva alternativna goriva
Hidroenergetske tehnologije	Hidroenergetske tehnologije	- Sistemi hidroturbina	<ul style="list-style-type: none"> - Rotori hidroturbina - Distributeri sa umjerenim lopaticama

Druge tehnologije obnovljivih izvora energije	Osmotske energetske tehnologije		
	Tehnologije ambijentalne energije, osim toplotnih pumpi		
	Tehnologije biomase	- Mlinovi za pelete - Prese za briketiranje	- Mlinovi za pelete - Komore za briketiranje i sabijanje
	Tehnologije deponijskog gasa		

	Tehnologije za prečišćavanje otpadnih voda postrojenja gasova		
	Druge tehnologije obnovljivih izvora energije		
Tehnologije energetske efikasnosti povezane sa energetske sistemom	Tehnologije energetske efikasnosti povezane sa energetske sistemom	<ul style="list-style-type: none"> - Sistemi za upravljanje energijom (EMS) - Sistemi za automatizaciju zgrada (BAS) - Automatizovani odgovor na potražnju (ADR) 	<ul style="list-style-type: none"> - EMS - BAS - ADR - Pogoni sa promjenljivom brzinom - ORC turbine

		<ul style="list-style-type: none"> - Pogoni sa promjenljivom brzinom - Energetski sistemi sa organskim Rankinovicim ciklusom (ORC) 	
	Tehnologije toplotne i hladne mreže	- Cjevovodi distributivnog sistema za grijanje i hlađenje	
	Ostale tehnologije energetske efikasnosti vezane za sistem		
Obnovljiva goriva nebiološkog porijekla	Tehnologije obnovljivih goriva nebiološkog porijekla (RFNBO)	- RFNBO postrojenje	<ul style="list-style-type: none"> - Reaktori za pretvaranje H₂ i CO₂ ili N₂ u sintetički gas ili alkohole - Reaktori za pretvaranje sintetičkog gasa ili alkohola u RFNBO

<p>Biotehnološka klimatska i energetska rješenja</p>	<p>Biotehnološka klimatska i energetska rješenja</p>	<p>- Mikroorganizmi i mikrobni slojevi (uključujući ali ne ograničavajući se na bakterije, kvasce, mikroalge, gljivice i arheje) koji se koriste za prethodnu obradu i pretvaranje sirovine u biogoriva, goriva od recikliranog ugljenika i obnovljiva goriva, biohemikalije i hemikalije od recikliranog ugljenika, biopolimere, materijale i proizvode na bazi biohemikalije</p> <p>- Enzimi (uključujući, ali ne ograničavajući se na amilazu i celulozu) koji se koriste za prethodnu obradu i pretvaranje sirovine u biogoriva, hemikalije na bazi bihemikalije, materijale i proizvode na bazi biohemikalije, materijale i proizvode na bazi biohemikalije, ili se koriste za katalizaciju</p>	<p>- Mikroorganizmi i mikrobni slojevi (uključujući ali ne ograničavajući se na bakterije, kvasce, mikroalge, gljivice i arheje) koji se koriste za prethodnu obradu i pretvaranje sirovine u biogoriva, goriva od recikliranog ugljenika i obnovljiva goriva, biohemikalije i hemikalije od recikliranog ugljenika, biopolimere, materijale i proizvode na bazi biohemikalije</p> <p>- Enzimi (uključujući, ali ne ograničavajući se na amilazu i celulozu) koji se koriste za prethodnu obradu i pretvaranje sirovine u biogoriva, hemikalije na bazi bihemikalije, materijale i proizvode na bazi biohemikalije, ili se koriste za katalizaciju reakcija u hemijskim procesima</p> <p>- Biopolimeri</p>
--	--	--	--

		reakcija u hemijskim procesima - Biopolimeri	
Transformativne industrijske tehnologije za dekarbonizaciju	Transformativne industrijske tehnologije za dekarbonizaciju	<ul style="list-style-type: none"> - Električne lučne peći - Reaktori za direktno redukovano gvožđe spremni za vodonik - Potopljene lučne peći - Peći sa otvorenim kupatilima sa zgurom - Fleš kalcinatori - Industrijski električni kotlovi - Industrijski indukcionni grijači/peći⁴ - Industrijski infacrveni grijači/peći - Industrijski mikrotalasni grijači/peći 	<ul style="list-style-type: none"> - Grafitne ili ugljenične elektrode za električne peći - Fleš kalcinatori - Industrijski električni kotlovi - Industrijski indukcionni grijači/peći - Industrijski indukcionni kalemovi - Industrijski infacrveni grijači/peći - Industrijski infracrveni emiteri - Industrijski mikrotalasni grijači/peći Industrijski magnetroni - Industrijski radio-talasni grijači/peći - Generatori radiofrekvencija - Industrijski otpornički grijači/peći - Molidbenske elektrode za električne peći

⁴ Izraz „grijač“ obuhvata primjene pri niskim (do 200 °C) i srednjim (200–500 °C) temperaturama, dok se izraz „peć“ odnosi na primjene pri visokim (500–1 000 °C) i veoma visokim (iznad 1 000 °C) temperaturama

		<ul style="list-style-type: none"> - Industrijski radiotlasni grijači/peći - Industrijski otpornički grijači/peći 	
Tehnologije transporta i korišćenja CO2	Tehnologije transporta CO2	- Infrastruktura za transport CO2	- CO2 kompresori
	Tehnologije korišćenja CO2	<ul style="list-style-type: none"> - Termohemijska upotreba - Elektrohemijska upotreba 	- CO2 elektrolizeri
Vjetroelektrane i električne pogonske tehnologije za transport	Tehnologije pogona vjetra	<ul style="list-style-type: none"> - Fletnerovi rotori - Usisna jedra - Vučni zmajevi - Kruta i polukruta jedra sa krilima 	<ul style="list-style-type: none"> - Transportni pogonski električni motori - Permanentni magneti transportnih elektromotora - Transportni baterijski paketi - transportne gorivne ćelije - Transportni invertori - Visokonaponske jedinice za distribuciju napajanja elektičnog pogona

			<ul style="list-style-type: none"> - Punjači u vozilu - rezervoari za skladištenje vodonika u vozilu
	Tehnologije električnog pogona	<ul style="list-style-type: none"> - Električni pogonski sistemi za drumski i terenski transport - Električni pogonski sistemi za željeznički transport - Električni pogonski sistemi za vodni transport - Električni pogonski sistemi za vazdušni transport 	
Druge nuklearne tehnologije	Druge nuklearne tehnologije (kao što su tehnologije nuklearne fuzije)		

PRILOG III

Informacije koje treba da budu uključene u obrazac zahtjeva za pomoć u skladu sa odjeljcima 6.1 i 6.2, kao i investicioni projekti koji stvaraju dodatne proizvodne kapacitete u skladu sa odjeljkom 7.

i. Informacije o korisniku pomoći:

- Naziv, registrovana adresa glavnog sjedišta, glavni sektor djelatnosti (NACE kod).
- Izjava da privredno društvo nije u teškoćama, kako je definisano u smjernicama za spašavanje i restrukturiranje.
- Za pomoć dodijeljenu u okviru šeme iz odjeljka 6.1 i 7: izjava o nepresjelnju i obaveze navedene u tački (172).

ii. Informacije o investiciji koja će biti podržana:

- Kratak opis investicije.
- Kratak opis očekivanih pozitivnih efekata za dotično područje (naprimjer, broj stvorenih ili sačuvanih radnih mjesta, djelatnosti istraživanja, razvoja i inovacija, obuka, stvaranje klastera i mogući doprinos projekta zelenoj i digitalnoj tranziciji regionalne ekonomije).
- Važeći pravni osnov (nacionalni, EU ili oba).
- Planirani početak radova i završetak investicije.
- Lokacija (e) investicije.

iii. Informacije o finansiranju investicije:

- Troškovi investicija i drugi povezani troškovi.
- Ukupni prihvatljivi troškovi.
- Iznos pomoći potreban za sprovođenje investicije u dotičnom području.
- Intenzitet pomoći.
- Za mjere iz odjeljka 6.2: Analiza finansijskog nedostatka, uključujući poslovi plan i proračune neto sadašnje vrijednosti za činjenični i kontrafaktualni scenario, sa procijenjenim troškovima investicija, operativnim troškovima, prihodima i terminalnom vrijednošću u oba scenarija (u Excel formatu), sa pratećim dokazima.

iv. Informacije o potrebi za pomoći i njenom očekivanom uticaju:

- Kratko objašnjenje potrebe za pomoći i njenog uticaja na investicionu odluku ili odluku o lokaciji. Ovo mora da sadrži objašnjenje alternativne investicije ili odluke o lokaciji ako pomoć nije dodijeljena;
- Za mjere iz odjeljka 6.2, korisnik mora da pruži: (i) dokaz o subvencijama koje bi vjerodostojno primio u van nadležnosti EE-a za sličan projekat uključen u kontrafaktualni scenario; (ii) dokaz da se bez pomoći planirana investicija ne bi odvijala u EEP; i (iii) dokaz da pomoć stvara kontra-kohezione efekte u smislu tačaka 175 i 176.